

**SAMENWERKINGSPROGRAMMA
INTERREG NOORDWEST-EUROPA
2014 – 2020**

CCI 2014 TC 16 RF TN 006

INHOUDSOPGAVE

DEEL 1 – STRATEGIE VOOR DE BIJDRAGE VAN HET SAMENWERKINGSPROGRAMMA AAN DE STRATEGIE VAN DE UNIE VOOR SLIMME, DUURZAME EN INCLUSIEVE GROEI EN DE VERWEZENLIJING VAN ECONOMISCHE, SOCIALE EN TERRITORIALE SAMENHANG	5
1.1 Strategie voor de bijdrage van het Samenwerkingsprogramma aan de strategie van de Unie voor slimme, duurzame en inclusieve groei en de verwezenlijking van economische, sociale en territoriale samenhang	5
Tabel 1: Overzicht van de verantwoording van de gekozen thematische doelstellingen en investeringsprioriteiten	17
1.2 Verantwoording van de financiële toewijzing	21
Tabel 2: Overzicht van de investeringsstrategie van het Programma	23
DEEL 2 – BESCHRIJVING VAN DE PRIORITEITEN	24
2.A.1 Introductie van prioriteit 1, Innovatie	24
IP 1: Het bevorderen van bedrijfsinvesteringen in innovatie en onderzoek, het ontwikkelen van verbanden en synergieën tussen ondernemingen, O&O-centra en het hoger onderwijs [...]	24
2.A.6.1 Beschrijving van het soort en voorbeelden van de te ondersteunen maatregelen en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen (artikel 8, lid 2, onder b), punt iii) van de ETS-verordening)	26
2.A.6.2 Leidende beginselen voor het selecteren van concrete acties	28
2.A.6.3 Gepland gebruik van financieringsinstrumenten (indien van toepassing)	29
n.v.t.	29
2.A.6.4 Gepland gebruik van grote projecten (indien van toepassing)	29
n.v.t.	29
2.A.6.5 Outputindicatoren (per investeringsprioriteit) (Tabel 4)	29
2.A.1 Introductie van prioriteit 2, Koolstofarme economie	35
2.A.6.1 Beschrijving van het soort en voorbeelden van maatregelen die worden ondersteund, en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen	38
2.A.6.2 Leidende beginselen voor het selecteren van concrete acties	39
2.A.6.3 Gepland gebruik van financieringsinstrumenten (indien van toepassing)	40
n.v.t.	40
2.A.6.4 Gepland gebruik van grote projecten (indien van toepassing)	40
n.v.t.	40
2.A.6.5 Outputindicatoren (per investeringsprioriteit) (Tabel 4)	40
2.A.4 Investeringsprioriteit (voor elke investeringsprioriteit in het kader van de prioriteit)	41

Het bevorderen van onderzoek naar, innovaties in en de invoering van koolstofarme technologieën.....	41
2.A.6.1 Beschrijving van het soort en voorbeelden van maatregelen die worden ondersteund, en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen	43
2.A.6.2 Leidende beginselen voor het selecteren van concrete acties.....	44
2.A.6.3 Gepland gebruik van financieringsinstrumenten (indien van toepassing).....	45
n.v.t.	45
2.A.6.4 Gepland gebruik van grote projecten (indien van toepassing)	45
2.A.6.5 Outputindicatoren (per investeringsprioriteit) (Tabel 4)	45
2.A.6.1 Beschrijving van het soort en voorbeelden van maatregelen die worden ondersteund, en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen	48
2.A.6.2 Leidende beginselen voor het selecteren van concrete acties.....	49
2.A.6.3 Gepland gebruik van financieringsinstrumenten (indien van toepassing).....	50
n.v.t.	50
2.A.6.4 Gepland gebruik van grote projecten (indien van toepassing)	50
2.A.6.5 Outputindicatoren (per investeringsprioriteit) (Tabel 4)	50
2.A.1 Introductie van prioriteit 3, Efficiënt gebruik van hulpbronnen en grondstoffen.....	56
Het bevorderen van innovatieve technologieën ter verbetering van de milieubescherming en het efficiënte gebruik van hulpbronnen in de afvalsector, de watersector, de bodembescherming of ter vermindering van de luchtverontreiniging	57
2.A.6.1 Beschrijving van het soort en voorbeelden van maatregelen die worden ondersteund, en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen	58
2.A.6.2 Leidende beginselen voor het selecteren van concrete acties.....	59
Acties in het kader van deze specifieke doelstelling worden geselecteerd op basis van zes uitgangspunten:	59
2.A.6.5 Outputindicatoren (per investeringsprioriteit) (Tabel 4)	60
2.B.1 Prioriteit 4, Technische bijstand	66
4	66
2.B.5.1 Beschrijving van te ondersteunen acties en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen	67
2.B.5.2 Outputindicatoren die naar verwachting aan de resultaten bijdragen (tabel 12).....	69
DEEL 3 – FINANCIERINGSPLAN.....	71
DEEL 4 – GEÏNTEGREERDE AANPAK VAN TERRITORIALE ONTWIKKELING	75
DEEL 5 – UITVOERINGSBEPALINGEN VOOR HET SAMENWERKINGSPROGRAMMA.....	79
DEEL 6 – COÖRDINATIE.....	96

DEEL 7 – VERMINDERING VAN DE ADMINISTRATIEVE LASTEN VOOR BEGUNSTIGDEN	99
DEEL 8 – HORIZONTALE BEGINSELEN	102
DEEL 9 – AFZONDERLIJKE ELEMENTEN	104
9.1 Tijdens de programmeringsperiode uit te voeren grote projecten	104
9.2 Prestatiekader van het Samenwerkingsprogramma	104
BIJLAGEN	107

DEEL 1 – STRATEGIE VOOR DE BIJDRAGE VAN HET SAMENWERKINGSPROGRAMMA AAN DE STRATEGIE VAN DE UNIE VOOR SLIMME, DUURZAME EN INCLUSIEVE GROEI EN DE VERWEZENLIJKE VAN ECONOMISCHE, SOCIALE EN TERRITORIALE SAMENHANG

1.1 Strategie voor de bijdrage van het Samenwerkingsprogramma aan de strategie van de Unie voor slimme, duurzame en inclusieve groei en de verwezenlijking van economische, sociale en territoriale samenhang

Context van de NWE-strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei

Inleiding

Het Interreg-programma Noordwest-Europa (NWE) is een door de Europese Commissie gesubsidieerd transnationaal programma voor Europese Territoriale Samenwerking. Het NWE-programma omvat Ierland, het Verenigd Koninkrijk, België, Luxemburg, Zwitserland en delen van Frankrijk, Duitsland en Nederland. Het programmagebied heeft circa 180 miljoen inwoners en een oppervlakte van ongeveer 845.000 km². Enerzijds kan het worden beschouwd als een van de meest dynamische en welvarende gebieden van Europa. Anderzijds wordt het gebied geconfronteerd met tal van uitdagingen op milieu-, sociaal en economisch gebied.

In NWE ligt een indrukwekkend aantal plaatsen die bepalend zijn voor de economische ontwikkeling en groei in heel Europa. Ook omvat NWE een aantal belangrijke grootstedelijke gebieden, die wereldwijd gezien een belangrijke rol spelen. Maar het NWE-gebied bestaat ook voor een groot deel uit landelijk gebied, met een meer afgelegen karakter. Deze verschillen tussen stad en platteland in NWE leiden er onder andere toe dat de bereikbaarheid van de verschillende regio's zeer verschillend is.

Kortom, een belangrijk kenmerk van NWE is dat de regio's in het gebied zeer heterogeen zijn, wat blijkt uit een aantal sociaal-economische en milieu-indicatoren. Veel van deze verschillen lijken in de loop der tijd alleen maar groter te worden. Een van de grootste uitdagingen voor het NWE-gebied is dan ook om zo goed mogelijk om te gaan met zowel excellentie als diversiteit. Een belangrijke doelstelling van het NWE-programma is om transnationale samenwerking tussen de verschillende stakeholders in het NWE-gebied te stimuleren, zodat de territoriale samenhang toeneemt.

In dit deel wordt de strategie van het NWE-programma uiteengezet op basis van het algemene Europese kader, de lessen die zijn getrokken uit het IVB-programma en de algemene ambitie van de stakeholders van het Programma, met een beschrijving van de transnationale behoeften en uitdagingen. Hieronder wordt verder ingegaan op deze afzonderlijke punten en wordt de strategie nader uitgewerkt.

Het Europese kader

Het Europese kader bestaat uit de Europa 2020-strategie, de Territoriale Agenda 2020, het Gemeenschappelijk Strategisch Kader, andere Europese programma's, beleidslijnen en strategieën en de landenspecifieke aanbevelingen.

De algemene strategie van de Unie, namelijk de Europa 2020-strategie, is gericht op slimme, duurzame en inclusieve groei. Hierin wordt gepleit voor investeringen in onderwijs, onderzoek, innovatie, koolstofarme economie, meer werkgelegenheid en armoedebestrijding, allemaal om de sociale en economische samenhang te bevorderen.

Naast economische en sociale samenhang speelt ook territoriale samenhang een belangrijke rol in het EU-beleid. In de Territoriale Agenda 2020 (TA2020) worden zes territoriale prioriteiten voorgesteld, waarvan met name de volgende van belang zijn voor het NWE-programma: polycentrische en evenwichtige territoriale ontwikkeling; het bevorderen van geïntegreerde ontwikkeling in steden, landelijke en andere gebieden; territoriale integratie in transnationale functionele regio's; en het verbeteren van de mondiale concurrentiepositie van de regio's door middel van sterke lokale economieën. Daarnaast stelt de TA dat transnationale samenwerkingsprogramma's territoriale samenhang kunnen bevorderen door zich te richten op territoriale integratie door een duurzame uitbreiding van de markt voor werknemers, consumenten en het MKB en door een verbetering van de toegang tot particuliere en overheidsdiensten.

Om de samenhang tussen de structuurfondsen (EFRO, ESF, CF, ELPRO en EFMZV) te bevorderen, heeft de Europese Commissie een Gemeenschappelijk Strategisch Kader (GSK) ontwikkeld. Het doel van het GSK is om de afstemming te verbeteren en te zorgen voor een gericht gebruik van de Europese structuurfondsen. Het GSK bevordert de integratie doordat hierin is vastgelegd hoe de structuurfondsen kunnen samenwerken.

Het NWE-programma speelt niet alleen een rol in deze betere afstemming tussen de structuurfondsen, maar moet daarnaast ook een aanvulling vormen op thematische programma's voor onderzoek en innovatie (Horizon 2020), ondernemerschap (COSME) en het milieu (LIFE) door de territoriale verschillen te verkleinen. Het eerste programma, Horizon 2020, berust op de drie pijlers 'excellente wetenschap', 'industriële leiderschap' en 'maatschappelijke uitdagingen'. De laatste pijler, maatschappelijke uitdagingen, is het meest relevant voor het NWE-programma. Hierbij gaat het om onderwerpen als gezondheidszorg, demografische veranderingen, welzijn, voedselzekerheid, duurzame landbouw, marien en maritiem onderzoek, bio-economie, veilige, schone en zuinige energie, slim, groen en geïntegreerd vervoer, een inclusieve, innovatieve en veilige samenleving, klimaatverandering en efficiënt gebruik van hulpbronnen en grondstoffen. Het tweede programma, COSME, versterkt het concurrentievermogen en de duurzaamheid van het Europese bedrijfsleven door een ondernemingsklimaat te stimuleren en de oprichting en groei van het MKB/KMO's te bevorderen. Het derde programma, LIFE, richt zich op natuur en milieu. LIFE Milieu kent drie prioritaire gebieden: milieu en efficiënter gebruik van hulpbronnen, natuur en biodiversiteit, en milieugovernance en -voorlichting. LIFE Klimaatactie heeft betrekking op mitigatie- en adaptatiemaatregelen in verband met de klimaatverandering en op klimaatgovernance en -voorlichting.

Naast Horizon 2020, COSME en LIFE zijn er nog diverse andere Europese beleidsstrategieën en -stukken gepubliceerd die van belang zijn voor het NWE-programma. Ten eerste is er een beleidsdocument over de bijdrage van het regionaal beleid aan slimme groei. Dit richt zich met name op de ontwikkeling en implementatie van slimme specialisatie in de regio's. Ten tweede zijn in de *Routekaart naar een concurrerende koolstofarme economie in 2050* sectorspecifieke beleidsopties voor vijf sectoren neergelegd. Ten derde doet de *EU-strategie voor aanpassing aan klimaatverandering* voorstellen voor concrete acties om Europa klimaatbestendiger te maken door de impact te verminderen en de afstemming te verbeteren.

Landenspecifieke aanbevelingen

Daarnaast zijn de landenspecifieke aanbevelingen met betrekking tot ETS in aanmerking zijn genomen. Deze aanbevelingen zijn bedoeld voor alle ETS-programma's waaraan de lidstaten deelnemen. Dat betekent dat niet alle genoemde uitdagingen worden aangepakt door het NWE-programma.

Deze aanbevelingen hebben met name betrekking op de volgende punten, die van groot belang zijn voor het NWE-gebied:

- Het versterken van onderzoek en innovatie (NL, BE, VK en LU), met speciale aandacht voor eco-innovatie, zoals de productie en distributie van duurzame energie (IE, VK, FR), het milieu (IE, LU, FR, NL) en energie en hulpbronnen-gebruik (NL, LU).
- Geïntegreerde netwerkconcepten (DE), clusterknooppunten (NL, BE, VK) en open innovatie via slimme specialisatie (IE), door best practices uit te wisselen of mede-investeerdere te mobiliseren (NL, VK).
- Het stimuleren van een grensoverschrijdend KMO-klimaat (LU, FR) door meer samen te werken, best practices uit te wisselen en schaalvoordelen te creëren voor KMO's uit diverse lidstaten (IE). De thema's omvatten bij voorkeur markt-integratie en -participatie (NL) en arbeidsmobiliteit (BE).
- Het organiseren van transnationale samenwerkingsinitiatieven in het kader van nationaal beleid en andere door de EU gefinancierde programma's vanuit een sterk gevoel van verbondenheid, bijvoorbeeld via de rechtsvorm van Europese groepering voor territoriale samenwerking (EGTS) (NL, DE), waarbij rekening wordt gehouden met de diverse behoeften en prioriteiten in andere landen (DE).

Lessen van het Interreg IVB-programma

Uit de conclusies van de evaluaties van het Interreg IVB-programma (2012) en de kapitalisatieactiviteiten (die in 2013 van start gingen) kunnen de volgende lessen worden getrokken:

- De resultaten en impact op projectniveau waren moeilijk meetbaar; op basis van het systeem van indicatoren was het niet mogelijk om de resultaten eenvoudig vast te stellen en te analyseren.
- Het bleef moeilijk om nieuwe partijen bij het IVB NWE-programma te betrekken, zoals private partners of maatschappelijke organisaties.
- De uitvoering van projecten bleef geografisch onevenwichtig: een aantal regio's in het NWE-programmagebied deed niet mee aan het Programma (zoals landelijke gebieden).

Om dit kennishiaat op te vullen en een goed overzicht te krijgen van de resultaten van het IVB NWE-programma, zijn in 2013 kapitalisatieactiviteiten van start gegaan. Hieruit komt het volgende naar voren:

- Het Programma heeft met name projecten met betrekking tot duurzame en slimme groei gefinancierd. Slechts 15% van de projecten hield direct verband met inclusieve groei.
- Van de investeringen betrof het merendeel bedrijfsinvesteringen in O&O, gevolgd door energie-efficiëntie in openbare infrastructuur en woningbouw, duurzame mobiliteit en aanpassing aan de klimaatverandering. Er waren slechts heel weinig innovatieprojecten die infrastructuurinvesteringen nodig bleken te hebben om hun doelstellingen te realiseren.
- Veel projecten hebben invloed uitgeoefend op de ontwikkeling of uitvoering van beleid op het gebied van milieu, vervoer, klimaatverandering, energie, ondernemerschap en O&O.
- Het Programma heeft op tal van terreinen bijgedragen aan de totstandkoming van nieuwe kennis, met name op het gebied van connectiviteit, logistiek, duurzame energie, revitalisering van voormalige industrieterreinen, afvalverwerking, beheer van natuurlijke hulpbronnen en biomassa.

- Veel projecten lijken geleid te hebben tot duurzamer gedrag onder burgers.

Hoewel de resultaten over het algemeen positief lijken, is een van de belangrijkste lessen uit het IVB-programma dat het NWE-programma een meer gerichte strategie moet hanteren, zodat de resultaten beter meetbaar en zichtbaar zijn en de impact groter is. De Europese Commissie eist overigens ook dat het Programma meer resultaatgericht is. Dit loopt dan ook als een rode draad door het NWE-programma. Deze sterkere focus moet helpen om beter afgestemde, hoogwaardige projecten te ontwikkelen. Daarnaast kan dan duidelijkere informatie worden verstrekt en zal het selectieproces van de projecten beter verlopen.

Behalve een sterkere thematische focus is het ook van belang dat het (geografische) evenwicht van het Programma beter wordt. Het NWE-programma moet zich richten op inclusieve groei en het verkleinen van de verschillen door ook afgelegen en landelijke gebieden of slechter presterende regio's die tot nu toe niet actief hebben meegedaan, meer bij het Programma te betrekken. Dit zal leiden tot meer territoriale cohesie. Daarnaast moet het Programma blijven streven naar samenwerking met meer nieuwe stakeholders. De programmaorganen onderzoeken de mogelijkheden om nieuwe partijen bij het Programma te betrekken.

De ambitie van het NWE-programma

De NWE-programmering is begonnen met een SWOT-analyse van het NWE-gebied en een analyse van de behoeften en uitdagingen. Op basis van de uitkomsten van deze analyse is een algemene ambitie voor het programmagebied geformuleerd. Deze vormt de globale toekomstvisie op de territoriale en sociaal-economische ontwikkeling van het NWE-gebied.

De lidstaten hebben voor het NWE-gebied de volgende ambitie gedefinieerd:

‘Noordwest-Europa maken tot een belangrijke economische wereldspeler en een aantrekkelijke plek om te wonen en te werken, met een hoge mate van innovatie, duurzaamheid en cohesie’

De lidstaten die bij het NWE-programma zijn betrokken, hebben zes uitdagingen vastgesteld die samenhangen met deze algemene ambitie. Door zich hierop te concentreren op en hierin te investeren, kan het NWE-programma een positieve bijdrage leveren aan het realiseren van deze ambitie. Elk van deze uitdagingen kan worden gekoppeld aan een van de Europa 2020-doelstellingen.

Hieronder wordt kort ingegaan op de belangrijkste aspecten van de uitdagingen die uit de analyse van behoeften en uitdagingen naar voren zijn gekomen, alsook op de punten die van belang zijn voor transnationale samenwerking (transnationale ontwikkelingsbehoefte). Het doel is om een duidelijk verband te leggen tussen de belangrijkste uitdagingen in het NWE-gebied en de concrete bijdrage die transnationale samenwerking kan leveren aan de aanpak van deze uitdagingen en daarmee aan de algemene ambitie van het NWE-programma.

Uitdaging 1: Bevorderen van kennisstromen

Het *bevorderen van kennisstromen* (*‘slimme groei’*) tussen regio's en tussen de innovatiestakeholders is de eerste uitdaging die voor het gebied is geïdentificeerd. Door kennisstromen te bevorderen, moet de innovatie in het programmagebied worden gestimuleerd en een bijdrage worden geleverd aan de ambitie van NWE om een belangrijke economische wereldspeler te zijn. De uitdaging is om een innovatieve

omgeving te creëren waarin gebruikers, bedrijven, universiteiten en overheden samenwerken zodat innovaties kunnen ontstaan. Daarbij kan het in principe gaan om allerlei innovaties die door de samenwerkingspartners in het innovatieproces als nuttig worden beschouwd, bijvoorbeeld technologische, sociale, commerciële, niet-commerciële, product-, diensten-, bedrijfs- of overheidsinnovaties.

Uit de SWOT-analyse blijkt dat het NWE-gebied veel regio's heeft die bovengemiddeld scoren op O&O-intensiteit, O&O-uitgaven en innovatieprestaties ('innovatieleiders'). NWE neemt binnen de EU een sterke positie in als het gaat om werkgelegenheid in hightech-sectoren. Maar om innovatie- en clusternetwerken te versterken en in de toekomst een sterke concurrentiepositie te behouden, is het van belang om kritische massa te creëren, kennisstromen tussen innovatiestakeholders te faciliteren en economische banden tussen kennisclusters in het NWE-gebied te bevorderen.

Specifieke transnationale ontwikkeling moet:

- transnationale samenwerking tussen organisaties, onderzoeks- en hogeronderwijsinstellingen, overheden en maatschappelijke instanties bevorderen zodat er nieuwe of betere banden en synergieën ontstaan, met name voor opkomende en groeisectoren in het NWE-gebied (overeenkomstig de slimme-specialisatiestrategieën in de lidstaten);
- nieuwe technologieën, producten en diensten ontwikkelen en implementeren met het oog op de aanpak van problemen en uitdagingen op maatschappelijk, ruimtelijk en milieugebied;
- slimme specialisatie in alle regio's ondersteunen en ervoor zorgen dat het sectorale aspect van samenwerking wordt gekoppeld aan het slimme-specialisatiebeleid van de regio's;
- het verschil in innovatieprestaties tussen regio's in het NWE-gebied verkleinen door kennis en expertise van innovatieleiders te verspreiden onder innovatievolgers en gematigde innovatoren;
- regionale clusters op transnationaal niveau verbinden zodat er kritische massa ontstaat voor O&O en innovatie, vaardigheden, financiering, uitwisseling van ideeën en ondernemingsinitiatieven.

Uitdaging 2: Innovatief vermogen van het MKB/KMO's

De ervaring leert dat het *midden- en kleinbedrijf (MKB) oftewel kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's) ('slimme en duurzame groei')* een zeer belangrijke rol spelen ten aanzien van innovatie. Zij vormen de motor voor economische groei en nieuwe werkgelegenheid. Doordat KMO's nieuwe technologieën kunnen uitproberen en snel kunnen inspelen op veranderende marktbehoeften, spelen zij een cruciale rol bij de economische groei in het programmeergebied en dragen zij dus bij aan de aantrekkelijkheid en de concurrentiepositie van het gebied. Het is belangrijk om te bevorderen dat allerlei soorten innovatie (sociale innovatie, productinnovatie, diensteninnovatie, enz.) door het MKB/KMO's worden opgepakt, om financieringsregelingen voor innovatie beter toegankelijk te maken en internationalisering te stimuleren.

Specifieke transnationale ontwikkeling moet:

- het gebruik van onderzoeksresultaten en de introductie van innovaties op de markt stimuleren en faciliteren (zie ook uitdaging 1);
- hardnekkige problemen met betrekking tot het vertalen van wetenschappelijk en technologisch onderzoek in producten en andere commerciële outputs aanpakken (zie ook uitdaging 1);
- internationale gerichtheid en samenwerking tussen KMO's en onderzoeksinstellingen en andere innovatiestakeholders stimuleren;

- KMO's activeren door middel van 'bemiddelende' instanties (zoals kamers van koophandel);
- kansen creëren om de internationale concurrentiepositie van KMO's te verbeteren en gezamenlijke mogelijkheden bieden om in te spelen op nieuwe consumententrends (bijv. de handel stimuleren via innovatieve benaderingen zoals productnormen, verwerkingsmethoden, etikettering, webshops, enz.);
- (praktijk)ervaringen uitwisselen ten aanzien van een betere invoering van eco-innovatie en sociale innovatie in het MKB (bijv. energie-audits).

Uitdaging 3: Efficiënt gebruik van hulpbronnen en grondstoffen

De milieuproblemen als gevolg van vervuiling en het gebruik van hulpbronnen vormen een belangrijk aandachtspunt voor de partners in het programmegebied. *Efficiënte omgang met hulpbronnen en grondstoffen ('duurzame groei')* door slim gebruik te maken van water, grond, lucht en grondstoffen, heeft gezien de hoge bevolkingsdichtheid en de toenemende milieuproblemen in NWE hoge prioriteit. De NWE-landen behoren tot de grootste verbruikers van hulpbronnen in de EU. De uitdaging is dus om economische groei verder los te koppelen van het gebruik van hulpbronnen en om afval en energie uit afval beter te benutten. Ook moet er een verschuiving plaatsvinden naar een duurzamer gebruik van hulpbronnen en energie.

Specifieke transnationale ontwikkeling moet:

- gemeenschappelijke transnationale strategieën implementeren ten aanzien van het gebruik van hulpbronnen, betere hulpbronnenefficiëntie en afvalbeheer;
- eco-innovatie ondersteunen om bij te dragen aan de dematerialisering van de maatschappij;
- de afhankelijkheid van geïmporteerde grondstoffen verminderen;
- inspelen op kansen om afval te gebruiken voor de terugwinning van grondstoffen en de opwekking van energie en op kansen om nieuwe materialen te produceren uit afval.

Uitdaging 4: Energiezekerheid en -voorziening:

Het is voor de regio niet alleen belangrijk om andere stakeholders actief te betrekken bij het verbeteren van de hulpbronnenefficiëntie, maar ook om een innovatieve transnationale aanpak te ondersteunen ten aanzien van *energiezekerheid en -voorziening ('duurzame groei')*. Deze betreft het optimaliseren van de distributie en het verbruik van energie, maar ook van het gebruik en het aanbod van (duurzame) energie, aangezien NWE een van de grootste energieverbruikers in de EU is en in principe ruime mogelijkheden heeft om energie te besparen (met name in het vervoer en de bebouwde omgeving).

Specifieke transnationale ontwikkeling moet:

- het aandeel duurzame energie in zowel productie als consumptie vergroten, waarbij de focus moet liggen op de vraagzijde en niet op de aanbodzijde;
- de vervoersmix verbeteren en innovatieve manieren vinden om het goederen- en personenvervoer te verminderen (duurzame-mobiliteitsconcepten);
- ervoor zorgen dat de milieueffecten en de uitstoot van de vervoerssector in het programmegebied afnemen;
- de 'zachte' aspecten van duurzame energie bevorderen, bijvoorbeeld door vergunningsprocedures efficiënter en transparanter te maken, haalbaarheidsstudies te financieren, het draagvlak te vergroten en de aanleg van infrastructuur extra te bespoedigen;

- een aanvulling vormen op de Regionale Operationele Programma's voor EU-fondsen, die zich met name richten op de productie van duurzame energie en energieverbruik en -efficiëntie.

Uitdaging 5: Kwetsbaarheid voor klimaatverandering

Problemen als gevolg van *klimaatverandering* ('*duurzame groei*') kunnen in de toekomst ernstige gevolgen hebben voor het programmagebied. Door de fijnmazige infrastructuur en de hoge bebouwingsgraad in stedelijke gebieden, die zich bovendien veelal langs de kust en langs rivieren bevinden, is het programmagebied uiterst kwetsbaar voor klimaatverandering.

Specifieke transnationale ontwikkeling moet:

- de risico's als gevolg van klimaatverandering in het NWE-gebied beperken, met name in de stedelijke gebieden;
- zorgen voor samenwerking op het gebied van mitigatiemaatregelen;
- specifieke klimaatveranderingsverschijnselen en -risico's aanpakken en mitigatiemaatregelen doorvoeren.

Uitdaging 6: Inclusie

De economische crisis en de daarmee gepaard gaande bezuinigingsmaatregelen hebben negatieve gevolgen gehad voor de *economische en sociale integratie* ('*inclusieve groei*') van reeds onder druk staande, kansarme en met uitsluiting bedreigde groepen. De kans bestaat dan ook dat de kloof tussen bevoorrechte en achtergestelde groepen groter wordt. In de meeste NWE-landen is armoede en sociale uitsluiting vooral duidelijk zichtbaar in de grotere steden (achterstandswijken), maar minder uitgesproken of minder zichtbaar in landelijke gebieden. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor de (jeugd)werkloosheid. Er is dus sprake van een flinke uitdaging voor het programmagebied om risicogroepen beter te beschermen en te integreren.

Specifieke transnationale ontwikkeling moet:

- inspelen op demografische veranderingen;
- gezondheidsproblemen als gevolg van lucht- en waterverontreiniging aanpakken (vooral onder zwakkere sociale groepen);
- via armoedebestrijding en sociale integratie voorkomen dat bestaande maatschappelijke verschillen groter worden, met name in stedelijke gebieden;
- de werkloosheid terugdringen (jeugdwerkloosheid, langdurige werkloosheid, werkloosheid onder ouderen) en levenslang leren stimuleren;
- de arbeidsmobiliteit en geïntegreerde arbeidsmarkten stimuleren.

De strategie van het NWE-programma

In dit deel wordt de strategie van het NWE-programma uiteengezet. Voordat we ingaan op deze strategie, is het belangrijk om op te merken dat het Programma niet zal kunnen voorzien in alle transnationale ontwikkelingsbehoeften die onder de algemene ambitie vallen. Ten eerste heeft het Programma beperkte (financiële) middelen. Ten tweede wordt in toenemende mate verlangd dat er resultaten worden geboekt op de gekozen strategische terreinen. Ten derde houdt het Programma rekening met de successen van het voorgaande programma en bouwt het daarop voort om maximaal resultaat te boeken. En ten slotte is nationale steun onontbeerlijk voor een succesvolle implementatie van het Programma. Daarom is bij de strategieontwikkeling niet alleen uitgegaan van de feitelijke situatie maar ook van het beleid.

Dit alles heeft ertoe geleid dat de strategie van het NWE-programma zich met name richt op vier van de door de Europese Commissie vastgelegde Thematische Doelstellingen (TD's)¹:

TD 1: versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie;

TD 4: ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle sectoren;

TD 6: milieubescherming en efficiënter gebruik van hulpbronnen;

TD 7: bevordering van duurzaam vervoer en opheffing van knelpunten in centrale netwerkinfrastructuren.

Uitgaande van de algemene ambitie en de zes uitdagingen omvat de programmastrategie een samenhangend en complementair geheel van drie prioriteiten, vier thematische doelstellingen (TD's), vijf investeringsprioriteiten (IP's) en vijf specifieke doelstellingen (SD's).

Vergeleken met de bredere NWE-ambitie is het duidelijk dat de geselecteerde TD's zich met name richten op slimme en duurzame groei en daarmee bijdragen aan de corresponderende actiegebieden van de Europa 2020-strategie (d.w.z. 'innovatie', 'concurrentievermogen', 'bestrijden van klimaatverandering' en 'schone en efficiënte energie'). De strategie richt zich niet rechtstreeks op andere actiegebieden van de Europa 2020-strategie (onderwijs, opleiding en levenslang leren, digitale samenleving en vaardigheden) omdat de uitdagingen op dit gebied eerder een regionale of nationale aanpak vergen en de meerwaarde van transnationale samenwerking op deze terreinen beperkt is. Daarom kunnen deze actiegebieden beter worden opgepakt door andere Europese programma's, zoals het Europees Sociaal Fonds, Horizon 2020 en Erasmus+, of door nationale programma's en instrumenten.

Inclusieve groei is in de geselecteerde TD's echter wel als horizontaal thema opgenomen om de inclusie van kwetsbare groepen en gebieden te bevorderen. Voor zover relevant wordt inclusieve groei geïntegreerd in de soorten acties (type acties, TA) en de bijbehorende projectselectiecriteria.

Overzicht strategie NWE-programma

Prioriteit	TD	IP	Specifieke doelstelling
1. Innovatie	1	1b	SD1: Versterken van innovatievermogen van bedrijven in heel Noordwest-Europa
2. Koolstofarme economie	4	4e	SD2: Bevorderen van de implementatie van CO ₂ -, energie- en klimaatbeleid om zo de uitstoot van broeikasgassen in NWE terug te dringen

¹ Artikel 9 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 en artikel 5 van Verordening (EU) nr. 1301 /2013

SD 3:		
	4f	Bevorderen van de invoering van koolstofarme technologieën, producten, processen en diensten in sectoren met goede mogelijkheden voor energiebesparing om zo de uitstoot van broeikasgassen in NWE terug te dringen
SD 4:		
7	7c	Bevorderen van de implementatie van transnationale koolstofarme oplossingen in vervoerssystemen om zo de uitstoot van broeikasgassen in NWE terug te dringen
3. Efficiënt gebruik van hulpbronnen en grondstoffen	6	6f SD 5: Optimaliseren van (her)gebruik van grondstoffen en natuurlijke hulpbronnen in NWE

Beschrijving van de drie prioriteiten

Prioriteit 1: Innovatie

De strategie van het NWE-programma kent drie prioriteiten, waarvan de eerste ‘innovatie’ is. Het Programma richt zich met name op de ‘test- of ontwikkelingsfase’ van innovaties en wil in dat opzicht voorwaardenscheppend zijn. Het Programma streeft ernaar innovaties dichterbij de markt te brengen, de verschillen in ‘innovatieprestaties’ tussen de regio’s te verkleinen en hun slimme-specialisatiestrategieën te ondersteunen. Prioriteit 1 erkent ook het belang van sociale innovatie, d.w.z. innovatie met het oog op het aanpakken van maatschappelijke problemen.

Prioriteit 1 omvat één thematische doelstelling (TD) en één investeringsprioriteit (IP), die worden vertaald in één specifieke doelstelling (SD). Deze IP 1b richt zich op toegepast onderzoek en innovatie, in tegenstelling tot IP 4f (onder prioriteit 2), die zich richt op het invoeren van reeds bestaande technologieën. IP 1b bestrijkt een brede thematiek. Het is echter belangrijk om een duidelijke koppeling te leggen met regionale slimme-specialisatiestrategieën en om sociale innovatie te ondersteunen.

Eco-innovatie valt onder prioriteit 3.

Prioriteit 2: Koolstofarme economie

De financiële en economische crisis heeft nog eens aangetoond hoe belangrijk het is dat Europa concurrerender en duurzamer wordt door over te schakelen op een koolstofarme en hulpbronnen-efficiënte economie. Volgens de SWOT-analyse van de NWE-gebied is er een breed maatschappelijk en politiek bewustzijn ten aanzien van deze noodzaak en ten aanzien van de mogelijkheden om gedragsverandering verder te stimuleren en ook om een nog breder draagvlak te creëren voor de overgang naar een koolstofarme economie.

Een belangrijk aspect van een koolstofarme economie is het energiegebruik. NWE kent talloze uitdagingen op het gebied van energie. Ten eerste is het aandeel van duurzame energie in de energieproductie en het energieverbruik klein. Ten tweede is er een aantal energie-intensieve sectoren in het programmagebied die goede mogelijkheden bieden voor meer energiebesparing. Ten derde is het noodzakelijk om de distributie- en

productie-infrastructuur voor duurzame energie te verbeteren. Ten vierde is de afhankelijkheid van geïmporteerde energie zeer groot. Ook vormt de beschikbaarheid van betaalbare en duurzame energie (nog altijd) een belangrijke uitdaging voor de regio. Aangezien de NWE-landen tot de landen met de hoogste uitstoot van broeikasgassen in de EU behoren, is de uitdaging om manieren te vinden om deze uitstoot terug te dringen en de klimaatdoelstellingen te halen.

Prioriteit 2 omvat twee thematische doelstellingen (TD's). TD4 omvat twee investeringsprioriteiten (IP 4e en IP 4f), die worden vertaald in twee specifieke doelstellingen (SD's), gericht op het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en het verbeteren van het energierendement. TD7 omvat één investeringsprioriteit (IP 7c), die wordt vertaald in één specifieke doelstelling (SD), met name gericht op het terugdringen van broeikasgassen in de vervoerssector, een van de grootste vervuilers in het programmagebied.

Bij IP 4e ligt sterk de nadruk op de publieke sector, met als doel om overheden te helpen met de implementatie van koolstofarme strategieën, energiebeleid en klimaatbeschermingsmaatregelen, maar ook ondernemingen (zoals energiebedrijven of financiële instellingen) of onderzoeksinstellingen kunnen daarbij worden betrokken. In het kader van deze IP kunnen ook mitigatie- en adaptatiemaatregelen worden ondersteund die bedoeld zijn om gebieden beter in staat te stellen om de gevolgen van klimaatverandering te voorkomen of zich daaraan aan te passen.

IP 4f is complementair aan IP 1b (prioriteit 1) omdat 4f zich uitsluitend richt op de invoering van bestaande koolstofarme technologieën, producten en diensten en niet op de ontwikkeling en proof-of-concept van innovaties (terwijl IP 1b zich richt op toegepast onderzoek en innovatie). IP 4f verschilt ook van IP 6f (prioriteit 3) in die zin dat 4f zich niet richt op materialen (die onder IP 6f vallen). En ten slotte richt IP 4f zich (in tegenstelling tot IP 4e, die zich richt op de publieke sector) op de mogelijkheden van private partijen (bijv. bedrijven, bedrijfstakken, projectontwikkelaars) om koolstofarme oplossingen toe te passen.

IP 7c richt zich op het verbeteren van transnationale oplossingen voor vervoers- en verkeersmanagementsystemen, met als uiteindelijke doel het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen. Deze IP omvat vervoersgerelateerde O&O en innovatie, waardoor dit innovatieaspect buiten IP 1b valt. Daarnaast ligt de focus meer op vervoersmanagementtechnologieën dan op het vervangen of opwaarderen van rollend materieel of infrastructuur, wat grotere investeringen vereist. In tegenstelling tot IP 4f, die zich richt op de invoering van technologieën door één bedrijf of bedrijfstak in een bepaald land, richt IP 7c zich op de transnationale elementen van corridors of vervoerssystemen (zoals netwerken van mobiliteitsverbindingen, passagiers- en goederenstromen, reispatronen, logistieke ketens, waardeketens en multimodale systemen).

Prioriteit 3: Efficiënt gebruik van hulpbronnen en grondstoffen

In een wereld waar de druk op hulpbronnen en het milieu steeds groter wordt, is het belangrijk om de overgang naar een hulpbronnenefficiënte en uiteindelijk circulaire economie te ondersteunen. Een circulaire economie vormt een alternatief voor de traditionele lineaire economie (maken, gebruiken, weggooien): hulpbronnen worden zo lang mogelijk gebruikt, de maximale waarde wordt eruit gehaald en aan het einde van hun levensduur worden deze producten en materialen teruggewonnen en hergebruikt. Dit leidt tot een hogere hulpbronnenproductiviteit, minder afval en een afname van de milieueffecten als gevolg van productie en consumptie in NWE.

De derde prioriteit in de strategie van het NWE-programma richt zich op het verbeteren van de hulpbronnen- en grondstoffenefficiëntie en wil daarmee bijdragen aan de overgang naar een circulaire economie. Dit moet aan de ene kant gebeuren door het terugdringen van het gebruik van niet-duurzame hulpbronnen, het stimuleren van het hergebruik van hulpbronnen en grondstoffen en door het implementeren van nieuwe methoden om zo min mogelijk hulpbronnen te gebruiken en deze zo veel mogelijk te delen. Aan de andere kant wordt de ontwikkeling van alternatieve grondstoffen en hulpbronnen uit duurzame of gerecyclede bronnen gestimuleerd.

Het ondersteunen van eco-innovatie (in dit geval het innovatief en efficiënter gebruiken van hulpbronnen) vormt een uiterst relevante beleidsrespons op uitdagingen zoals het verkleinen van de ecologische voetafdruk van menselijke activiteiten in NWE en het beperken van het grootschalige verbruik van niet-duurzame hulpbronnen in onze sterk geïndustrialiseerde samenleving, en helpt daarnaast om groei los te koppelen van het gebruik van hulpbronnen.

Prioriteit 3 omvat één thematische doelstelling (TD) en één investeringsprioriteit (IP), die wordt vertaald in één specifieke doelstelling (SD). IP 6f richt zich op hulpbronnen-productiviteit, terwijl energieaspecten worden ondersteund onder IP 4e en IP 4f. Deze prioriteit is complementair aan IP 1b, aangezien de focus ligt op de implementatie en invoering van technologieën, producten en diensten en niet op de ontwikkeling en proof-of-concept van innovaties (IP 1b richt zich op toegepast onderzoek en innovatie).

Deze prioriteit sluit nauw aan bij de EU 2020-strategie, waarin een visie voor een hulpbronnenefficiënter Europa is neergelegd (met name in het kader van het vlaggenschipinitiatief 'Efficiënt gebruik van hulpbronnen in Europa'). Daarnaast kan de ontwikkeling van nieuwe milieutechnologieën op basis van eco-innovatie een zeer positief spillover-effect hebben voor het programmagebied in de zin van economische groei, hogere productiviteit, concurrentievermogen (behoud van werkgelegenheid en groei) en kostenbesparingen.

Verantwoording van de keuze van de thematische doelstellingen (TD's) en investeringsprioriteiten (IP's)

De keuze van de in deel 2 uitgewerkte thematische doelstellingen (TD's) en investeringsprioriteiten (IP's) heeft plaatsgevonden op basis van de volgende criteria:

- De relevantie van de TD's voor de uitdagingen en belangrijkste transnationale ontwikkelingsbehoeften zoals vastgesteld voor elk van de overkoepelende doelstellingen van de EU2020-strategie (territoriaal en statistisch bewijs) binnen het programmagebied;
- De mogelijke meerwaarde van een transnationale aanpak voor de implementatie van de acties onder de TD om de voor die doelstelling vastgestelde uitdagingen beter aan te pakken (mogelijkheden van transnationale samenwerking);
- De financiële middelen van het Programma en de mogelijkheden die deze bieden met het oog op de vastgestelde behoeften en uitdagingen;
- De complementariteit van en mogelijke overlap tussen IP's onder diverse TD's en de mogelijkheid om IP's onder één TD onder te brengen;
- Lessen uit het NWE IVB-programma en de bijbehorende activiteiten.

Voor de keuze en formulering van de specifieke doelstellingen (SD's) onder de verschillende IP's werd een aantal basisprincipes gehanteerd:

- Samenwerking tussen diverse Europese landen is het onderscheidende kenmerk van transnationale programma's en dus ook van de strategie van het NWE-programma. (Transnationale samenwerking is iets anders dan grensoverschrijdende samenwerking tussen buurlanden). Aangezien de partners ernaar streven om de meerwaarde en voordelen van internationale samenwerking binnen het programmagebied te meten, wordt in de formulering van iedere SD 'internationale samenwerking' uitdrukkelijk genoemd.
- Met betrekking tot de SD en acties ligt de focus van iedere IP op de implementatie van acties en niet op de uitwisseling van kennis en ervaringen. Concrete outputs en resultaten zijn van cruciaal belang in het nieuwe Programma.

Tabel 1: Overzicht van de verantwoording van de gekozen thematische doelstellingen en investeringsprioriteiten

Gekozen thematische doelstelling	Gekozen investeringsprioriteit	Verantwoording van de keuze [max. 500 tekens]
TD 1: Onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie	IP 1: Het bevorderen van bedrijfsinvesteringen in innovatie en onderzoek, het ontwikkelen van verbanden en synergieën tussen ondernemingen, O&O-centra en het hoger onderwijs,...	Betere toepassing van onderzoeksresultaten in nieuwe technologieën / producten / diensten met het oog op sociale, demografische, ruimtelijke, economische en milieuproblemen Noodzaak om de internationalisering van en onderlinge samenwerking tussen regionale clusters en innovatiestakeholders te versterken Noodzaak om de belangrijkste groeisectoren in NWE te stimuleren en te zorgen dat samenwerking wordt gekoppeld aan slimme-specialisatiestrategieën Regionale verschillen in innovatiepotentieel en economische prestaties in NWE moeten worden aangepakt Noodzaak om aandacht te besteden aan de ‘sociale dimensie van innovatie’ met het oog op sociale uitdagingen en problemen
TD 4: Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle sectoren	IP 4e: Het bevorderen van koolstofarme strategieën voor alle soorten gebieden, in het bijzonder stedelijke gebieden, met inbegrip van het bevorderen van duurzame stedelijke mobiliteit en voor mitigatie relevante aanpassingsmaatregelen	Noodzaak tot het verkleinen van de CO₂-voetafdruk in gebied NWE heeft zeer sterke stedelijke dimensie en stedelijke gebieden zijn een belangrijke bron van uitstoot van broeikasgassen Veel gebieden in NWE staan bloot aan risico's als gevolg van klimaatverandering en extreme natuurlijke gebeurtenissen (bijv. stedelijke gebieden met veel bebouwing en infrastructuur, kustgebieden, riviergebieden); mitigatie- en adaptatiemaatregelen zijn vereist Implementatie van koolstofarme strategieën die zich richten op het behalen van de koolstofarme targets of bijdragen aan de betaalbaarheid van energie en energiezekerheid is van groot belang in het Europese (en nationale) beleid Aandeel duurzame energie in energieproductie en -verbruik is klein en er is een grote afhankelijkheid van energie uit het buitenland Er zijn nog steeds problemen met de toegang tot betaalbare en duurzame energiebronnen (bijv. voor mensen met een laag inkomen)
	IP 4f: Het bevorderen van onderzoek naar, innovaties in en de invoering van koolstofarme technologieën	Noodzaak om technologie en kennisoverdracht m.b.t. koolstofarme technologieën te stimuleren en de invoering van koolstofarme technologieën uit te breiden (bijv. in de bebouwde omgeving) Belangrijk om kritische massa te creëren voor de invoering van koolstofarme technologieën die bijdragen tot de EU 2020-doelstellingen voor duurzame groei Meer toepassing van nieuwe energieoplossingen d.m.v. een geïntegreerde benadering, waarbij de samenwerking tussen organisaties in NWE en de samenwerking met andere Europese (regionale) programma's wordt gestimuleerd
TD7: Bevordering van duurzaam	IP 7c: Het ontwikkelen van milieuvriendelijke en koolstofarme	Noodzaak om verontreiniging en uitstoot van broeikasgassen door de vervoerssector te verminderen. Het vervoer is de snelst groeiende

Gekozen thematische doelstelling	Gekozen investeringsprioriteit	Verantwoording van de keuze [max. 500 tekens]
vervoer en opheffing van knelpunten in netwerk-infrastructuren	vervoerssystemen, met inbegrip van vervoer over binnenwateren en over zee, havens en multimodale verbindingpunten [...]	sector en grootste eindverbruiker van energie • Noodzaak tot het ontwikkelen van efficiëntere verkeersmanagementoplossingen (bijv. d.m.v. intelligente verkeersmanagementsystemen) op corridors of vervoerssystemen om uitstoot terug te dringen • Noodzaak tot sterkere verschuiving naar milieuvriendelijkere vormen van goederen- en personenvervoer • Noodzaak tot implementatie van nieuwe mobiliteitsconcepten in sommige gebieden om emissies te verlagen (multimodaliteit)
TD6: Behoud en bescherming van het milieu en bevordering van efficiënt gebruik van hulpbronnen	IP 6f: Het bevorderen van innovatieve technologieën ter verbetering van de milieubescherming en het efficiënte gebruik van hulpbronnen in de afvalsector, de watersector, de bodembescherming of ter vermindering van de luchtverontreiniging	• Noodzaak tot vermindering van het huidige absolute verbruik van hulpbronnen, verhoging van de materiaalproductiviteit en verbetering van de input/output-ratio • Noodzaak tot betere benutting van natuurlijke hulpbronnen • Noodzaak tot betere benutting van afval voor de terugwinning van secundaire grondstoffen en transitie van de industrie (closed loop, cradle-to-cradle, kringlooeconomie) • Efficiënter gebruik van hulpbronnen kan zorgen voor belangrijke economische kansen, meer productiviteit, kostenbesparingen en een betere concurrentiepositie • Hulpbronnen-efficiëntie en groene economie staan hoog op de nationale en Europese politieke agenda's

Innovatie centraal in de strategie

De strategie van het NWE-programma bestaat uit het stimuleren van innovatie om de concurrentiepositie van het NWE-gebied te verbeteren, hulpbronnen beter te gebruiken, de uitstoot van broeikasgassen als gevolg van menselijke activiteiten terug te dringen en negatieve effecten van natuurlijke gebeurtenissen als gevolg van klimaatverandering te voorkomen. Innovatie betekent het creëren van nieuwe producten, nieuwe productiemethoden, nieuwe leveringsbronnen, het vinden van nieuwe markten en nieuwe manieren om bedrijfsactiviteiten te organiseren en op de markt te brengen.

Innovatie staat daarom centraal in de strategie van het Programma omdat innovaties bijdragen aan alle groeidoelstellingen van Europa 2020. Bij het NWE-programma spelen drie soorten innovatie een rol:

Technologische innovatie is het proces waarbij nieuwe (of betere) technologieën worden ontwikkeld en op grote schaal in de praktijk worden toegepast. Innovatie bestaat uit een combinatie van toegepast onderzoek, ontwikkelen, demonstreren en daadwerkelijk gebruiken. Voor innovatie is het nodig dat uiteenlopende organisaties en mensen (onderzoeksinstellingen, laboratoria, bedrijven, financieringsorganisaties, enz.) de handen ineen slaan en samen aan de ontwikkeling en de inzet van verschillende soorten technologieën werken.

Sociale innovatie wordt in de *Guide to Social Innovation* van de Europese Commissie gedefinieerd als “[...] de ontwikkeling en implementatie van nieuwe ideeën (producten, diensten en modellen) om in sociale behoeften te voorzien en nieuwe sociale relaties of samenwerkingsverbanden tot stand te brengen. Innovatie betekent nieuwe antwoorden op dringende sociale behoeften die invloed hebben op sociale interacties. Bij innovatie gaat het eigenlijk om het verbeteren van menselijk welzijn. Sociale innovaties zijn innovaties die niet alleen een sociaal doel hebben maar dit ook bereiken met sociale middelen. Echte sociale innovaties zijn niet alleen goed voor de samenleving maar stimuleren mensen om ook zelf te handelen. Zij gaan uit van de inventiviteit van burgers, maatschappelijke organisaties, lokale gemeenschappen, bedrijven, ambtenaren en overheidsdiensten. Zij vormen een kans voor zowel de publieke sector als de markt, zodat de producten en diensten beter aansluiten bij individuele én collectieve wensen.”

Eco-innovatie wordt door de Eco-innovation Observatory gedefinieerd als iedere innovatie die gedurende de hele levenscyclus het gebruik van natuurlijke hulpbronnen vermindert en de uitstoot van schadelijke stoffen terugdringt. Eco-innovatie draagt zowel bij aan schonere productie als aan dematerialisering van de samenleving. Het gaat niet alleen om schone technologieën maar om alle veranderingen die het gebruik van hulpbronnen beperken gedurende de levenscyclus, ongeacht of deze veranderingen als milieuvriendelijk waren bedoeld.

Innovatie in het NWE-programma moet worden gezien in het licht van de volgende criteria:

- Innovatie betekent iets wat “in enig opzicht origineel, nieuw en belangrijk is en doorbreekt (of voet aan de grond krijgt) in een markt of samenleving” en zich hoofdzakelijk toespitst op de test- of ontwikkelingsfase. Het Programma richt zich op toegepaste innovatie- en samenwerkingsprojecten die een specifiek product, proces of specifieke dienst marktrijper willen maken. De acties zijn met name gericht op de fase van validatie van het concept/de technologie, waaronder de ontwerp-, test- en ontwikkelfase.
- Een innovatie is een innovatie als het iets nieuws is op de markt, maar ook wanneer het iets nieuws is voor de regio waar het wordt toegepast of geïmplementeerd.
- Innovatie dient resultaatgericht te zijn. Het gaat er dus om dat een innovatie een concrete output oplevert (zoals een product, dienst of proces).
- Innovatie in het kader van het Programma vindt dichtbij de markt plaats (zoals proof-of-concept) en omvat geen activiteiten op het gebied van fundamenteel onderzoek.
- Innovatie moet, net als elke andere NWE-actie, meer opleveren dan alleen extra inkomsten. Innovatie moet een oplossing bieden voor een specifieke behoefte en uitdaging in het NWE-gebied (zes uitdagingen en transnationale ontwikkelingsbehoeften).
- Innovatie moet bij voorkeur alle innovatiestakeholders bij het proces betrekken, dus niet alleen de traditionele stakeholders uit het Triple Helix-model, maar ook gebruikers of maatschappelijke organisaties.

Bijdrage aan de Europa 2020-strategie

Bijdrage aan slimme groei

De programmastrategie bevordert excellentie en synergie door regionale innovatieve initiatieven, clusters en innovatiestakeholders in het NWE-gebied met elkaar in contact te brengen. Uit de analyse van de behoeften en uitdagingen blijkt wel dat een uniforme innovatieaanpak voor NWE niet mogelijk is.

Het Programma richt zich op toegepast onderzoek en technologische ontwikkelingsactiviteiten dichtbij de markt (zoals proof-of-concept) en op de vermarkting van nieuwe producten, processen en diensten. De uitdagingen op het gebied van innovatie die worden aangepakt, moeten bij voorkeur samenhangen met groene groei en sociale inclusie, omdat dat veelbelovende en urgente thema's zijn in NWE. De programmastrategie is ook gericht op het dichten van de kloof tussen sterke en zwakke(re) innovatieregio's en draagt dus ook bij aan de territoriale samenhang in NWE.

De programmastrategie sluit nauw aan bij andere Europese programma's en ander Europees beleid zoals uitgewerkt in het Europese kader. De samenhang met Horizon 2020 is terug te vinden in de meeste specifieke doelstellingen van het NWE-programma (SD 1, SD 3 en SD 5). Het NWE-programma is dus complementair aan Horizon 2020 en draagt bij aan een snellere innovatie en succesvollere invoering van technologieën voor het bedrijfsleven van morgen, met name ten aanzien van maatschappelijke uitdagingen (zoals milieu, demografie, gezondheid). De samenhang met het COSME-programma is te zien in bepaalde onderdelen van de strategie. Evenals COSME versterkt het NWE-programma het concurrentievermogen en de duurzaamheid van het Europese bedrijfsleven, met name door nieuwe transnationale randvoorwaarden te bieden voor bedrijfssamenwerking op het gebied van O&O, innovatie, koolstofarme technologieën en efficiënt gebruik van natuurlijke hulpbronnen en materialen.

Slimme specialisatie komt terug in diverse onderdelen van de programmastrategie, zoals 'innovatieclusters voor regionale groei', 'Europees innovatiepartnerschap' en 'innovatievriendelijk bedrijfsklimaat voor het MKB'.

Bijdrage aan duurzame groei

Door het bevorderen van eco-innovatie en de invoering van koolstofarme technologieën en vervoerssystemen draagt de programmastrategie bij aan vermindering van de BKG-uitstoot, verbetering van de energie-efficiëntie en vergroting van het aandeel van duurzame energie in de verbruiks- en productiemix. Daarnaast richt het Programma zich op projecten rond efficiënt gebruik van hulpbronnen en materialen. Bovendien richt het zich op de toegankelijkheid en betaalbaarheid van energie, wat bevorderlijk is voor de territoriale samenhang en sociale inclusie.

De voorgestelde projecten moeten concrete maatregelen omvatten voor de uitvoering van gedetailleerde actieplannen en moeten concrete oplossingen aandragen om te komen tot minder BKG-uitstoot, minder afval en meer recycling. De strategie is ook gericht op het vergroten van de mitigatie- en adaptatiemogelijkheden van risicogebieden met betrekking tot natuurlijke gebeurtenissen als gevolg van klimaatverandering.

Wat betreft de *Routekaart naar een koolstofarme economie* draagt het NWE-programma bij aan de CO₂-reductiedoelstellingen in sectoren met goede mogelijkheden voor energiebesparing, zoals de productie van CO₂-vrije energie (SD 2 en SD 3), industriële sectoren (SD 3 en SD 5), vervoer (SD 4) en de bebouwde omgeving (SD 2). Het Programma houdt ook rekening met de *EU-strategie inzake klimaatverandering*. SD 2 bestrijkt grote delen daarvan door in te zetten op samenwerking rond de integratie van adaptatie- en mitigatiemaatregelen. Verder is de samenhang met de Connecting Europe Facility te vinden bij SD 2 en SD 3. Deze ondersteunt grote infrastructuurprojecten in het kader van Europese verbindingen, terwijl het NWE-programma subsidie verleent voor de implementatie van gezamenlijke territoriale strategieën en de invoering van koolstofarme technologieën om de BKG-uitstoot te verminderen en het energierendement te verbeteren.

Bijdrage aan inclusieve groei

Sociale inclusie kan transnationale en territoriale aspecten hebben in de zin van het wegnemen van barrières voor een transnationale arbeidsmarkt, maar ook in de vorm van transnationaal onderwijs, ondernemerschapstraining en arbeidsmarktgerichte scholing. Hier is ook sprake van samenhang met de innovatiestrategie (sociale innovatie). Sociale inclusie loopt als een rode draad door de hele programmastrategie en zal tot uitdrukking komen in de betreffende SD's (bijvoorbeeld in de soorten acties). Sociale inclusie zal ook in de projectselectiecriteria worden opgenomen. Het Programma streeft ernaar de zwakke en sterke regio's in het NWE-gebied met elkaar te verbinden en de ontwikkeling van technologieën en diensten met een grote maatschappelijke impact (bijvoorbeeld op het gebied van gezondheidszorg) voor alle bevolkingsgroepen te ondersteunen. Bovendien is de programmastrategie gericht op de toegankelijkheid en betaalbaarheid van energie en op energiebesparing in de sociale woningbouw.

Bijdrage aan de Territoriale Agenda (TA2020)

Naast de bijdrage aan EU2020 houdt het NWE-programma ook rekening met de TA2020. Door zwakkere en sterkere regio's met elkaar te verbinden is het Programma bevorderlijk voor een evenwichtige territoriale ontwikkeling. Door samenwerkingsverbanden tussen partners uit perifere en minder verstedelijkte gebieden in NWE te stimuleren, draagt het Programma bij aan polycentrische territoriale ontwikkeling. Door de relevante partners in de projectgebieden te vragen om mee te werken aan en bij te dragen tot verandering op het betreffende thematische terrein, kunnen betere verticale en horizontale bestuurlijke mechanismen worden uitgetest.

Verder zal de programmastrategie bijdragen aan de totstandkoming van nieuwe producten, diensten en processen, wat goed is voor de internationale concurrentiepositie van de betrokken regio's. Het Programma zal zich richten op investeringen die samenhangen met de context waarin bedrijven opereren (infrastructuur, zakelijke dienstverlening, bedrijfsondersteuning, innovatie, ICT en onderzoek) en met de dienstverlening aan burgers op bepaalde terreinen (energie, online dienstverlening, onderwijs, gezondheidszorg, sociale en onderzoeksinfrastructuur, bereikbaarheid, milieukwaliteit).

1.2 Verantwoording van de financiële toewijzing

De toewijzing van middelen aan iedere thematische doelstelling (TD) weerspiegelt het belang van de diverse transnationale ontwikkelingsbehoeften en uitdagingen binnen het NWE-programma. Zoals aangegeven in paragraaf 1.1 staat innovatie 'centraal in de NWE-strategie' en vormt het dus een speerpunt binnen het Programma. De koolstofarme economie vormt een tweede speerpunt. Vier van de zes uitdagingen voor NWE hangen dan ook samen met innovatie en een koolstofarme economie.

Om dit in de begroting tot uitdrukking te laten komen, wijst het NWE-programma ruim twee derde van het totale EFRO-budget toe aan TD 1 (innovatie), TD 4 en TD 7 (beide koolstofarme economie).

Concreet is 33% van het totale EFRO-budget toegewezen aan TD 1, 25% aan TD 4, 12% aan TD 7 en 24% aan TD 6 (efficiënt gebruik van hulpbronnen). Het verschil in budget tussen TD 4 en 7 vloeit voort uit het feit dat TD 4 in principe openstaat voor alle sectoren, terwijl TD 7 expliciet is gericht op de vervoerssector en dus een beperktere doelgroep heeft. Voor TD 6 is hetzelfde bedrag uitgetrokken als voor TD 4 omdat beide doelstellingen als even belangrijk worden beschouwd voor het NWE-programma. TD 1

krijgt het hoogste percentage, waarmee nog eens wordt benadrukt dat innovatie een topprioriteit is voor NWE.

Bij de investeringsprioriteiten (IP) is de verdeling meer gedifferentieerd. Hier gaat 33% van het totale EFRO-budget naar IP 1b, 12% naar IP 4e, 13% naar IP 4f, 12% naar IP 7c en 24% naar IP 6f. Bij IP 1b en IP 6f is het percentage hier even hoog als bij de TD's, omdat deze TD's elk slechts één IP omvatten. Net als bij de TD's is het hoogste percentage weer bestemd voor IP 1b (innovatie). Het budget voor de overige drie IP's met betrekking tot de koolstofarme economie is daar gelijkelijk tussen verdeeld. Hieruit blijkt dat het NWE-programma aan elk van deze drie IP's onder het thema koolstofarme economie evenveel belang hecht.

Tabel 2: Overzicht van de investeringsstrategie van het Programma

Prioriteit	Thema- tische doel- stelling	Inves- terings- piori- teiten	Specifieke doelstellingen bij investeringsprioriteiten	Resultaatindicatoren bij specifieke doelstelling [input vanuit tabellen met resultaatindicatoren]	EFRO-steun (in EUR)	Percentage totale EU-steun voor het Programma (per fonds) ²		
						EFRO	ENI (indien van toep.)	IPA (indien van toep.)
1 Innovatie	1	1b	1. Versterken van het innovatievermogen van bedrijven in heel NWE	Mate van betrokkenheid MKB bij samenwerking met andere instellingen (incl. O&O)	130.724.334	100%	n.v.t.	n.v.t.
2 Koolstofarme economie	4	4e	2. Bevorderen van de implementatie van CO ₂ -, energie- en klimaatbeleid om zo de uitstoot van broeikasgassen in NWE terug te dringen	Doeltreffendheid van de implemen- tatie van koolstofarme strategieën door overheidsorganisaties in NWE	47.536.121	100%	n.v.t.	n.v.t.
		4f	3. Bevorderen van de invoering van koolstofarme technologieën, producten, processen en diensten in sectoren met goede mogelijkheden voor energiebesparing om zo de uitstoot van broeikasgassen in NWE terug te dringen	Stand van zaken t.a.v. de voorwaarden voor inzet van koolstofarme technologieën in NWE	51.497.464	100%	n.v.t.	n.v.t.
	7	7c	4. Bevorderen van de implementatie van transnationale koolstofarme oplossingen in vervoerssystemen om zo de uitstoot van broeikasgassen in NWE terug te dringen	Stand van zaken t.a.v. de competenties van de vervoerssector m.b.t. het gebruik van koolstofarme oplossingen in vervoerssystemen	47.536.121	100%	n.v.t.	n.v.t.
3 Efficiënte omgang met hulpbronnen en grondstoffen	6	6f	5. Optimaliseren van (her)gebruik van grondstoffen en natuurlijke hulpbronnen in NWE	Stand van zaken t.a.v. de competenties in hulpbronnen- intensieve sectoren in NWE m.b.t. verspreiding van eco-innovatie	95.072.242	100%	n.v.t.	n.v.t.
Technische bijstand	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		23.768.060	100%	n.v.t.	n.v.t.

² De presentatie van de overgehevelde bedragen van ENI en IPA is afhankelijk van de gekozen managementoptie. Zie fiche nr. 28, *Elements related to proposed integration of allocations under external financing instruments into ETC Programmes*.

DEEL 2 – BESCHRIJVING VAN DE PRIORITEITEN

Onderdeel 2.A Beschrijving van de prioriteiten anders dan technische bijstand

2.A.1 Introductie van prioriteit 1, Innovatie

Code prioriteit	1
Naam prioriteit	INNOVATIE

De gehele prioriteit wordt uitsluitend uitgevoerd met behulp van financieringsinstrumenten n.v.t.

De gehele prioriteit wordt uitsluitend uitgevoerd met financieringsinstrumenten die op het niveau van de Unie zijn opgezet n.v.t.

De gehele prioriteit wordt uitgevoerd via vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling n.v.t.

2.A.2 Motivering voor de vaststelling van een prioriteit die meer dan één thematische doelstelling betreft (indien van toepassing)

n.v.t.

2.A.3 Fonds en berekeningsgrondslag voor steun van de Unie (voor elk fonds in het kader van een prioriteit)

Fonds	EFRO
Berekeningsgrondslag	totale subsidiabele uitgaven

2.A.4 Investeringsprioriteit (voor elke investeringsprioriteit in het kader van de prioriteit)

Investeringsprioriteit 1B	IP 1: Het bevorderen van bedrijfsinvesteringen in innovatie en onderzoek, het ontwikkelen van verbanden en synergieën tussen ondernemingen, O&O-centra en het hoger onderwijs [...]

2.A.5 Specifieke doelstelling(en) in overeenstemming met de investeringsprioriteit en de verwachte resultaten

Code	SD 1
Specifieke doelstelling 1	Versterken van het innovatievermogen van bedrijven in heel NWE

DE RESULTATEN DIE DE LIDSTATEN MET DE EU-STEUN WILLEN BEREIKEN

Deze specifieke doelstelling moet leiden tot betere innovatieprestaties van bedrijven in heel NWE. Dit houdt in dat onderzoeksresultaten beter worden benut voor het ontwikkelen van nieuwe technologieën, producten, processen en diensten die invloed hebben op de maatschappelijke, ruimtelijke, economische en milieusituatie in regio's in NWE. Een voorwaarde om dit te bereiken is een sterk innovatievermogen, wat onder meer betekent dat men beschikt over de nodige toegepaste kennis, vaardigheden, instrumenten en netwerken om nieuwe ideeën te ontwikkelen die op de korte en de lange termijn winst opleveren voor organisaties in NWE.

In verband met deze specifieke doelstelling wil het Programma de mate van innovatie in het MKB verbeteren. Dit wordt gedaan door de innovatie-inspanningen in het MKB in kaart te brengen (in het verlengde van de Innovatie-unie en het Regionale innovatiescorebord 2014). Het MKB wordt bij deze SD beschouwd als de belangrijkste doelgroep, die zal profiteren van steun voor de test- en ontwikkelingsfase van innovatie. Het Programma zal dan ook fungeren als motor voor innovatie in het MKB. Het Programma zal de resultaatindicator 'Mate van betrokkenheid van het MKB bij de samenwerking met andere instellingen (incl. O&O)' toepassen om aan te tonen dat het Programma bijdraagt aan het verbeteren van het innovatievermogen van het MKB en het vergroten van de betrokkenheid bij samenwerkingsprojecten, zodat onderzoeksresultaten beter kunnen worden benut.

Het NWE-gebied heeft een aanzienlijk innovatiepotentieel en vormt de thuisbasis voor enkele koplopers op het gebied van innovatie in Europa. Dit potentieel is echter sterk geografisch geconcentreerd, waardoor er sprake is van een duidelijke territoriale scheidslijn. Deze SD (type acties TA 1) richt zich specifiek op de aanpak van deze 'territoriale kloof' en de verschillen in innovatievermogen tussen regio's. Dit vereist: 1) het ondersteunen van innovatie in bredere zin, d.w.z. naast puur technologische innovatie ook innovatie van processen, diensten en organisaties; en 2) het bevorderen van transnationale samenwerking om te zorgen voor een spillover van kennis vanuit regio's die innovatieleiders zijn naar regio's die innovatievolgers of gematigde innovatoren zijn.

Ook blijft het NWE-gebied als geheel moeite hebben om wetenschap en onderzoek te vertalen in producten en andere commerciële outputs. Dit hangt samen met slechte kennisoverdracht en beperkte samenwerking tussen innovatiestakeholders, maar ook met een structureel gebrek aan kritische massa in lokale innovatiegemeenschappen. Dit probleem zou wellicht kunnen worden opgelost door regionale kennis- en bedrijvencusters met elkaar in contact te brengen. TA 2 is daarom bedoeld om nieuwe producten dichterbij de markt te brengen. TA 2 omvat geen fundamenteel onderzoek en marketing/commercialiseringsprojecten.

Sociale innovatie, oftewel de ontwikkeling en implementatie van innovatieve oplossingen voor maatschappelijke behoeften en problemen, valt onder TA 3. Daarbij zal speciale aandacht worden besteed aan onder druk staande (kwetsbare), kansarme of met uitsluiting bedreigde groepen, waarmee dus wordt bijgedragen aan de doelstelling 'inclusieve groei' van EU2020.

Wanneer er relevante slimme-specialisatiestrategieën bestaan, moeten onder deze SD gesubsidieerde projecten aantonen dat ze qua strategie aansluiten bij de doelstellingen daarvan.

Tabel 3: Programmaspecifieke resultaatindicatoren specifieke doelstelling 1

Code	Indicator	Meeteenheid	Uitgangswaarde	Referentiejaar	Streefwaarde ³ (2023)	Gegevensbron	Frequentie van de verslaglegging
R1	Mate van betrokkenheid MKB bij samenwerking met andere instellingen (incl. O&O)	Percentage	15%	2014	20%	Innovation Union Scoreboard 2014 Community Innovation Survey 2014 Innovation Union Scoreboard 2010 – Methodology Report	2014 (uitgangssituatie) 2018 (tussentijds) 2020 (tussentijds) 2023 (einde)

2.A.6 In het kader van de investeringsprioriteit te ondersteunen maatregelen (per investeringsprioriteit)

2.A.6.1 Beschrijving van het soort en voorbeelden van de te ondersteunen maatregelen en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen (artikel 8, lid 2, onder b), punt iii) van de ETS-verordening)

TA 1: Het opbouwen van het vermogen van regio's en gebieden om hun innovatieprestaties te verbeteren. Deze actie stimuleert gebieden met achterblijvende innovatieprestaties (zie 'beoogde specifieke grondgebieden') om partnerschappen aan te gaan met meer ontwikkelde regio's. Activiteiten moeten leiden tot transnationale partnerschappen tussen innovatiestakeholders, bijvoorbeeld sectoroverstijgende samenwerking tussen publieke, private, wetenschappelijke en maatschappelijke organisaties uit heel NWE, om gezamenlijk de innovatieprestaties en kennis in NWE-regio's te verbeteren. Activiteiten moeten aansluiten bij regionale slimme-specialisatiestrategieën.

Maatregelen kunnen samenwerking omvatten met betrekking tot:

- het versterken en vormen van transnationale (zelfvoorzienende) clusters of netwerken die:

³ Streefwaarden kunnen kwalitatief of kwantitatief zijn.

- gerichte marktverkenningen en ‘gap’-analyses uitvoeren, informatie- en scoping-tools ontwikkelen voor transnationale innovatiepartnerschappen (bijv. databases met bedrijfsexpertise, internationale benchmarking, SWOT’s en marktonderzoek), om te komen tot betere innovatieprestaties;
- open innovatieprocessen tussen organisaties en sectoren bevorderen;
- gezamenlijke ontwikkelingsstrategieën ontwikkelen en implementeren om de innovatieprestaties te verbeteren (bijv. begeleiding geven tijdens de opstartfase van innovatieve projecten, kennis en vaardigheden van medewerkers verbeteren, kennisoverdracht naar toeleveranciers faciliteren);
- toeleveringsketens onderzoeken, versterken of ontwikkelen om de kloof tussen capaciteitsopbouw en de levering van producten op de markt te overbruggen;
- het ondersteunen van internationalisering via kennisoverdracht en sectoroverstijgende samenwerking;
- het treffen van transnationale regelingen voor gezamenlijk gebruik van infrastructuur voor onderzoek en innovatie (centra voor kennisoverdracht, B2B-initiatieven).

Deze acties moeten leiden tot meer en betere samenwerking tussen innovatiestakeholders op transnationaal niveau (bijv. overheid, bedrijfsleven, onderzoek en samenleving) en dus tot een betere transnationale onderzoeks- en kennisinfrastructuur. Dit versterkt het vermogen om de innovatieprestaties te verbeteren.

TA 2: Het verbeteren van het concurrentievermogen van ondernemingen door middel van samenwerkingsacties waarbij specifieke producten, diensten of processen worden doorontwikkeld tot ze klaar zijn voor de markt. Acties zijn vooral gericht op de fase van validatie van het concept/de technologie, waaronder de ontwerp-, test- en ontwikkelfase. Acties moeten aansluiten bij de doelstellingen van eventuele slimme-specialisatiestrategieën in de regio’s en moeten samenwerking tussen regio’s met vergelijkbare doelstellingen bevorderen. Dit moet kritische massa opleveren en het externe concurrentievermogen van de regio’s verbeteren.

Acties kunnen samenwerking omvatten met betrekking tot:

- het demonstreren en testen van technologieën, producten, diensten en processen onder praktijkomstandigheden met het oog op de haalbaarheid en het bijstellen van ontwerp- en ontwikkelingsplannen (bijv. in overleg met eindgebruikers, co-design);
- het demonstreren (op grotere schaal) van dienstverleningsmodellen / verbeterde bedrijfsprocessen (‘proof of concept’);
- het treffen van transnationale regelingen voor gezamenlijk gebruik van infrastructuur ter verbetering van het innovatie- en concurrentievermogen van bedrijven; proefinstallaties, fablabs, (ICT-)vouchers enz.

Deze acties moeten het ‘Technology Readiness Level’ (TRL) van innovatieve producten, technologieën, processen of diensten verbeteren.

TA 3: Het genereren van maatschappelijke baten via innovatie. Acties zijn gericht op alle gebieden in NWE en met name op kansarme, met uitsluiting bedreigde en onder druk staande groepen. Acties zijn gericht op het ontwikkelen, testen en implementeren van innovatieve oplossingen voor maatschappelijke behoeften en problemen (‘sociale innovatie’).

Acties kunnen samenwerking omvatten met betrekking tot:

- het ontwerpen en demonstreren van nieuwe mechanismen voor publieke dienstverlening (bijv. publiek-private samenwerking) of producten voor kansarme of met uitsluiting bedreigde groepen;
- het ontwikkelen en leveren van gezamenlijke diensten of financiële instrumenten voor het aanpakken van de vastgestelde maatschappelijke uitdagingen in het NWE-gebied, met name werkloosheid, achterstand, gezondheidsongelijkheid, rurale/perifere of geïsoleerde ligging en sociale integratie (onder druk staande en kwetsbare groepen);
- het ondersteunen en ontwikkelen van sociale ondernemingen, zoals het opzetten van sociale incubatiecentra in transnationale samenwerkingsverbanden en ‘train the trainer’-programma’s voor sociale ondernemers.

Deze acties moeten leiden tot product-, dienst- of procesgerichte oplossingen om de vereiste sociale verandering in NWE tot stand te brengen en zullen het Programma in staat stellen om bij te dragen aan het ‘inclusieve groei’-aspect van EU2020.

Afbakening van de belangrijkste doelgroepen

De belangrijkste doelgroepen voor deze specifieke doelstelling zijn:

- ondernemingen, inclusief KMO’s en sociale ondernemingen;
- innovatiestakeholders, met name in regio’s met achterblijvende innovatieprestaties;
- kansarme of met uitsluiting bedreigde groepen;
- onder druk staande (kwetsbare) groepen.

Beoogde specifieke grondgebieden

TA 1 richt zich expliciet op samenwerking tussen sterkere en zwakkere regio’s om de regionale verschillen in innovatieprestaties binnen het NWE-gebied te verkleinen. TA 2 richt zich op zeer uiteenlopende regio’s, maar concentreert zich daarbij ook op samenwerking tussen sterkere en zwakkere regio’s. Wat betreft acties op het gebied van sociale innovatie (TA 3) wordt de focus met name gelegd op gebieden met kansarme, met uitsluiting bedreigde en onder druk staande groepen om deze productief te laten deelnemen aan de maatschappij en de economie.

Wat betreft de definitie van ‘sterkere’ en ‘zwakkere’ regio’s is de indeling van het Regionale innovatiescorebord (RIS) van de Europese Commissie een belangrijk hulpmiddel. Daarin wordt onderscheid gemaakt tussen vier soorten ‘innovatiegebieden’, waarvan het NWE-gebied er drie omvat: innovatieleiders, innovatievolgers en gematigde innovatoren. Het doel van deze SD is om samenwerking tussen alle drie deze soorten gebieden te ondersteunen en positieve spillovers te genereren voor innovatievolgers of gematigde innovatoren.

Soorten begunstigden

De belangrijkste begunstigden die direct bij de interventies onder deze specifieke doelstelling zijn betrokken, zijn:

- overheidsorganisaties (lokale, regionale, nationale en internationale);
- maatschappelijke organisaties (bijv. NGO’s en non-profitorganisaties);
- onderwijs- en kennisinstellingen, inclusief particuliere of semi-publieke onderzoeksinstellingen;
- bemiddelende instanties, zoals kamers van koophandel, ontwikkelingsmaatschappijen, koepelorganisaties, bureaus voor technologieoverdracht;
- ondernemingen, inclusief sociale ondernemingen.

2.A.6.2 Leidende beginselen voor het selecteren van concrete acties

Acties in het kader van deze specifieke doelstelling worden geselecteerd op basis van zeven uitgangspunten:

- Transnationale additionaliteit: projecten moeten duidelijk zijn gericht op het uitvoeren van gezamenlijke transnationale acties en moeten aantonen dat de transnationale aanpak meerwaarde heeft ten opzichte van regionale, nationale, interregionale of grensoverschrijdende benaderingen.
- Innovatie: projecten moeten voldoen aan de innovatiecriteria zoals beschreven in deel 1. Innovatie moet leiden tot versterking van het concurrentievermogen van het NWE-gebied.
- Externe samenhang: projecten die voortbouwen op de resultaten van andere Europese programma's of netwerken (zoals het Europese Kaderprogramma voor Onderzoek of het European Enterprise Network) zijn welkom. Transnationale samenwerking moet verwijzen naar activiteiten in het kader van die programma's, synergieën toelichten (bijv. technologieoverdracht) en voorkomen dat er overlap is met lopende of eerdere projecten in het kader van andere Europese of nationale subsidieprogramma's.
- Sectorspecifieke relevantie: projecten moeten aantonen dat er een duidelijke samenhang is tussen de projectdoelstellingen en de slimme-specialisatiestrategieën van de deelnemende regio's of regionale ESIF-strategieën en -programma's.
- Sectoroverstijgende relevantie: projecten moeten een gevarieerde mix aan innovatie-stakeholders omvatten (bijv. ondernemingen, wetenschappers, onderwijsinstellingen, opleidingsorganisaties, beleidsmakers, particuliere investeerders, eindgebruikers).
- Territoriale relevantie: projecten moeten – voor zover relevant – partners omvatten uit diverse soorten innovatiegebieden zoals gedefinieerd door het Regionale innovatie-scorebord (d.w.z. innovatieleiders, innovatievolgers en gematigde innovatoren).
- Resultaatgerichte aanpak: projecten moeten afgestemd zijn op een specifiek innovatief product, proces, dienst of transnationale oplossing. Daarnaast moeten projecten aantonen dat zij bijdragen aan de aanpak van een of meer maatschappelijke, economische of milieuproblemen in het NWE-gebied. Projecten moeten laten zien hoe zij bijdragen aan de resultaatindicator van het Programma onder deze SD.

Projecten die zich op puur wetenschappelijke samenwerking of fundamenteel onderzoek richten, komen niet in aanmerking voor subsidie.

2.A.6.3 Gepland gebruik van financieringsinstrumenten (indien van toepassing)

n.v.t.

2.A.6.4 Gepland gebruik van grote projecten (indien van toepassing)

n.v.t.

2.A.6.5 Outputindicatoren (per investeringsprioriteit) (Tabel 4)

Tabel 4: Gemeenschappelijke en programmaspecifieke outputindicatoren

Code	Indicator (naam indicator)	Meeteenheid	Streef- waarde (2023)	Gegevensbron	Frequentie van de verslaglegging
1.01	Aantal nieuwe of verbeterde	Aantal clusters en innovatie-	27 (9 projecten x 3 ondersteunde	Eigen registratie op basis van informatie	Jaarlijks

Code	Indicator (naam indicator)	Meeteenheid	Streef- waarde (2023)	Gegevensbron	Frequentie van de verslaglegging
	transnationale clusters of innovatienetwerken	netwerken	clusters per project)	van begunstigten	
1.02	Aantal ontwikkelde en in de praktijk geteste technologieën, producten, diensten en processen	Aantal geteste oplossingen	68 (17 projecten x 4 technologieën, producten, diensten, processen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
1.03	Aantal uitgevoerde pilotactiviteiten gericht op sociale innovatie	Aantal acties	30 (10 projecten x 3 pilotactiviteiten)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
1.04	Aantal gecreëerde banen in alle economische sectoren	Aantal banen	860 (43 projecten x 20 banen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
1.05	Aantal behouden banen in alle economische sectoren	Aantal banen	860 (43 projecten x 20 banen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
1.06	Bedrag aan door het project gegenereerde extra subsidie (in €)	EUR	222.000.000 (€ 130.724.333 toegekende EFRO x 1,7 verwachte hefboomwerking)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
1.07	Aantal eindgebruikers dat profiteert van sociale innovatie	Aantal eindgebruikers	600 (10 projecten x 3 pilotactiviteiten x 20 eindgebruikers)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
CO01	Aantal ondernemingen die steun ontvangen	Aantal ondernemingen	540 (27 projecten x 20 ondersteunde ondernemingen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
CO26	Aantal ondernemingen die samenwerken met onderzoeksinstellingen	Aantal ondernemingen	540 (27 projecten x 20 ondernemingen)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
CO28	Aantal ondernemingen die zijn ondersteund om voor de markt nieuwe producten te introduceren	Aantal ondernemingen	340 (17 projecten x 20 ondersteunde ondernemingen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
CO29	Aantal ondernemingen die zijn ondersteund om voor het bedrijf nieuwe producten te introduceren	Aantal ondernemingen	200 (10 projecten x 20 ondersteunde ondernemingen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks

2.A.7 Prestatiekader – Artikel 8, lid 2, onder b), punt v) van de ETS-verordening

Tabel 5: Prestatiekader van de prioriteit

Prioriteit	Soort indicator (belangrijke uitvoeringsstap, financiële, output-of, indien van toepassing, resultaatindicator)	Co de	Indicator of belangrijke uitvoeringsstap	Meeteenheid, indien van toepassing	Mijlpaal voor 2018	Uiteindelijke streefdoel (2023)	Gegevensbron	Toelichting op de relevantie van de indicator, indien van toepassing
1	Belangrijke uitvoeringsstap	1.A	Aantal goedgekeurde projecten onder prioriteit 1, gericht op nieuwe of verbeterde transnationale clusters en innovatienetwerken	Aantal projecten	5	9	E-monitoring systeem	Het aantal projecten dat ervoor zorgt dat de streefwaarden van de outputindicator ‘Aantal nieuwe of verbeterde transnationale clusters of innovatienetwerken’ voor prioriteit 1 aan het einde van het Programma zijn bereikt.
1	Belangrijke uitvoeringsstap	1.B	Aantal goedgekeurde projecten onder prioriteit 1, gericht op ondernemingen die steun ontvangen	Aantal projecten	14	27	E-monitoring systeem	Het aantal projecten dat ervoor zorgt dat de streefwaarden van de outputindicator ‘Aantal ondernemingen die steun ontvangen’ voor prioriteit 1 aan het einde van het Programma zijn bereikt.
1	Outputindicator	1.C	Aantal nieuwe of verbeterde transnationale clusters of innovatienetwerken	Aantal netwerken/ clusters	0	27	E-monitoring systeem	Cruciale outputindicator voor SD 1 vanwege het accent op verkleining van de verschillen in innovatieprestaties tussen de NWE-regio's. Alleen transnationale clusters tellen mee.
1	Outputindicator	1.D	Aantal ondernemingen die steun ontvangen	Aantal ondernemingen	0	540	E-monitoring systeem	Cruciale outputindicator, die voor een groot deel van de projecten van SD 1 geldt. Het aantal ondernemingen die steun ontvangen (inclusief sociale ondernemingen) is de uitkomst van de technologieën/producten/processen die zijn ontwikkeld en onder praktijkomstandigheden zijn getest én de pilotactiviteiten voor sociale innovatie.

Prioriteit	Soort indicator (belangrijke uitvoeringsstap, financiële, output-of, indien van toepassing, resultaatindicator)	Co de	Indicator of belangrijke uitvoeringsstap	Meeteenheid, indien van toepassing	Mijlpaal voor 2018	Uiteindelijke streefdoel (2023)	Gegevensbron	Toelichting op de relevantie van de indicator, indien van toepassing
1	Financiële indicator	1.E	Totale bedrag aan subsidiabele uitgaven dat aan EC is gecertificeerd voor prioriteit 1	EUR	32.681.033	217.873.890	E-monitoring systeem	

Aanvullende kwalitatieve informatie over de vaststelling van het prestatiekader

Voor 2018 is het aantal mijlpalen voor outputindicatoren in het prestatiekader op '0' gesteld omdat het NWE-programma niet verwacht dat er eind 2018 al goedgekeurde projecten zijn afgerond. De ervaring heeft geleerd dat de gemiddelde looptijd van IVB-projecten meer dan 4 jaar bedroeg. Dat betekent dat de eerste NWE-projecten naar verwachting op zijn vroegst eind 2019 zullen worden afgesloten. Daarom worden er belangrijke uitvoeringsstappen geïntroduceerd, die aangeven hoeveel projecten eind 2018 zijn goedgekeurd die rechtstreeks zullen leiden tot de geselecteerde outputindicatoren in het prestatiekader.

2.A.8 Categorieën steunverlening (per prioriteit) – Artikel 8, lid 2, onder b), punt vii) van de ETS-verordening

Tabellen 6-9: Categorieën steunverlening

Tabel 6: Dimensie 1 – Steunverleningsgebied

Prioriteit	1 – INNOVATIE
Code	bedrag in €
063	43.574.778
064	43.574.778
112	43.574.778

Tabel 7: Dimensie 2 – Financieringsvorm

Prioriteit	1 – INNOVATIE
Code	bedrag in €
01	130.724.334

Tabel 8: Dimensie 3 – Soort grondgebied

Prioriteit	1 – INNOVATIE
Code	bedrag in €
07	130.724.334

Tabel 9: Dimensie 6 – Territoriale verwezenlijkingsmechanismen

Prioriteit	1 – INNOVATIE
Code	bedrag in €
07	130.724.334

2.A.9 Een samenvatting van het geplande gebruik van de technische bijstand, zo nodig met inbegrip van maatregelen om de administratieve capaciteit te versterken van de autoriteiten die betrokken zijn bij het beheer van en de controle op de programma's en begunstigen en, zo nodig, maatregelen voor het vergroten van de administratieve capaciteit van relevante partners met het oog op hun deelneming aan de uitvoering van de programma's (per prioriteit) – ETS-verordening artikel 7, lid 2, onder b), punt vi)

n.v.t.

2.A.1 Introductie van prioriteit 2, Koolstofarme economie

Code prioriteit	2
Naam prioriteit	KOOLSTOFARME ECONOMIE

De gehele prioriteit wordt uitsluitend uitgevoerd met behulp van financieringsinstrumenten n.v.t.

De gehele prioriteit wordt uitsluitend uitgevoerd met financieringsinstrumenten die op het niveau van de Unie zijn opgezet n.v.t.

De gehele prioriteit wordt uitgevoerd via vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling n.v.t.

2.A.2 Motivering voor de vaststelling van een prioriteit die meer dan één thematische doelstelling betreft (indien van toepassing)

Voor deze prioriteit zijn twee TD's geselecteerd: TD 4, Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle sectoren, en TD 7, Bevordering van duurzaam vervoer en opheffing van knelpunten in belangrijke netwerkinfrastructuren. Door beide TD's onder één prioriteit op te nemen, zijn er synergieën mogelijk tussen de invoering van koolstofarme technologieën in de publieke sector en de toepassing van koolstofarme oplossingen in de vervoerssector – de grootste producent van BKG.

Dat het vervoer is opgenomen, hangt samen met de relatief grote bijdrage van deze sector aan het energieverbruik en de uitstoot van BKG in de EU. Het vervoer is verantwoordelijk voor het leeuwendeel van de BKG-uitstoot in de EU15. Op dit moment is het wegvervoer in de meeste delen van NWE de meest gebruikelijke vorm van goederenvervoer en verantwoordelijk voor 22% van de totale CO₂-uitstoot. Daarbij ligt de motorisering boven het EU27-gemiddelde, waardoor het vervoer de grootste energieverbruiker is in NWE. In de toekomst zal de CO₂-uitstoot van het wegvervoer verder toenemen. Tegen deze achtergrond is het vervoer aangemerkt als een van de belangrijkste sectoren met de beste mogelijkheden voor energiebesparing. Mobiliteit en duurzaam vervoer zijn ook voorwaarden voor een soepel functioneren van de interne markt, hetgeen vanuit transnationaal perspectief van groot belang is voor het NWE-gebied als de 'motor' van Europa.

Binnen deze prioriteit heeft IP 7c alleen betrekking op acties die zijn gericht op koolstofarme oplossingen, met als doel het terugdringen van de BKG-uitstoot. Deze IP heeft dus geen betrekking op bereikbaarheid, congestie of infrastructuur, behalve als belangrijk middel om de beoogde koolstofarme oplossingen te realiseren.

De verwachte resultaten kunnen alleen worden bereikt als deze uitdagingen worden aangepakt binnen hun territoriale context (bijv. door te differentiëren tussen dicht- en dunbevolkte gebieden), rekening houdend met de bestaande mobiliteitssystemen, technische oplossingen en beheersmaatregelen.

2.A.3 Fonds en berekeningsgrondslag voor steun van de Unie (voor elk fonds in het kader van een prioriteit)

Fonds	EFRO
Berekeningsgrondslag	totale subsidiabele uitgaven

2.A.4 Investeringsprioriteit *(voor elke investeringsprioriteit in het kader van de prioriteit)*

Investeringsprioriteit 4E	Ondersteuning van de overgang naar een koolstofarme economie in alle sectoren door het bevorderen van koolstofarme strategieën voor alle soorten gebieden, in het bijzonder stedelijke gebieden, met inbegrip van het bevorderen van duurzame stedelijke mobiliteit en voor mitigatie relevante aanpassingsmaatregelen.

2.A.5 Specifieke doelstelling(en) in overeenstemming met de investeringsprioriteit en de verwachte resultaten

Code	SD 2
Specifieke doelstelling 2	Bevorderen van de implementatie van CO₂-, energie- en klimaatbeleid om zo de uitstoot van broeikasgassen in NWE terug te dringen

DE RESULTATEN DIE DE LIDSTATEN MET DE EU-STEUN WILLEN BEREIKEN

Deze specifieke doelstelling moet leiden tot minder uitstoot, minder energieverbruik en meer gebruik van duurzame energie in NWE, met name in openbare gebouwen, openbare infrastructuur en sociale woningbouw. Dat zal steden in NWE beter bestand maken tegen de gevolgen van de klimaatverandering.

Het succes van deze initiatieven hangt grotendeels af van een capaciteitsverbetering bij overheidsinstellingen in NWE, die bij deze specifieke doelstelling de belangrijkste doelgroep vormen. Het belangrijkste verwachte resultaat van deze specifieke doelstelling is dan ook dat overheidsinstellingen straks beter in staat zijn om CO₂-reductiemaatregelen door te voeren. Dankzij deze focus op capaciteit zal het Programma kunnen bijhouden hoe snel en in hoeverre de koolstofarme strategieën in NWE zijn uitgerold. Dit zal worden gemeten aan de hand van de resultaatindicator 'Doeltreffendheid van de implementatie van koolstofarme strategieën door overheidsorganisaties in NWE'. De uitgangswaarde en streefwaarden voor deze resultaatindicator zijn hieronder in tabel 3 weergegeven. De NWE-streefwaarde voor 2022 is gebaseerd op een negatieve jaarlijkse groei (-15%) en de schatting van 9% voor 2022, die het Programma in 2022 wil hebben verdubbeld.

Zoals gezegd in de introductie voor deze prioriteit, ziet het NWE-gebied zich geconfronteerd met de noodzaak om de CO₂-voetafdruk te verkleinen en daarnaast met een aantal uitdagingen op energiegebied, waaronder energietransitie. Transitie, oftewel de overstap naar duurzamere vormen van energie, is noodzakelijk in NWE. Daarnaast zijn acties nodig om de toegankelijkheid en betaalbaarheid van energie te waarborgen, teneinde toenemende maatschappelijke tweedeling te voorkomen.

Regionale en lokale overheden en andere belanghebbenden (zoals particuliere of publieke woningcorporaties) staan voor de steeds ingewikkeldere taak om beleid te voeren gericht op

het terugdringen van de uitstoot en het optimaliseren van de energieprestaties (productie, verbruik, efficiëntie). De implementatie van CO₂-, energie- en klimaatbeleid valt onder TA 4.

Acties moeten gericht zijn op de bovengenoemde (technologische, organisatorische of financiële) uitdagingen via een daadwerkelijke implementatie van gedetailleerde, specifieke CO₂-, energie- of klimaatstrategieën. Acties moeten leiden tot concrete, in de praktijk doorgevoerde (technische, organisatorische of financiële) oplossingen die zelf tot minder uitstoot in NWE leiden.

TA 5 is gericht op het implementeren van gecombineerde mitigatie- en adaptatieoplossingen in verband met de gevolgen van klimaatverandering. Het NWE-gebied wordt gekenmerkt door verstedelijking, een uitgebreide infrastructuur en een hoge bevolkingsdichtheid. Hierdoor is het gebied erg gevoelig voor klimaatverandering. NWE moet dan ook innovatieve territoriale mitigatie- en adaptatieoplossingen ontwikkelen en invoeren. Omdat NWE tal van grote stedelijke agglomeraties omvat, kunnen in het kader van stedelijke ruimtelijke-orderingsstrategieën ideeën worden ontwikkeld om steden klimaatbestendiger te maken. De uitdaging is om de samenhang tussen mitigatie- en adaptatiemaatregelen te versterken en acties te concentreren op het aanpakken van de oorzaken van de klimaatverandering – en niet alleen de gevolgen.

Het is niet de bedoeling dat acties binnen deze SD grootschalige investeringen financieren. Ze kunnen echter wel zorgen voor commitment en dus voor de betrokken partijen de weg vrijmaken voor toekomstige investeringen via financiering uit andere (regionale) Europese fondsen.

Tabel 3: Programmaspecifieke resultaatindicatoren specifieke doelstelling 2

Code	Indicator	Meeteenheid	Uitgangswaarde	Referentiejaar	Streefwaarde ⁴ (2023)	Gegevensbron	Frequentie van de verslaglegging
R2	Doeltreffendheid van de implementatie van koolstofarme strategieën door overheidsorganisaties in NWE	Percentage	31	2014	18	Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek (2013), rapport <i>Covenant of Mayors in Figures</i> <i>How to develop a Sustainable Energy Action Plan -Guidebook</i> , Europese Commissie (2010)	2014 (uitgangssituatie) 2018 (tussentijds) 2020 (tussentijds) 2023 (einde)

⁴ Streefwaarden kunnen kwalitatief of kwantitatief zijn.

2.A.6 In het kader van de investeringsprioriteit te ondersteunen maatregelen (per investeringsprioriteit)

2.A.6.1 Beschrijving van het soort en voorbeelden van maatregelen die worden ondersteund, en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen

TA 4: Het bevorderen van CO₂-reductie in steden en regio's door de implementatie van nieuwe of bestaande CO₂-, energie- of klimaatstrategieën. Strategieën kunnen betrekking hebben op lokale energieopwekking en -voorziening, distributie- en efficiëntiemanagement of andere CO₂-reductiemaatregelen op territoriaal niveau en de uitvoering daarvan.

Acties kunnen samenwerking omvatten met betrekking tot:

- het uitvoeren van geïntegreerde territoriale strategieën, bijvoorbeeld combinaties van lokale energieopwekking, energiedistributie, energie-efficiëntie, energieopslag, betaalbaarheid/toegankelijkheid van energie of CO₂-uitstoot in sleutelsectoren;
- het testen en ontwikkelen van nieuwe financiële regelingen voor koolstofarme strategieën, met zowel publieke als private financiering;
- het treffen van nieuwe bestuurlijke regelingen (mede gericht op maatschappelijke organisaties en lokale gemeenschappen) om koolstofarme strategieën te ontwikkelen en de institutionele capaciteit te verbeteren, voor zover deze tot nieuwe oplossingen leiden;
- het bevorderen en ontwikkelen van transnationale netwerken van energieneutrale gemeenschappen, voor zover deze leiden tot gezamenlijke ontwikkeling van nieuwe oplossingen;
- het ontwikkelen van innovatieve benaderingen om te komen tot lokale energie-distributie en micro-opwekking, bijvoorbeeld in openbare gebouwen of sociale woningbouw;
- het ontwikkelen van technologieën en oplossingen om koolstofarme intelligente energienetwerken te creëren;
- het ontwikkelen van synergieën tussen bestaande grootschalige infrastructurele projecten, uitgaande van transnationale kennisoverdracht om deze efficiënter en doeltreffender tot stand te kunnen brengen.

Concrete technische benaderingen van deze acties passen wellicht beter bij SD 3 of SD 4. De opschaling en uitrol van bestaande strategieën kan een impuls vormen voor 'volger'-regio's die dergelijke strategieën nog aan het uitwerken zijn.

Deze acties moeten leiden tot de invoering van CO₂-, energie- of klimaatstrategieën en gezamenlijk ontwikkelde (technologische, financiële, organisatorische, regelgevende en institutionele) oplossingen om de BKG-uitstoot terug te dringen.

TA 5: Het implementeren van gecombineerde mitigatie- en adaptatie-oplossingen, om de haalbaarheid ervan aan te tonen en regionale ontwikkelingsplannen voor de toekomst bij te stellen. Projecten moeten zowel leiden tot minder risico's als tot minder BKG-uitstoot.

Acties kunnen samenwerking omvatten met betrekking tot:

- het analyseren, testen, demonstreren en implementeren van oplossingen waarin mitigatie- en adaptatiemaatregelen worden geïntegreerd. Hierbij spelen technische,

financiële, organisatorische, regelgevende en institutionele aspecten een rol, bijvoorbeeld:

- duurzaam ontworpen of gebouwde structuren die resultaten opleveren op het gebied van zowel adaptatie (minder risico) als mitigatie (minder uitstoot);
- innovatieve benaderingen van milieurisico's op stads- of regioniveau, die voordelen opleveren in de zin van adaptatie en mitigatie, zoals 'Water Sensitive Urban Design' (WSUD);
- maatregelen om de uitstoot in watersystemen te verminderen of te compenseren, zoals geoptimaliseerde watervoorziening en CO₂-neutraal onderhoud van adaptatiemaatregelen.

Deze acties moeten leiden tot investeringen in innovatieve oplossingen voor adaptatiemaatregelen die ook relevant zijn met het oog op mitigatie en dus vermindering van de BKG-uitstoot.

Afbakening van de belangrijkste doelgroepen

De belangrijkste doelgroepen zijn:

- huishoudens/inwoners, inclusief groepen voor wie de betaalbaarheid en/of toegankelijkheid van energie een probleem is;
- overheidsinstanties (lokale, regionale, nationale en internationale);
- woningbouwcorporaties.

Beoogde specifieke grondgebieden

Acties onder deze IP mogen uit het hele NWE-gebied afkomstig zijn, zodat partners uit alle regio's de kans krijgen om deel te nemen. De opschaling en uitrol van bestaande strategieën kan een impuls vormen voor 'volger'-regio's die dergelijke strategieën nog aan het uitwerken zijn. Verder bestaat de behoefte maar zijn er tevens mogelijkheden om energieopwekking in landelijke gebieden te stimuleren. Door landelijke gebieden op te nemen in de projecten, wordt de territoriale samenhang in NWE versterkt. Ook zou men zich kunnen richten op plaatsen die problemen hebben met de betaalbaarheid en/of toegankelijkheid van energie. Het potentieel van energieproducerende gebouwen speelt eveneens een belangrijke rol onder deze IP, met name in stedelijke gebieden.

Soorten begunstigden

De belangrijkste begunstigden die direct bij de interventies onder deze specifieke doelstelling zijn betrokken, zijn:

- overheidsorganisaties (lokale, regionale, nationale en internationale);
- milieugerichte overheidsorganisaties, zoals waterschappen en natuurorganisaties;
- bemiddelende instanties, zoals kamers van koophandel, ontwikkelingsmaatschappijen, koepelorganisaties, bureaus voor technologieoverdracht;
- onderwijs- en kennisinstellingen, inclusief particuliere of semi-publieke onderzoeksinstellingen;
- maatschappelijke organisaties (bijv. NGO's en non-profitorganisaties);
- ondernemingen.

2.A.6.2 Leidende beginselen voor het selecteren van concrete acties

Acties in het kader van deze specifieke doelstelling worden geselecteerd op basis van acht uitgangspunten:

- Transnationale additionaliteit: projecten moeten duidelijk zijn gericht op het uitvoeren van gezamenlijke transnationale acties en moeten aantonen dat de transnationale

aanpak meerwaarde heeft ten opzichte van regionale, nationale, interregionale of grensoverschrijdende benaderingen.

- **Innovatie:** projecten moeten voldoen aan de innovatiecriteria zoals beschreven in deel 1. Innovatie moet leiden tot minder BKG-uitstoot in het NWE-gebied.
- **Externe samenhang:** projecten die voortbouwen op de resultaten van andere Europese programma's (zoals het Kaderprogramma, Horizon 2020, COSME of LIFE) zijn welkom. Transnationale samenwerking moet verwijzen naar activiteiten in het kader van die programma's, synergieën toelichten en voorkomen dat er overlap is met lopende of eerdere projecten in het kader van andere Europese of nationale subsidieprogramma's.
- **Sectoroverstijgende relevantie:** projecten moeten alle belangrijke stakeholders uit het betreffende werkveld bij de voorgestelde projectactiviteiten betrekken en moeten zorgen voor een geïntegreerde aanpak.
- **Geïntegreerde aanpak:** bij de uitvoering van strategieën moeten projecten diverse energiegebonden aspecten in aanmerking nemen, bijv. energiedistributie, energie-efficiëntie, energie in het vervoer, en energieverbruik door openbare infrastructuur/gebouwen;
- **Territoriale relevantie:** gezien het streven om de territoriale verschillen te verkleinen, gaat de voorkeur uit naar projecten waarbij sprake is van kennisoverdracht tussen meer en minder ontwikkelde regio's. Bij projecten die de toegankelijkheid/betaalbaarheid van energie willen verbeteren, zodat burgers daar maximaal van kunnen profiteren, gaat de voorkeur uit naar projecten die zich richten op achterstandswijken en kansarme of met uitsluiting bedreigde groepen.
- **Deelname van lokale en regionale overheden** is een voorwaarde. Daarnaast moet er sprake zijn van een bestaande of nieuwe CO₂-, energie- of klimaatstrategie die een kader biedt voor de projectactiviteiten. Alleen gezamenlijke uitvoering van bestaande of nieuwe strategieën wordt ondersteund.
- **Resultaatgerichte aanpak:** projecten moeten zijn afgestemd op de ontwikkeling en uitvoering van concrete (technologische, organisatorische, financiële, regelgevende en institutionele) oplossingen die tot minder BKG-uitstoot in NWE leiden.

2.A.6.3 Gepland gebruik van financieringsinstrumenten (indien van toepassing)

n.v.t.

2.A.6.4 Gepland gebruik van grote projecten (indien van toepassing)

n.v.t.

2.A.6.5 Outputindicatoren (per investeringsprioriteit) (Tabel 4)

Tabel 4: Gemeenschappelijke en programmaspecifieke outputindicatoren (per investeringsprioriteit)

Code	Indicator (naam indicator)	Meeteenheid	Streefwaarde (2023)	Gegevensbron	Frequentie van de verslaglegging
2.01	Aantal oplossingen die de implementatie van bestaand of nieuw CO ₂ -, energie- of klimaatbeleid	Aantal oplossingen	18 (6 projecten x 3 oplossingen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks

Code	Indicator (<i>naam indicator</i>)	Meeteenheid	Streefwaarde (2023)	Gegevensbron	Frequentie van de verslaglegging
	bevorderen				
2.02	Aantal doorgevoerde gecombineerde mitigatie- en adaptatieoplossingen	Aantal oplossingen	15 (5 projecten x 3 oplossingen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
2.03	Aantal gecreëerde banen in alle economische sectoren	Aantal banen	200 (10 projecten x 20 banen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
2.04	Aantal behouden banen in alle economische sectoren	Aantal banen	200 (10 projecten x 20 banen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
2.05	Bedrag aan door het project gegenereerde extra subsidie	EUR	80.811.405 (€ 47.536.121 EFRO x 1,7 hefboomwerking)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
CO31	Aantal huishoudens met verbeterd energielabel	Aantal huishoudens	450 (5 projecten x 3 oplossingen x 30 huishoudens per oplossing)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
CO32	Daling van jaarlijks primaire energieverbruik in openbare gebouwen	kWh/jaar	300.000 (10 projecten x 3 investeringen per project x 40 kWh/m ² /jaar x 250 m ² gebouw)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
CO34	Geschatte jaarlijkse afname van broeikasgassen	Ton CO ₂ -eq.	450	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks

2.A.4 Investeringsprioriteit (voor elke investeringsprioriteit in het kader van de prioriteit)

Investeringsprioriteit 4F	Het bevorderen van onderzoek naar, innovaties in en de invoering van koolstofarme technologieën

2.A.5 Specifieke doelstelling(en) in overeenstemming met de investeringsprioriteit en de verwachte resultaten

Code	SD 3
Specifieke doelstelling 3	Bevorderen van de invoering van koolstofarme technologieën, producten, processen en diensten in sectoren met goede mogelijkheden voor energiebesparing om zo de uitstoot van broeikasgassen in NWE terug te dringen

DE RESULTATEN DIE DE LIDSTATEN MET DE EU-STEUN WILLEN BEREIKEN

Deze specifieke doelstelling moet leiden tot minder BKG-uitstoot, minder verontreiniging en optimalisatie van het energieverbruik en de energieproductie in (geografische, functionele of economische) gebieden of sectoren die verantwoordelijk zijn voor de hoogste BKG-uitstoot (bijv. de bouw en de bebouwde omgeving). Het verwachte resultaat van initiatieven onder deze specifieke doelstelling is dat belemmeringen voor koolstofarme technologie verdwijnen en dat de voorwaarden voor de inzet van koolstofarme technologie in het bedrijfsleven (de belangrijkste doelgroep voor deze specifieke doelstelling) worden verbeterd. Deze factoren worden als essentieel beschouwd om de marktpenetratie van dergelijke oplossingen te vergroten en marktfalen tegen te gaan. Zowel technische als niet-technische belemmeringen en voorwaarden vormen aandachtspunten in het Programma, inclusief draagvlak voor en bewustwording van oplossingen die zowel vanuit milieuoogpunt als economisch gezien haalbaar zijn. De resultaatindicator voor het meten van de voortgang ten opzichte van het beoogde resultaat is 'Stand van zaken ten aanzien van de voorwaarden voor inzet van koolstofarme technologieën in NWE'.

Het NWE-gebied wordt gekenmerkt door een hoge BKG-uitstoot, een sterke afhankelijkheid van niet-duurzame energiebronnen en een benedengemiddeld aandeel van duurzame energie in zowel productie als verbruik. Deze SD is erop gericht om de marktkansen voor koolstofarme en milieuvriendelijke goederen en diensten (Low Carbon and Environmental Goods and Services, LCEGS) te benutten, d.w.z. producten en diensten die zullen zorgen voor minder BKG-uitstoot en verontreiniging en voor optimalisatie van het energieverbruik en de energieproductie in de regio's. Dit moet worden bereikt door het gebruik en de invoering van bestaande koolstofarme oplossingen (technologieën, producten, processen) te stimuleren.

Acties onder deze SD zijn gericht op het demonstreren van koolstofarme oplossingen, zodat blijkt of ze haalbaar, relevant en vanuit economisch en milieuoogpunt doordacht zijn. Acties moeten de bewustwording onder alle relevante stakeholders vergroten en daarmee zorgen voor een bredere invoering van koolstofarme oplossingen.

Projecten die zich richten op de ontwikkeling (bijv. 'proof of concept') van nieuwe technologieën, producten of processen, vallen niet onder deze SD, omdat deze SD alleen betrekking heeft op de invoering van bestaande koolstofarme technologieën, producten en diensten. De ontwikkeling van nieuwe technologieën is wel mogelijk onder SD 1.

Tabel 3: Programmaspecifieke resultaatindicatoren specifieke doelstelling 3

Code	Indicator	Meeteenheid	Uitgangswaarde	Referentiejaar	Streefwaarde ⁵ (2023)	Gegevensbron	Frequentie van de verslaglegging
R3	Stand van zaken t.a.v. de voorwaarden voor inzet van koolstofarme technologieën in NWE	Percentage	60	2014	70	<i>Europees strategisch Plan voor energietechnologie</i> , DG Energie, 2013 <i>ESCO Market Report 2013</i> , Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek <i>Flash Barometer 381 van de EU, SMEs, Resource Efficiency and Green Markets</i>	2014 (uitgangssituatie) 2018 (tussentijds) 2020 (tussentijds) 2023 (einde)

2.A.6 In het kader van de investeringsprioriteit te ondersteunen maatregelen (per investeringsprioriteit)

2.A.6.1 Beschrijving van het soort en voorbeelden van maatregelen die worden ondersteund, en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen

TA 6: Het implementeren van koolstofarme technologieën en andere oplossingen door middel van het demonstreren en uitrollen van bestaande koolstofarme producten, technologieën of oplossingen.

Acties kunnen samenwerking omvatten met betrekking tot:

- het invoeren van CO₂-vrije of CO₂-arme technologieën in bedrijven en industriële productieprocessen, met name met betrekking tot energieopwekking en/of energiebesparing en -efficiëntie;
- het ontwikkelen en uitrollen van nieuwe energietechnologieën;
- het implementeren van transnationale living labs om het gebruik van CO₂-vrije of CO₂-arme oplossingen onder praktijkomstandigheden te testen en te demonstreren;
- het implementeren van gezamenlijke demonstratieprojecten en -installaties voor CO₂-vrije of CO₂-arme technologieën, inclusief fablabs en O&O-/testfaciliteiten;

⁵ Streefwaarden kunnen kwalitatief of kwantitatief zijn.

- het garanderen van de haalbaarheid van nieuwe energieoplossingen (bijv. manieren vinden om te voorkomen dat de productie van bio-energie een negatieve invloed heeft op de landbouw of de waterhuishouding).

Deze acties moeten de milieu- en economische effecten van het gebruik van bestaande CO₂-vrije of CO₂-arme oplossingen demonstreren, wat moet leiden tot de invoering van dergelijke oplossingen, met name door private partijen.

Afbakening van de belangrijkste doelgroepen

De belangrijkste doelgroepen zijn:

- ondernemingen, inclusief het MKB/KMO's;
- overheidsorganisaties (lokale, regionale, nationale en internationale);
- maatschappelijke organisaties (bijv. NGO's en non-profitorganisaties) die zich inzetten voor energiebesparende maatregelen;
- bemiddelende instanties, zoals kamers van koophandel, ontwikkelingsmaatschappijen, koepelorganisaties, bureaus voor technologieoverdracht;
- milieu- en energie-instanties;
- huishoudens/inwoners.

Beoogde specifieke grondgebieden

Deze SD ondersteunt projecten uit het hele NWE-gebied, zodat partners uit alle regio's kansen krijgen. Gezien de genoemde behoeften en uitdagingen zijn sommige acties meer van toepassing voor gebieden en sectoren met goede mogelijkheden voor energiebesparing.

Soorten begunstigden

De belangrijkste begunstigden die direct bij de interventies onder deze specifieke doelstelling zijn betrokken, zijn:

- overheidsorganisaties (lokale, regionale, nationale en internationale);
- maatschappelijke organisaties (bijv. NGO's en non-profitorganisaties) die zich inzetten voor energiebesparende maatregelen;
- onderwijs- en kennisinstellingen, inclusief particuliere of semi-publieke onderzoeksinstellingen;
- bemiddelende instanties, zoals kamers van koophandel, ontwikkelingsmaatschappijen, koepelorganisaties, bureaus voor technologieoverdracht;
- milieu- en energie-instanties;
- ondernemingen, inclusief sociale ondernemingen.

2.A.6.2 Leidende beginselen voor het selecteren van concrete acties

Acties in het kader van deze specifieke doelstelling worden geselecteerd op basis van zes uitgangspunten:

- Transnationale additionaliteit: projecten moeten duidelijk zijn gericht op het uitvoeren van gezamenlijke transnationale acties en moeten aantonen dat de transnationale aanpak meerwaarde heeft ten opzichte van regionale, nationale, interregionale of grensoverschrijdende benaderingen.
- Innovatie: projecten moeten voldoen aan de innovatiecriteria zoals beschreven in deel 1. Innovatie moet leiden tot minder BKG-uitstoot.
- Externe samenhang: projecten die voortbouwen op de inspanningen en outputs van andere Europese strategieën en programma's (bijv. het Burgemeestersconvenant, de Routekaart van de EU naar een concurrerende koolstofarme economie in 2050, of de

EU-strategie voor aanpassing aan klimaatverandering) zijn welkom. Transnationale samenwerkingsprojecten die door het NWE-programma worden gefinancierd, moeten – voor zover van toepassing – ingaan op synergieën en verwijzen naar activiteiten in het kader van deze programma's. Daarnaast moeten projecten voorkomen dat er overlap is met lopende of eerdere projecten in het kader van andere (al dan niet Europese) programma's.

- Territoriale relevantie: projecten moeten een geïntegreerde aanpak hanteren, waarbij wordt gekeken naar de positieve ontwikkeling van regio's en steden maar tevens wordt bijgedragen aan koolstofarme strategieën.
- Sectorspecifieke relevantie: projecten die energiebesparing bevorderen, moeten zijn gericht op economische sectoren met een hoge BKG-uitstoot.
- Resultaatgerichte aanpak: projecten moeten gericht zijn op de daadwerkelijke invoering van bestaande technologieën, producten en processen die reeds goed verkrijgbaar zijn op de markt. Begunstigden moeten ervoor zorgen dat de effecten en de baten van projecten goed worden gemeten.

2.A.6.3 Gepland gebruik van financieringsinstrumenten (indien van toepassing)

n.v.t.

2.A.6.4 Gepland gebruik van grote projecten (indien van toepassing)

n.v.t.

2.A.6.5 Outputindicatoren (per investeringsprioriteit) (Tabel 4)

Tabel 4: Gemeenschappelijke en programmaspecifieke outputindicatoren (per investeringsprioriteit)

Code	Indicator (naam indicator)	Meeteenheid	Streefwaarde (2023)	Gegevens- bron	Frequentie van de verslaglegging
3.01	Aantal ingevoerde of toegepaste koolstofarme technologieën	Aantal ingevoerde of toegepaste koolstofarme technologieën	44 (11 projecten x 4 ingevoerde/ toegepaste technologieën per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
3.02	Aantal gecreëerde banen in alle economische sectoren	Aantal banen	220 (11 projecten x 20 banen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
3.03	Aantal behouden banen in alle economische sectoren	Aantal banen	220 (11 projecten x 20 banen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks

Code	Indicator (naam indicator)	Meeteenheid	Streefwaarde (2023)	Gegevens- bron	Frequentie van de verslaglegging
3.04	Bedrag aan door het project gegenereerde extra subsidie	EUR	87.545.688 (€ 51.497.464 EFRO x 1,7 hefboomwerking)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
CO26	Aantal ondernemingen die samenwerken met onderzoeksinstellingen	Aantal ondernemingen	220 (11 projecten x 20 ondersteunde ondernemingen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
CO28	Aantal ondernemingen die zijn ondersteund om voor de markt nieuwe producten te introduceren	Aantal ondernemingen	220 (11 projecten x 20 ondersteunde ondernemingen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
CO29	Aantal ondernemingen die zijn ondersteund om voor het bedrijf nieuwe producten te introduceren	Aantal ondernemingen	220 (11 projecten x 20 ondersteunde ondernemingen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
CO30	Extra productiecapaciteit voor duurzame energie	MW	120	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
CO31	Aantal huishoudens met verbeterd energielabel	Aantal huishoudens	660 (11 projecten x 2 oplossingen per project x 30 huishoudens per oplossing)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
CO34	Geschatte jaarlijkse afname van broeikasgassen	Ton CO ₂ -eq.	500	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks

2.A.4 Investeringsprioriteit (voor elke investeringsprioriteit in het kader van de prioriteit)

Investeringsprioriteit 7C	Het ontwikkelen van milieuvriendelijke en koolstofarme vervoerssystemen, met inbegrip van vervoer over binnenwateren en over zee, havens en multimodale verbindingpunten [...].

2.A.5 Specifieke doelstelling(en) in overeenstemming met de investeringsprioriteit en de verwachte resultaten

Code	SD 4
Specifieke doelstelling 4	Bevorderen van de implementatie van transnationale koolstofarme oplossingen in vervoerssystemen om zo de uitstoot van broeikasgassen in NWE terug te dringen

DE RESULTATEN DIE DE LIDSTATEN MET DE EU-STEUN WILLEN BEREIKEN

Deze specifieke doelstelling moet leiden tot minder BKG-uitstoot door vervoerssystemen in NWE (zoals netwerken van mobiliteitsverbindingen, passagiers- en goederenstromen, reispatronen, logistieke ketens, multimodale systemen).

Het verwachte resultaat van deze specifieke doelstelling hangt samen met de belangrijkste doelgroep: de vervoerssector (personen- en goederenvervoer). Het Programma wil de totstandkoming en onderlinge afstemming van koolstofarme vervoers- en mobiliteitsoplossingen in de sector bevorderen door de institutionele capaciteit in de sector te verbeteren. Dit kan worden bereikt door optimaal gebruik te maken van de heterogeniteit van de publiek-private partners die bij de NWE-projecten zijn betrokken. De resultaatindicator die het Programma zal hanteren, is 'Stand van zaken ten aanzien van de competenties van de vervoerssector met betrekking tot het gebruik van koolstofarme oplossingen in vervoerssystemen'.

De vervoerssector is verreweg de grootste energieverbruiker in de EU en ook een van de belangrijkste bronnen van verontreiniging en CO₂-uitstoot. Met de groei van de vervoerssector blijft daarom ook de verontreiniging en de uitstoot toenemen. Vanwege de omvang van de vervoerssector behoren de NWE-landen tot de grootste vervuilers in de EU, met name in de zin van BKG-uitstoot, die bijdraagt aan de wereldwijde klimaatverandering. Luchtverontreiniging veroorzaakt gezondheidsproblemen, zeker in dichtbevolkte gebieden.

Daarom is er behoefte aan efficiëntere oplossingen voor verkeersmanagement en aan een sterkere verschuiving naar milieuvriendelijke vervoerswijzen - zowel in het goederen- als in het personenvervoer. Om de BKG-uitstoot te verminderen is het ook nodig om nieuwe mobiliteits- en/of vervoersconcepten door te voeren, zoals multimodaliteit. Dit soort uitdagingen vereist systematische en structurele oplossingen, waarvan de meeste alleen op transnationaal niveau kunnen worden doorgevoerd.

Daarom is deze SD gericht op de transnationale onderdelen van vervoerssystemen in NWE. De subsidie is dus niet bedoeld voor op zichzelf staande oplossingen, maar voor corridors of vervoerssystemen. Deze zijn van belang voor goederen- en personenstromen tussen landen of regio's en zijn daarom relevant voor alle NWE-landen. De acties moeten dus niet zozeer de

invoering en verspreiding van op zichzelf staande oplossingen bevorderen, maar aantonen dat ze transnationale meerwaarde hebben en leiden tot vermindering van de BKG-uitstoot.

Tabel 3: Programmaspecifieke resultaatindicatoren specifieke doelstelling 4

Code	Indicator	Meeteenheid	Uitgangswaarde	Referentiejaar	Streef ⁶ (2023)	Gegevensbron	Frequentie van de verslaglegging
R4	Stand van zaken t.a.v. de competenties van de vervoerssector m.b.t. het gebruik van koolstofarme oplossingen in vervoerssystemen	Percentage	6	2014	15	EMAS (Eco-Management and Audit Scheme), website en online database, DG Milieu, Europese Commissie	2014 (uitgangssituatie) 2018 (tussentijds) 2020 (tussentijds) 2023 (einde)

2.A.6 In het kader van de investeringsprioriteit te ondersteunen maatregelen (per investeringsprioriteit)

2.A.6.1 Beschrijving van het soort en voorbeelden van maatregelen die worden ondersteund, en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen

TA 7: Het implementeren van transnationale oplossingen voor koolstofarm vervoer om de BKG-uitstoot te verminderen.

Acties kunnen samenwerking omvatten met betrekking tot:

- het ontwikkelen van pilot- of demonstratieactiviteiten die ervoor zorgen dat concrete technologieën of nieuwe oplossingen voor koolstofarm vervoer (bijv. nieuwe vormen van aandrijving) meer algemeen ingang vinden in vervoerssystemen of -netwerken in NWE;
- het in de praktijk testen en demonstreren van koolstofarme vervoersoplossingen, zoals CO₂-arm of CO₂-vrij rollend materieel, voertuigen op alternatieve brandstof, toename van de e-mobiliteit in vervoerssystemen of -netwerken in NWE;
- diverse soorten vervoersondernemingen en hun toeleveringsketens in het hele NWE-gebied om een grootschalige gedragsverandering tot stand te brengen ten aanzien van het gebruik van koolstofarme vormen van vervoer en het doorvoeren van verschillende koolstofarme oplossingen.

Deze acties moeten leiden tot de invoering van transnationale koolstofarme oplossingen (technologieën, systemen, processen, diensten) binnen bestaande vervoerssystemen die de BKG-uitstoot aantoonbaar verminderen.

⁶ Streefwaarden kunnen kwalitatief of kwantitatief zijn.

TA 8: Het implementeren van oplossingen voor optimaal verkeersmanagement, gericht op capaciteitsverbetering en een onmiskenbare verschuiving naar koolstofarmere vormen van vervoer, om zo de BKG-uitstoot te verminderen.

Acties kunnen samenwerking omvatten met betrekking tot:

- het ontwikkelen, invoeren en evalueren van efficiënte oplossingen voor verkeersmanagement, zoals naadloos vervoer, slimme mobiliteit, IT-systemen, ‘last mile’-concepten of -diensten, reisplanners, voor zover deze leiden tot een daadwerkelijke reductie van de BKG-uitstoot;
- het ontwikkelen en verbeteren van multimodaal vervoer (goederen en personen), gericht op het verminderen van de BKG-uitstoot;
- het optimaliseren van transnationale logistieke ketens en systemen in vervoerscorridors of vervoerssystemen om de BKG-uitstoot te verminderen.

Deze acties moeten leiden tot een capaciteitsverbetering bij de (publieke of private) partijen die zijn belast met vervoersmanagement, zodat deze beter in staat zijn om het goederen- en personenvervoer in het NWE-gebied in goede banen te leiden, waardoor de vervoersgebonden BKG-uitstoot afneemt.

Afbakening van de belangrijkste doelgroepen

De belangrijkste doelgroepen zijn:

- ondernemingen in de vervoerssector (zoals servicebedrijven, logistieke bedrijven);
- openbaarvervoerbedrijven;
- huishoudens/inwoners;
- overheidsorganisaties (lokale, regionale, nationale en internationale) met strategische of wettelijke vervoersbevoegdheden.

Beoogde specifieke grondgebieden

Alle regio's en stakeholders kunnen deelnemen aan acties onder deze SD omdat koolstofarme vervoersoplossingen relevant zijn voor het hele NWE-gebied. Acties moeten daarom zowel op de grootstedelijke gebieden als op de perifere regio's in NWE zijn gericht.

Soorten begunstigden

De belangrijkste begunstigden die direct bij de interventies onder deze specifieke doelstelling zijn betrokken, zijn:

- overheidsorganisaties (lokale, regionale, nationale en internationale);
- maatschappelijke organisaties (bijv. NGO's en non-profitorganisaties)
- onderwijs- en kennisinstellingen, inclusief particuliere of semi-publieke onderzoeksinstellingen;
- bemiddelende instanties, zoals kamers van koophandel, ontwikkelingsmaatschappijen, koepelorganisaties, bureaus voor technologieoverdracht;
- ondernemingen in de vervoerssector.

2.A.6.2 Leidende beginselen voor het selecteren van concrete acties

Acties in het kader van deze specifieke doelstelling worden geselecteerd op basis van vijf uitgangspunten:

- Transnationale additionaliteit: projecten moeten duidelijk zijn gericht op het uitvoeren van gezamenlijke transnationale acties en moeten aantonen dat de transnationale aanpak meerwaarde heeft ten opzichte van regionale, nationale, interregionale of

grensoverschrijdende benaderingen. Daarom is deze SD gericht op de transnationale onderdelen van vervoerssystemen in NWE, zoals corridors of vervoersstromen (goederen/personen) in het hele NWE-gebied.

- **Innovatie:** projecten moeten voldoen aan de innovatiecriteria zoals beschreven in deel 1. Innovatie moet leiden tot minder BKG-uitstoot.
- **Externe samenhang:** projecten die voortbouwen op de resultaten van andere Europese programma's (zoals de 'Connecting Europe Facility') zijn welkom. Transnationale samenwerking moet verwijzen naar activiteiten in het kader van die programma's, synergieën daarmee toelichten en voorkomen dat er overlap is met lopende of eerdere projecten in het kader van andere Europese programma's.
- **Sectoroverstijgende relevantie:** projecten moeten een gevarieerde mix aan innovatie-stakeholders die actief zijn in de vervoerssector omvatten (bijv. ondernemingen, wetenschappers, onderwijsinstellingen, opleidingsorganisaties, beleidsmakers en particuliere investeerders).
- **Resultaatgerichte aanpak:** projecten moeten zijn afgestemd op het demonstreren, testen en implementeren van nieuwe oplossingen op het gebied van vervoer en vervoersmanagement die leiden tot minder BKG-uitstoot ten opzichte van bestaande vervoerssystemen.

Projecten die zich op puur wetenschappelijke samenwerking of fundamenteel onderzoek richten, komen niet in aanmerking voor subsidie.

2.A.6.3 Gepland gebruik van financieringsinstrumenten (indien van toepassing)

n.v.t.

2.A.6.4 Gepland gebruik van grote projecten (indien van toepassing)

n.v.t.

2.A.6.5 Outputindicatoren (per investeringsprioriteit) (Tabel 4)

Tabel 4b: Gemeenschappelijke en programmaspecifieke outputindicatoren (per investeringsprioriteit)

Code	Indicator (naam indicator)	Meeteenheid	Streefwaarde (2023)	Gegevensbron	Frequentie van de verslag- legging
4.01	Aantal geïmplementeerde koolstofarme vervoersoplossingen	Aantal oplossingen	20 (5 projecten x 4 oplossingen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigen	Jaarlijks
4.02	Aantal nieuwe of verbeterde vervoersmanagementsystemen die leiden tot BKG-	Aantal systemen	10 (5 projecten x 2 systemen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigen	Jaarlijks

Code	Indicator (naam indicator)	Meeteenheid	Streefwaarde (2023)	Gegevensbron	Frequentie van de verslag- legging
	reductie				
4.03	Aantal ondersteunde vervoers-ondernemingen die koolstofarme oplossingen doorvoeren	Aantal vervoersonderne- mingen	200 (10 projecten x 20 vervoers- ondernemingen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
4.04	Aantal gecreëerde banen in alle economische sectoren	Aantal banen	200 (10 projecten x 20 banen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
4.05	Aantal behouden banen in alle economische sectoren	Aantal banen	200 (10 projecten x 20 banen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
4.06	Bedrag aan door het project gegenereerde extra subsidie	EUR	80.811.405 (€ 47.536.121 EFRO x 1,7 hefboomwerking)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
CO26	Aantal ondernemingen die samenwerken met onderzoeks-instellingen	Aantal ondernemingen	200 (10 projecten x 20 vervoers- ondernemingen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
CO28	Aantal ondernemingen die zijn ondersteund om voor de markt nieuwe producten te introduceren	Aantal ondernemingen	200 (10 projecten x 20 vervoers- ondernemingen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
CO29	Aantal ondernemingen die zijn ondersteund om voor het bedrijf nieuwe producten te introduceren	Aantal ondernemingen	200 (10 projecten x 20 vervoers- ondernemingen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
CO34	Geschatte jaarlijkse afname van broeikasgassen	Ton CO ₂ -eq.	500	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks

2.A.7 Prestatiekader (per prioriteit) – Artikel 8, lid 2, onder b), punt v) van de ETS-verordening

Tabel 5: Prestatiekader van de prioriteit

Prioriteit	Soort indicator (belangrijke uitvoeringsstap, financiële, output- of, indien van toepassing, resultaatindicator)	Code	Indicator of belangrijke uitvoeringsstap	Meeteenheid, indien van toepassing	Mijlpaal voor 2018	Uiteindelijke streefdoel (2023)	Gegevensbron	Toelichting op de relevantie van de indicator, indien van toepassing
2	Belangrijke uitvoeringsstap	2.A	Aantal goedgekeurde projecten onder prioriteit 2 die leiden tot oplossingen ter bevordering van bestaand of nieuw CO ₂ -, energie- of klimaatbeleid	Aantal projecten	3	6	E-monitoring systeem	Het aantal onder prioriteit 2 geselecteerde projecten zorgt ervoor dat het streefdoel voor de outputindicator ‘Aantal oplossingen die de implementatie van bestaand of nieuw CO ₂ -, energie- of klimaatbeleid bevorderen’ wordt gehaald.
2	Belangrijke uitvoeringsstap	2.B	Aantal goedgekeurde projecten onder prioriteit 2 die ertoe leiden dat ondernemingen gaan samenwerken met onderzoeksinstellingen	Aantal projecten	11	21	E-monitoring systeem	Het aantal onder prioriteit 2 geselecteerde projecten zorgt ervoor dat het streefdoel voor de outputindicator ‘Aantal ondernemingen die samenwerken met onderzoeksinstellingen’ wordt gehaald.
2	Outputindicator	2.C	Aantal oplossingen die de implementatie van bestaand of nieuw CO ₂ -, energie- of klimaatbeleid	Aantal oplossingen	0	18	E-monitoring systeem	Cruciale outputindicator om emissiereductie, vermindering van het energieverbruik en toename van het gebruik van duurzame energie te bevorderen (de belangrijkste doelen van SD 2).

Prioriteit	Soort indicator (belangrijke uitvoeringsstap, financiële, output- of, indien van toepassing, resultaatindicator)	Code	Indicator of belangrijke uitvoeringsstap	Meeteenheid, indien van toepassing	Mijlpaal voor 2018	Uiteindelijke streefdoel (2023)	Gegevensbron	Toelichting op de relevantie van de indicator, indien van toepassing
			bevorderen					
2	Outputindicator	2.D	Aantal ondernemingen die samenwerken met onderzoeksinstellingen	Aantal ondernemingen	0	420	E-monitoring systeem	Cruciale gemeenschappelijke outputindicator om te zorgen voor invoering van koolstofarme technologieën/producten/processen, ter onderbouwing van de doeltreffendheid van goedgekeurde projecten onder SD 3 en SD 4.
2	Financiële indicator	2.E	Totale bedrag aan subsidiabele uitgaven dat aan EC is gecertificeerd voor prioriteit 2	EUR	36.642.427	244.282.844	E-monitoring systeem	

Aanvullende kwalitatieve informatie over de vaststelling van het prestatiekader

De mijlpalen in 2018 voor outputindicatoren in het prestatiekader worden op '0' gesteld omdat het NWE-programma niet verwacht dat er eind 2018 al goedgekeurde projecten zijn afgerond. De ervaring heeft geleerd dat de gemiddelde looptijd van IVB-projecten meer dan 4 jaar bedroeg. Dat betekent dat de eerste NWE-projecten naar verwachting op zijn vroegst eind 2019 zullen worden afgesloten. Daarom worden er belangrijke uitvoeringsstappen geïntroduceerd, die aangeven hoeveel projecten eind 2018 zijn goedgekeurd die rechtstreeks zullen leiden tot de geselecteerde outputindicatoren in het prestatiekader.

2.A.8 Categorieën steunverlening (per prioriteit) – Artikel 8, lid 2, onder b), punt vii) van de ETS-verordening

Tabellen 6-9: Categorieën steunverlening

Tabel 6: Dimensie 1 – Steunverleningsgebied

Prioriteit	2 – KOOLSTOFARME ECONOMIE
Code	bedrag in €
012	16.505.598
013	16.505.598
015	16.505.598
023	16.505.598
065	16.505.597
087	16.505.598
036	15.845.373
043	15.845.373
044	15.845.373

Tabel 7: Dimensie 2 – Financieringsvorm

Prioriteit	2 – KOOLSTOFARME ECONOMIE
Code	bedrag in €
01	146.569.706

Tabel 8: Dimensie 3 – Soort grondgebied

Prioriteit	2 – KOOLSTOFARME ECONOMIE
Code	bedrag in €
07	146.569.706

Tabel 9: Dimensie 6 – Territoriale verwezenlijkingsmechanismen

Prioriteit	2 – KOOLSTOFARME ECONOMIE
Code	bedrag in €
07	146.569.706

2.A.9 Een samenvatting van het geplande gebruik van de technische bijstand, zo nodig met inbegrip van maatregelen om de administratieve capaciteit te versterken van de autoriteiten die betrokken zijn bij het beheer van en de controle op de programma's en begunstigten en, zo nodig, maatregelen voor het vergroten van de administratieve capaciteit van relevante partners met het oog op hun deelneming aan de uitvoering van de programma's (per prioriteit)

n.v.t.

2.A.1 Introductie van prioriteit 3, Efficiënt gebruik van hulpbronnen en grondstoffen

Code prioriteit	3
Naam prioriteit	EFFICIËNT GEBRUIK VAN HULPBRONNEN EN GRONDSTOFFEN

☐ De gehele prioriteit wordt uitsluitend uitgevoerd met behulp van financieringsinstrumenten n.v.t.

De gehele prioriteit wordt uitsluitend uitgevoerd met financieringsinstrumenten die op het niveau van de Unie zijn opgezet n.v.t.

De gehele prioriteit wordt uitgevoerd via vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling n.v.t.

2.A.2 Motivering voor de vaststelling van een prioriteit die meer dan één thematische doelstelling betreft (indien van toepassing)

n.v.t.

2.A.3 Fonds en berekeningsgrondslag voor steun van de Unie (voor elk fonds in het kader van een prioriteit)

Fonds	EFRO
Berekeningsgrondslag	totale subsidiabele uitgaven

2.A.4 Investeringsprioriteit (voor elke investeringsprioriteit in het kader van de prioriteit)

Investeringsprioriteit 6F	Het bevorderen van innovatieve technologieën ter verbetering van de milieubescherming en het efficiënte gebruik van hulpbronnen in de afvalsector, de watersector, de bodembescherming of ter vermindering van de luchtverontreiniging

2.A.5 Specifieke doelstelling in overeenstemming met de investeringsprioriteit en de verwachte resultaten

Code	SD 5
Specifieke doelstelling 5	Optimaliseren van (her)gebruik van grondstoffen en natuurlijke hulpbronnen in NWE

DE RESULTATEN DIE DE LIDSTATEN MET DE EU-STEUN WILLEN BEREIKEN

Deze specifieke doelstelling moet leiden tot een optimaal gebruik van grondstoffen en minder gebruik van natuurlijke hulpbronnen in NWE. Het succes zal worden afgemeten aan het gebruik en de invoering van eco-innovaties in NWE, maar ook aan de daaruit voortvloeiende besparing van hulpbronnen en mate van (afval)recycling.

Het verwachte resultaat van deze specifieke doelstelling hangt samen met de belangrijkste doelgroep: hulpbronnenintensieve industriële sectoren. Het Programma wil de overschakeling naar een circulaire economie in NWE (3 R's – Reduce, Reuse, Recycle) versnellen door te zorgen voor spillover-effecten van eco-innovatie in de hulpbronnenintensieve industrie. Dit moet worden bereikt door de competenties te verbeteren. De resultaatindicator voor deze specifieke doelstelling is dan ook 'Stand van zaken ten aanzien van de competenties in hulpbronnenintensieve sectoren in NWE met betrekking tot de verspreiding van eco-innovatie'.

De noodzaak bestaat om economische groei los te koppelen van het gebruik van grondstoffen en te streven naar een absolute vermindering van het gebruik van natuurlijke hulpbronnen bij productieactiviteiten; het gebruik van grondstoffen moet worden geoptimaliseerd. Dit geldt uiteraard voor alle soorten hulpbronnengebruik en productieprocessen, met name die waarbij sprake is van een intensief gebruik van natuurlijke hulpbronnen en grondstoffen. Daarnaast kan een efficiënter gebruik van hulpbronnen zorgen voor belangrijke economische kansen, meer productiviteit, kostenbesparingen en een betere concurrentiepositie, hetgeen goed is voor werkgelegenheid en groei.

Dit vereist de ontwikkeling en invoering van nieuwe technologieën, producten en processen om de hulpbronnenefficiëntie te verbeteren (TA 9). Dit streven naar eco-innovatie wordt bevorderd door samenwerking tussen innovatiestakeholders in de ontwikkelings- en testfase van innovaties en/of innovatieve oplossingen die minder materiaalintensief zijn dan die nu op de markt zijn. Deze SD heeft ook betrekking op acties die zijn gericht op het bodemgebruik in productieprocessen (bijv. niet-voedingsgewassen).

Tabel 3: Programmaspecifieke resultaatindicatoren specifieke doelstelling 5

Code	Indicator	Meeteenheid	Uitgangswaarde	Referentiejaar	Streefwaarde ⁷ (2023)	Gegevensbron	Frequentie van de verslaglegging
R5	Stand van zaken t.a.v. de competenties in hulpbronnenintensieve sectoren in NWE m.b.t. verspreiding van eco-innovatie	Percentage	110 (110% van het EU-gemiddelde)	2014	112% (112% van het EU-gemiddelde)	Eco-Innovation Scoreboard 2014 Flash Eurobarometer 381, <i>SMEs, Resource Efficiency en Green Markets</i> , Europese Commissie, 2013	2014 (uitgangssituatie) 2018 (tussentijds) 2020 (tussentijds) 2023 (einde)

2.A.6 In het kader van de investeringsprioriteit te ondersteunen maatregelen (per investeringsprioriteit)

2.A.6.1 Beschrijving van het soort en voorbeelden van maatregelen die worden ondersteund, en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen

TA 9: Het implementeren van nieuwe technologieën, diensten, producten en processen om de hulpbronnenefficiëntie te verbeteren. De overdracht en implementatie van nieuwe technologieën en oplossingen is bijvoorbeeld vereist om het gebruik van grondstoffen te optimaliseren, in lijn met territoriale strategieën.

Acties kunnen samenwerking omvatten met betrekking tot:

- het implementeren van oplossingen om de impact van hulpbronnenintensieve industriële sectoren te beperken;
- het uitwerken en invoeren van nieuwe productiemaatregelen door publieke, private en onderzoeksorganisaties op basis van het concept van de circulaire economie;
- het uitwerken en invoeren van nieuwe producten, processen, technologieën of oplossingen waardoor het gebruik van grondstoffen afneemt en/of niet-duurzame materialen worden vervangen, bijv. biomaterialen, alternatieve weefsels en bioplastics;
- het uitvoeren van levenscyclusanalyses van producten en diensten als instrument om de hulpbronnenefficiëntie te verbeteren;
- het ontwikkelen en uitvoeren van gezamenlijke benaderingen om afval nuttiger te gebruiken, zoals energiewinning uit afval;

⁷ Streefwaarden kunnen kwalitatief of kwantitatief zijn.

- het ontwikkelen van 'industrieel-ecologische' toepassingen ter bevordering van samenwerking tussen organisaties met betrekking tot het gebruik van afval, energie en grondstoffen.

Deze acties moeten leiden tot minder hulpbronnengebruik, het gebruik van minder materiaal-intensieve producten en diensten en het gebruik van recycling-oplossingen en secundaire grondstoffen die aan het einde van hun levensduur beter te verwerken zijn als afval; deze moeten uiteindelijk worden ingevoerd door economische stakeholders. De acties zijn meer gericht op de implementatie dan op de ontwikkeling van strategieën.

Afbakening van de belangrijkste doelgroepen

De belangrijkste doelgroepen zijn:

- hulpbronnenintensieve industriële sectoren;
- ondernemingen;
- consumenten;
- overheidsorganisaties (lokale, regionale, nationale en internationale);
- maatschappelijke organisaties (bijv. NGO's en non-profitorganisaties) op milieugebied;
- landeigenaren.

Beoogde specifieke grondgebieden

Acties hebben betrekking op het hele NWE-gebied. In sommige regio's is echter sprake van specifieke behoeften en uitdagingen ten aanzien van hulpbronnenefficiëntie, afvalbeheer, industriële productie of bijvoorbeeld een dominante sector die zeer water- en/of grond-intensief is.

Soorten begunstigden

De belangrijkste begunstigden die direct bij de interventies onder deze specifieke doelstelling zijn betrokken, zijn:

- overheidsorganisaties (lokale, regionale, nationale en internationale);
- maatschappelijke organisaties (bijv. NGO's en non-profitorganisaties);
- onderwijs- en kennisinstellingen, inclusief particuliere of semi-publieke onderzoeksinstellingen;
- bemiddelende instanties, zoals kamers van koophandel, ontwikkelingsmaatschappijen, koepelorganisaties, bureaus voor technologieoverdracht;
- milieugerichte overheidsorganisaties, zoals waterschappen en natuurorganisaties;
- ondernemingen.

2.A.6.2 Leidende beginselen voor het selecteren van concrete acties

Acties in het kader van deze specifieke doelstelling worden geselecteerd op basis van zes uitgangspunten:

- Transnationale additionaliteit: projecten moeten duidelijk zijn gericht op het uitvoeren van gezamenlijke transnationale acties en moeten aantonen dat de transnationale aanpak meerwaarde heeft ten opzichte van regionale, nationale, interregionale of grensoverschrijdende benaderingen.
- Innovatie: projecten moeten voldoen aan de innovatiecriteria zoals beschreven in deel 1. Innovatie moet leiden tot een optimaal gebruik van hulpbronnen.
- Externe samenhang: projecten die voortbouwen op de resultaten van andere Europese programma's zijn welkom. Synergieën moeten worden toegelicht om overlap met

lopende of eerdere projecten in het kader van andere Europese programma's te voorkomen.

- Territoriale relevantie: projecten moeten voortbouwen op bestaande lokale, regionale of nationale strategieën.
- Sectoroverstijgende relevantie: projecten moeten een gevarieerde mix aan innovatiestakeholders omvatten (bijv. ondernemingen, wetenschappers, onderwijsinstellingen, opleidingsorganisaties, beleidsmakers, particuliere investeerders).
- Resultaatgerichte aanpak: projecten moeten gericht zijn op de invoering van technologieën of processen die leiden tot vermindering van de benodigde hoeveelheid natuurlijke hulpbronnen en grondstoffen en ook tot vermindering van de hoeveelheid afvalproductie in het NWE-gebied. Projecten moeten laten zien hoe zij bijdragen aan de betreffende resultaatindicator.

Daarnaast wordt bij de selectie voorrang gegeven aan transnationale projecten in de zin van:

- demonstratie- en proefprojecten, bijv. projecten die een testfase onder praktijkomstandigheden omvatten om de overdracht van kennis en expertise tussen stakeholders te maximaliseren.

Projecten die zich op puur wetenschappelijke samenwerking of fundamenteel onderzoek richten, komen niet in aanmerking voor subsidie.

2.A.6.5 Outputindicatoren (per investeringsprioriteit) (Tabel 4)

Tabel 4: Gemeenschappelijke en programmaspecifieke outputindicatoren (per investeringsprioriteit)

Code	Indicator (naam indicator)	Meeteenheid	Streefwaarde (2023)	Gegevensbron	Frequentie van de verslaglegging
5.01	Aantal geteste en geïmplementeerde efficiënte oplossingen met betrekking tot natuurlijke hulpbronnen en materialen	Aantal geïmplementeerde oplossingen	42 (14 projecten x 3 geteste oplossingen per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
5.02	Aantal innovatieve toepassingen van afvalprocessen/ producten/diensten uit afvalmateriaal	Aantal uitgewerkte oplossingen	18 (6 projecten x 3 innovatieve toepassingen van afval per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
5.03	Bedrag aan door het project gegenereerde extra subsidie	EUR	161.622.811 (95.072.242 EUR EFRO x 1,7 hefboomwerking)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks
5.04	Afname van het grondstoffenverbruik	Ton	1.000.000 (10 projecten x 100.000 ton per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigten	Jaarlijks

Code	Indicator (naam indicator)	Meeteenheid	Streefwaarde (2023)	Gegevensbron	Frequentie van de verslaglegging
5.05	Toename van terugwinning, hergebruik en recycling van materialen	Ton	1.000.000 (10 projecten x 100.000 ton per project)	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
5.06	Aantal gecreëerde banen in alle economische sectoren	Aantal banen	400	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
5.07	Aantal behouden banen in alle economische sectoren	Aantal banen	400	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
CO01	Aantal ondernemingen die steun ontvangen	Aantal ondernemingen	200	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
CO26	Aantal ondernemingen die samenwerken met onderzoeksinstellingen	Aantal ondernemingen	200	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
CO28	Aantal ondernemingen die zijn ondersteund om voor de markt nieuwe producten te introduceren	Aantal ondernemingen	200	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks
CO29	Aantal ondernemingen die zijn ondersteund om voor het bedrijf nieuwe producten te introduceren	Aantal ondernemingen	200	Eigen registratie op basis van informatie van begunstigden	Jaarlijks

2.A.7 Prestatiekader (per prioriteit) – Artikel 8, lid 2, onder b), punt v) van de ETS-verordening

Tabel 5: Prestatiekader van de prioriteit

Prioriteit	Soort indicator (belangrijke uitvoeringsstap, financiële, output-of, indien van toepassing, resultaatindicator)	Cod e	Indicator of belangrijke uitvoeringsstap	Meeteenheid, indien van toepassing	Mijlpaal voor 2018	Uiteinde-lijke streefdoel (2023)	Gegevensbron	Toelichting op de relevantie van de indicator, indien van toepassing
3	Belangrijke uitvoeringsstap	3.A	Aantal onder prioriteit 3 goedgekeurde projecten	Aantal projecten	10	20	E-monitoring-systeem	Het aantal onder prioriteit 3 geselecteerde projecten zorgt ervoor dat de streefdoelen voor de cruciale outputindicator ‘Aantal ondersteunde ondernemingen die nieuwe eco-innovatieve oplossingen toepassen’ worden gehaald.
3	Outputindicator	3.B	Aantal ondernemingen die steun ontvangen	Aantal ondernemingen	0	400	E-monitoring-systeem	Cruciale output-indicator voor hele SD 5. Het ‘aantal ondernemingen die steun ontvangen’ is een belangrijke uitkomst van de ondernemingen die profiteren van de hulpbronnenefficiënte oplossingen en nieuwe toepassingen van afval.
3	Financiële indicator	3.C	Totale bedrag aan subsidiabele uitgaven dat aan EC is gecertificeerd	EUR	23.768.061	158.453.737	E-monitoring-systeem	

Prioriteit	Soort indicator (belangrijke uitvoeringsstap, financiële, output-of, indien van toepassing, resultaatindicator)	Cod e	Indicator of belangrijke uitvoeringsstap	Meeteenheid, indien van toepassing	Mijlpaal voor 2018	Uiteinde-lijke streefdoel (2023)	Gegevensbron	Toelichting op de relevantie van de indicator, indien van toepassing
			voor prioriteit 3					

Aanvullende kwalitatieve informatie over de vaststelling van het prestatiekader

De mijlpalen in 2018 voor outputindicatoren in het prestatiekader worden op '0' gesteld omdat het NWE-programma niet verwacht dat er eind 2018 al goedgekeurde projecten zijn afgerond. De ervaring heeft geleerd dat de gemiddelde looptijd van IVB-projecten meer dan 4 jaar bedroeg. Dat betekent dat de eerste projecten naar verwachting op zijn vroegst eind 2019 zullen worden afgesloten. Daarom worden er belangrijke uitvoeringsstappen geïntroduceerd, die aangeven hoeveel projecten eind 2018 zijn goedgekeurd die rechtstreeks zullen leiden tot de geselecteerde outputindicatoren in het prestatiekader.

2.A.8 Categorieën steunverlening (per prioriteit) – Artikel 8, lid 2, onder b), punt vii) van de ETS-verordening

Tabellen 6-9: Categorieën steunverlening

Tabel 6: Dimensie 1 – Steunverleningsgebied

Prioriteit	3 – EFFICIËNT GEBRUIK VAN HULPBRONNEN EN GRONDSTOFFEN
Code	bedrag in €
019	31.690.747
069	31.690.747
085	31.690.748

Tabel 7: Dimensie 2 – Financieringsvorm

Prioriteit	3 – EFFICIËNT GEBRUIK VAN HULPBRONNEN EN GRONDSTOFFEN
Code	bedrag in €
01	95.072.242

Tabel 8: Dimensie 3 – Soort grondgebied

Prioriteit	3 – EFFICIËNT GEBRUIK VAN HULPBRONNEN EN GRONDSTOFFEN
Code	bedrag in €
07	95.072.242

Tabel 9: Dimensie 6 – Territoriale verwezenlijkingsmechanismen

Prioriteit	3 – EFFICIËNT GEBRUIK VAN HULPBRONNEN EN GRONDSTOFFEN
Code	bedrag in €
07	95.072.242

2.A.9 Een samenvatting van het geplande gebruik van de technische bijstand, zo nodig met inbegrip van maatregelen om de administratieve capaciteit te versterken van de autoriteiten die betrokken zijn bij het beheer van en de controle op de programma's en begunstigden en, zo nodig, maatregelen voor het vergroten van de administratieve capaciteit van relevante partners met het oog op hun deelneming aan de uitvoering van de programma's (per prioriteit)

n.v.t.

Onderdeel 2.B Beschrijving van de prioriteit ‘Technische bijstand’

2.B.1 Prioriteit 4, Technische bijstand

Code prioriteit	4
Naam prioriteit	TECHNISCHE BIJSTAND

2.B.2 Fonds en berekeningsgrondslag voor steun van de Unie (voor elk fonds in het kader van een prioriteit)

Fonds	EFRO
Berekeningsgrondslag	totale subsidiabele uitgaven

2.B.3. Specifieke doelstellingen en verwachte resultaten

Code	SD 6
Specifieke doelstelling 6	Zorgen voor maximale doeltreffendheid en efficiëntie bij het beheer en de uitvoering van het Interreg NWE-programma

DE RESULTATEN DIE DE LIDSTATEN MET DE EU-STEUN WILLEN BEREIKEN

Het belangrijkste resultaat van de prioriteit ‘Technische bijstand’ moet een doeltreffende en efficiënte uitvoering van het Interreg NWE-programma in de periode 2014-2020 zijn.

Hiervoor is het nodig dat er ondersteuningsstructuren worden opgezet en dat er instrumenten en activiteiten worden ontwikkeld waardoor het Programma zo doeltreffend en efficiënt mogelijk kan worden beheerd en uitgevoerd.

Daarbij gaat het onder meer om een goed systeem voor het genereren en selecteren van projecten, dat een hanteerbaar aantal hoogwaardige aanvragen met een realistische kans op goedkeuring oplevert.

Daarnaast moeten de gefinancierde transnationale samenwerkingsprojecten voldoende ondersteuning krijgen en over de nodige voorzieningen beschikken om hun geplande activiteiten efficiënt te kunnen uitvoeren.

Verder is er behoefte aan een monitoring-, evaluatie- en controlesysteem dat inzicht geeft in de regelmatigheid en kwaliteit van de ondersteunde projecten, met zo min mogelijk administratieve lasten voor de begunstigden en de programmaorganen. Dit helpt om te waarborgen dat de ondersteunde projecten relevante outputs en resultaten opleveren en dat de door het Programma verstrekte subsidie goed wordt gebruikt.

Voorwaarden hiervoor zijn de totstandkoming van geschikte kanalen en activiteiten voor de bekendmaking van financieringsmogelijkheden en de verspreiding en kapitalisatie van de resultaten van transnationale samenwerkingsprojecten.

Tot slot is het essentieel dat de programmaorganen gefundeerde beslissingen kunnen nemen en sturing kunnen geven aan de uitvoering van transnationale samenwerkingsprojecten en aan de strategische koers van het Programma.

2.B.4 Resultaatindicatoren (per specifieke doelstelling)

Tabel 10: Programmaspecifieke resultaatindicatoren (per specifieke doelstelling)

Code	Indicator	Meeteenheid	Uitgangswaarde	Referentiejaar	Streefwaarde ⁸ (2023)	Gegevensbron	Frequentie van de verslaglegging
TA 1	Percentage van alle ondersteunde projecten die met succes zijn uitgevoerd, in die zin dat ze hun doelstellingen hebben bereikt	Percentage	0	2013	90%	Programma-monitoring	Jaarlijks
TA 2	Percentage begunstigden dat tevreden is over de uitvoering van en communicatie over hun project	Percentage	66%	2014	76%	Onderzoek	Elke drie jaar
TA 3	Bedrag aan regelmatige uitgaven in steekproef voor projectaudit	Percentage	0%	2013	98%	Jaarlijks controleverslag	Jaarlijks

2.B.5 Te ondersteunen acties en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen

2.B.5.1 Beschrijving van te ondersteunen acties en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen

Onder technische bijstand vallen het Gezamenlijk Secretariaat, het netwerk van Contactpunten en bepaalde activiteiten van de Managementautoriteit en de Certificeringsautoriteit.

Het Gezamenlijk Secretariaat moet bestaan uit een team van professionele medewerkers die gezamenlijk over de benodigde kennis en vaardigheden beschikken voor alle beheersmatige,

⁸ Streefwaarden kunnen kwalitatief of kwantitatief zijn.

inhoudelijke, financiële en communicatietaken in verband met de uitvoering van dit Europese samenwerkingsprogramma. Het grootste deel van het budget voor technische bijstand betreft personeels- en uitrustingskosten voor het Gezamenlijk Secretariaat.

Daarnaast worden in het kader van deze prioriteit uiteenlopende activiteiten en instrumenten ondersteund die een rol spelen bij het verwezenlijken van de specifieke doelstelling van deze prioriteit. Daarbij gaat het om de volgende soorten activiteiten:

Genereren en selecteren van projecten

- het opstellen van aanvraagformulieren, projectoproepen / terms of reference en informatiedocumenten voor potentiële projectaanvragers
- het geven van hulp en advies aan potentiële aanvragers bij het opstellen van hun projectaanvraag, bijv. door middel van projectontwikkelingsworkshops, bilateraal overleg en direct contact
- het beoordelen van de kwaliteit van projectaanvragen

Ondersteuning van partijen die bij transnationale samenwerkingsprojecten zijn betrokken

- het verstrekken van tools en informatiedocumenten (handleidingen voor begunstigden bij de uitvoering van hun project)
- het geven van hulp en advies aan (Lead) partners met betrekking tot de uitvoering van hun project, bijv. door middel van Lead Partner Seminars, seminars over eerstelijnscontrole, training en bilaterale contacten
- het deelnemen aan projectbijeenkomsten en -evenementen en het houden van project-visitaties om een beeld te krijgen van de voortgang, outputs en resultaten van het project en van eventuele problemen bij de uitvoering

Toezicht, evaluatie, controle en rapportage

- het installeren en gebruiken van een computersysteem voor het beheren, monitoren, auditen en controleren van het Programma
- het regelmatig toetsen van de projectvoortgang en evalueren van outputs en resultaten
- het geven van begeleiding en ondersteuning om te zorgen voor voldoende controle op de programma-activiteiten op alle niveaus (partners, controleurs, nationale verantwoordelijke instanties voor goedkeuring eerstelijnscontroleur), onder meer via seminars, informatiedocumenten en advies
- het coördineren en organiseren van auditactiviteiten op programmaniveau, inclusief de (externe) audits van projecten, en het ondersteunen van de Groep Auditors
- het regelmatig uitbrengen van verslag aan de Europese Commissie over de voortgang van het Programma

Communicatie, verspreiding en kapitalisatie

- het voortdurend verder ontwikkelen van de programmawebpage
- het opstellen van informatie over het Programma, publicaties en andere relevante online tools
- het organiseren van evenementen om belangstelling te wekken voor deelname aan het Programma, het presenteren en verspreiden van door het Programma ondersteunde acties aan een vakspecialistisch en algemeen publiek en het bevorderen van interactie en samenwerking tussen projecten onderling

Management en aansturing van het Programma

- het organiseren, voorbereiden en faciliteren van bijeenkomsten van de programma-organen, met name het Comité van Toezicht en de Groep Auditors
- het uitvoeren van evaluaties, analyses en studies met betrekking tot het verloop van het Programma met het oog op een voortdurende verbetering van het beheer en de uitvoering ervan

2.B.5.2 Outputindicatoren die naar verwachting aan de resultaten bijdragen (tabel 12)

Tabel 11: Outputindicatoren

Code	Indicator (<i>naam indicator</i>)	Meeteenheid	Streefwaarde (2022) ⁹	Gegevensbron
6.01	Aantal goedgekeurde transnationale samenwerkingsprojecten:	Aantal		Programma-monitoring
6.02	Aantal controles ter plaatse (projectvisitaties) door medewerkers GS	Aantal		Programma-monitoring
6.03	Gemiddelde aantal bezoeken aan programmawebste	Aantal/maand		Programma-monitoring
6.04	Aantal vergaderingen Comité van Toezicht	Aantal		Programma-monitoring
6.05	Tijdsverloop voor vergoeding van uitgaven aan eindbegunstigden	Weken		Programma-monitoring
6.06	Aantal bezwaren tegen afwijzing van projecten	Aantal		Programma-monitoring
6.07	Aantal evaluaties, studies, onderzoeken, deskundigenrapporten.	Aantal		Programma-monitoring
6.08	Aantal medewerkers van wie het salaris wordt gefinancierd uit technische bijstand	Aantal		Salarisadministratie
6.09	Personeelsverloop	%		Salarisadministratie

2.B.4: Categorieën steunverlening

Desbetreffende categorieën steunverlening op basis van een door de Commissie vastgestelde nomenclatuur, en een indicatieve uitsplitsing van de steun van de Unie

Tabellen 12-14: Categorieën steunverlening

Tabel 13: Dimensie 1 – Steunverleningsgebied

⁹ Streefwaarden voor outputindicatoren onder technische bijstand zijn facultatief.

Prioriteit	4 – TECHNISCHE BIJSTAND
Code	bedrag in €
121	18.568.524
122	2.030.766
123	3.168.770

Tabel 14: Dimensie 2 – Financieringsvorm

Prioriteit	4 – TECHNISCHE BIJSTAND
Code	bedrag in €
01	23.768.060

Tabel 15: Dimensie 3 – Soort grondgebied

Prioriteit	4 – TECHNISCHE BIJSTAND
Code	bedrag in €
07	23.768.060

DEEL 3 – FINANCIERINGSPLAN

3.1 Beoogde financiële toewijzing uit het EFRO (in EUR) – Artikel 8, lid 2, onder d, punt i) van de ETS-verordening¹⁰

Tabel 15

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Totaal
EFRO	0	48.338.137	40.970.523	74.443.199	75.932.063	77.450.703	78.999.717	396.134.342
IPA-bedragen (indien van toepassing)	n.v.t.							
ENI-bedragen (indien van toepassing)	n.v.t.							
Totaal	0	48.338.137	40.970.523	74.443.199	75.932.063	77.450.703	78.999.717	396.134.342

¹⁰ Wanneer grensoverschrijdende en transnationale toewijzingen door ultraperifere gebieden in één programma worden gecombineerd, moeten de betreffende toewijzingen afzonderlijk worden vermeld.

3.2.A Totale financiële toewijzing uit het EFRO en nationale medefinanciering (in EUR)

Tabel 16

	Fonds	Grondslag voor de berekening van de steun van de Unie (totale subsidiabele kosten of publieke subsidiabele kosten)	Steun van de Unie (a)	Nationale bijdrage (b) = (c) + (d))	Indicatieve uitsplitsing van de nationale bijdrage		Totale financiering (e) = (a) + (b)	Mede-financierings-percentage** (f) = (a)/(e)	Ter informatie	
					Nationale overheids-financiering (c)	Nationale particuliere financiering (d)*			Bijdragen van derde landen	Bijdragen van de EIB
<i>Prioriteit 1 – Innovatie</i>	EFRO	Totale subsidiabele kosten	130.724.334	87.149.556	74.077.123	13.072.433	217.873.890	60%		
	IPA									
	ENI									
<i>Prioriteit 2 – Koolstofarme economie</i>	EFRO	Totale subsidiabele kosten	146.569.706	97.713.138	87.941.824	9.771.314	244.282.844	60%		
	IPA									
	ENI									
<i>Prioriteit 3 – Efficiënt gebruik van hulpbronnen en grondstoffen</i>	EFRO	Totale subsidiabele kosten	95.072.242	63.381.495	57.043.345	6.338.150	158.453.737	60%		
	IPA									
	ENI									
<i>Prioriteit 4 – Technische bijstand</i>	EFRO	Totale subsidiabele kosten	23.768.060	4.194.364	4.194.364	0	27.962.424	85%		
	IPA									
	ENI									
Totaal	EFRO	Totale subsidiabele kosten	396.134.342	252.438.553	223.256.656	29.181.897	648.572.895	61,08%		
	IPA									

	Fonds	Grondslag voor de berekening van de steun van de Unie (totale subsidiabele kosten of publieke subsidiabele kosten)	Steun van de Unie (a)	Nationale bijdrage (b) = (c) + (d))	Indicatieve uitsplitsing van de nationale bijdrage		Totale financiering (e) = (a) + (b)	Mede-financierings-percentage** (f) = (a)/(e)	Ter informatie	
					Nationale overheids-financiering (c)	Nationale particuliere financiering (d)*			Bijdragen van derde landen	Bijdragen van de EIB
	ENI									
Totaal	Totaal alle fondsen	Totale subsidiabele kosten	396.134.342	252.438.553	223.256.656	29.181.897	648.572.895	61,08%		

* Alleen invullen als de prioriteiten in totale kosten zijn uitgedrukt.

** Dit percentage mag worden afgerond op het dichtstbij liggende gehele getal in de tabel. Het voor terugbetalingen gebruikte exacte percentage is de verhouding (f).

3.2.B Uitsplitsing per prioriteit en thematische doelstelling – Artikel 8, lid 2, onder d), punt ii) van de ETS-verordening

Tabel 17

Prioriteit	Thematische doelstelling	Steun van de Unie	Nationale bijdrage	Totale financiering
1 – Innovatie	Thematische doelstelling 1	130.724.334	87.149.556	217.873.890
2 – Koolstofarme economie	Thematische doelstelling 4	99.033.585	66.022.390	165.055.975
	Thematische doelstelling 7	47.536.121	31.690.748	79.226.869
3 – Efficiënt gebruik van hulpbronnen en grondstoffen	Thematische doelstelling 6	95.072.242	63.381.495	158.453.737
4 – Technische bijstand:	n.v.t.	23.768.060	4.194.364	27.962.424
TOTAAL		396.134.342	252.438.551	648.572.895

Tabel 18: Indicatief bedrag van de steun dat voor doelstellingen op het gebied van klimaatverandering moet worden gebruikt (CPR artikel 27, lid 6)

Prioriteit	Indicatief bedrag van de steun dat voor doelstellingen op het gebied van klimaatverandering moet worden gebruikt (EUR)	Deel van de totale toewijzing aan het Samenwerkingsprogramma (%)
2	118.048.034,60	29,80%
3	25.352.598,00	6,40%
Totaal	143.400.632,60	36,20%

DEEL 4 – GEÏNTEGREERDE AANPAK VAN TERRITORIALE ONTWIKKELING

Beschrijving, rekening houdend met de inhoud en de doelstellingen van het Samenwerkingsprogramma, van de geïntegreerde aanpak van territoriale ontwikkeling, inclusief met betrekking tot gebieden als bedoeld in artikel 174, lid 3, VWEU, met inachtneming van de partnerschapsovereenkomsten van de deelnemende lidstaten, die aangeeft hoe dat samenwerkingsprogramma een bijdrage levert aan de realisatie van de doelstellingen van het programma en de verwachte resultaten

Het NWE-programma hanteert een geïntegreerde aanpak van territoriale ontwikkeling door uit te gaan van het territoriale potentieel van Noordwest-Europa. Dit betekent dat goedgekeurde projecten zich moeten richten op territoriale uitdagingen, moeten aansluiten bij relevant territoriaal ontwikkelingsbeleid (bijv. slimme-specialisatiestrategieën, regionale EFRO-programma's) en sectoroverstijgend te werk moeten gaan. Bij een project moeten dus de juiste actoren uit verschillende sectoren en van diverse bestuurlijke niveaus direct of in een adviserende rol betrokken zijn.

Zoals reeds gezegd in deel 1, zijn de regio's in NWE nogal heterogeen, onder meer wat betreft sociaal-economische prestaties, werkgelegenheid, toegankelijkheid van energie en milieuproblematiek. Het verkleinen van deze territoriale verschillen en daarmee het creëren van meer territoriale samenhang in NWE is de overkoepelende doelstelling voor alle projecten.

Transnationale samenwerking vormt daarbij de sleutel. Het NWE-programma streeft ernaar transnationale oplossingen te bieden. Dat wil zeggen dat projectpartners gezamenlijk, over de grenzen heen, moeten werken aan concrete resultaten.

Bovendien moet het Programma bijdragen aan de Europa 2020-strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei. Om nieuwe groeikansen te kunnen benutten, wil het Programma door middel van slimme specialisatie gebruikmaken van het territoriale potentieel waarin regio's het meest gespecialiseerd zijn. Daarnaast is het van belang om banden met andere regio's tot stand te brengen en onderling kennis over te dragen (mentoring/learning). Bij prioriteit 1 bijvoorbeeld zullen projecten partners moeten omvatten uit diverse soorten innovatiegebieden, zoals innovatievolgers en gematigde innovatoren. Op die manier draagt groei bij tot meer territoriale cohesie in NWE.

4.1 Vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (indien van toepassing)

Instrumenten voor een vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling, zoals bedoeld in artikel 8, lid 3 van de ETS-verordening, zullen in het NWE-programma niet worden toegepast.

4.2 Geïntegreerde acties voor duurzame stadsontwikkeling (indien van toepassing)

De specifieke aanpak van geïntegreerde acties voor duurzame stadsontwikkeling, zoals bedoeld in artikel 8, lid 3 van de ETS-verordening, zal in het NWE-programma niet worden toegepast.

Tabel 19: Indicatieve toewijzing van de EFRO-steun voor geïntegreerde acties voor duurzame stadsontwikkeling

	Middelen voor geïntegreerde acties voor duurzame stadsontwikkeling
EFRO	0

4.3 Geïntegreerde territoriale investeringen (indien van toepassing)

De aanpak van geïntegreerde territoriale investeringen, zoals bedoeld in artikel 36 van Verordening (EU) nr. 1303/2013, zal in het NWE-programma niet worden toegepast.

Tabel 20: Indicatieve financiële toewijzing aan geïntegreerde territoriale investeringen in andere dan de onder punt 4.2 genoemde gevallen

Prioriteit	Indicatieve financiële toewijzing (steun van de Unie) (EUR)
Prioriteit 1	0
Prioriteit 2	0
Totaal:	0

4.4 Bijdrage van geplande steunmaatregelen aan macroregionale en zeegebiedstrategieën, rekening houdend met de behoeften van het programmagebied zoals in kaart gebracht door de relevante lidstaten en met, waar van toepassing, de strategisch belangrijke projecten zoals die in die strategieën zijn vastgesteld (indien van toepassing)

(wanneer lidstaten en regio's aan macroregionale en zeegebiedstrategieën deelnemen)

4.4.1 De mechanismen voor afstemming met macroregionale en zeegebiedstrategieën

Binnen het NWE-programmagebied is er sprake van één macroregionale strategie en één zeegebiedstrategie:

- de Atlantische zeebekkenstrategie (Frankrijk, Ierland en VK);
- de macroregionale Donaustrategie¹¹ (Duitsland: Baden-Württemberg en delen van Beieren).

De Managementautoriteit en de partners van het NWE-programma zijn op de hoogte van de relevante macroregionale samenwerkingsinitiatieven en zullen de desbetreffende actieplannen van tijd tot tijd doornemen, daarbij kijkend naar mogelijke complementariteiten. De NWE-partners vinden het echter niet relevant om in dit stadium formele afstemmingsmechanismen in te voeren. Wat betreft de Atlantische zeebekkenstrategie heeft dit vooral te maken met het gebrek aan thematische relevantie, aangezien het NWE-programma zich niet op maritieme kwesties richt. Voor de macroregionale Donaustrategie geldt dat er slechts een kleine geografische overlap is met het NWE-programmagebied.

4.4.2 Bijdrage van het Samenwerkingsprogramma aan geplande steunmaatregelen in het kader van de macroregionale en zeegebiedstrategieën, rekening houdend met, waar van toepassing, strategisch belangrijke projecten zoals die in die strategieën zijn vastgesteld

Eerdere strategieën zijn slechts gedeeltelijk in aanmerking genomen bij de uitwerking van de NWE-programmastrategie, omdat de overeenkomsten in inhoud en/of gebied tussen het NWE-programma en deze strategieën beperkt zijn.

Atlantische zeebekkenstrategie

Het Actieplan van de Europese Commissie voor een maritieme strategie in het Atlantische gebied werd op 13 mei 2013 gepubliceerd (COM(2013)279 def.) en berust op de Atlantische strategie van de Europese Commissie (COM(2011)782 def.).

Het actieplan noemt 4 prioriteiten:

- bevordering van ondernemerschap en innovatie;
- bescherming, beveiliging en ontwikkeling van het potentieel van het Atlantische mariene en kustmilieu;
- verbetering van de toegankelijkheid en de connectiviteit;
- totstandbrenging van een sociaal inclusief en duurzaam model voor regionale ontwikkeling.

¹¹ <http://www.danube-region.eu/>

Het NWE-programma is complementair aan het actieplan voor het Atlantische zeebekken en zal deels bijdragen aan de eerste drie prioriteiten daarvan. Binnen elk van die prioriteiten zal het bijdragen aan de volgende specifieke doelstellingen van het actieplan:

- delen van kennis tussen instellingen voor hoger onderwijs, bedrijven en onderzoekscentra (complementair aan SD 1 van het NWE-programma);
- stimuleren van de aanpassing en diversifiëring van economische activiteiten door het potentieel van het Atlantische gebied te promoten (complementair aan SD 1 van het NWE-programma);
- exploiteren van het potentieel aan hernieuwbare energie in het mariene en kustmilieu van het Atlantische zeebekken (complementair aan SD 3 van het NWE-programma);
- bevorderen van samenwerking tussen havens (complementair aan SD 4 van het NWE-programma).

Macroregionale Donaustrategie

De uitvoering van de macroregionale Donaustrategie is op 24 juni 2011 officieel van start gegaan en is gericht op de volgende prioriteiten:

- verbinden van de regio (mobiliteit en multimodaliteit, duurzame energie, cultuur en toerisme, intermenselijke contacten);
- beschermen van het milieu (waterkwaliteit, milieurisico's, biodiversiteit, landschappen en lucht- en bodemkwaliteit);
- scheppen van welvaart (kennismaatschappij, concurrentievermogen, mensen en vaardigheden);
- versterken van de regio (institutionele capaciteit en samenwerking, veiligheid).

Aangezien het Donaugebied slechts zeer beperkt samenvalt met het NWE-programmagebied (NUTS1-regio's Beieren en Baden-Württemberg), zal NWE daar slechts marginaal bijdragen aan de verwezenlijking van de Donaustrategie. Mogelijke complementariteiten zijn te vinden rond de thema's innovatie, duurzame energie en mobiliteit en multimodaliteit.

DEEL 5 – UITVOERINGSBEPALINGEN VOOR HET SAMENWERKINGSPROGRAMMA

5.1 Betrokken autoriteiten en instanties

Tabel 21: Programma-autoriteiten¹²

Autoriteit/instantie	Naam van de autoriteit/instantie	Hoofd van de autoriteit/instantie
Managementautoriteit	Région Nord-Pas-de-Calais Conseil régional	Daniel Percheron
Certificeringsautoriteit	Provincie Oost-Vlaanderen	Marie-Paule Boone
Auditautoriteit	Commission Interministérielle de Coordination des Contrôles des actions cofinancées par les Fonds structurels (CICC)	Jean-Louis Rouquette

De instantie waaraan de Commissie de betalingen zal verrichten is:

- ☐ de Managementautoriteit
☒ de Certificeringsautoriteit

Tabel 22: Instantie(s) voor het uitoefenen van controle- en audittaken

Autoriteit/instantie	Naam van de autoriteit/instantie	Hoofd van de autoriteit/instantie
Aangewezen instantie(s) om audittaken uit te voeren	Gewestelijke Overheidsdienst Brussel – Directie Financiële Controle, België-Brussel	Abderrahmane Jaichi
Aangewezen instantie(s) om audittaken uit te voeren	Department of Communities and Local Government, Verenigd Koninkrijk	Desmond Mulcahy
Aangewezen instantie(s) om audittaken uit te voeren	Department of Public Expenditure & Reform, Ierland	Gerard Doherty
Aangewezen instantie(s) om audittaken uit te voeren	Agentschap Ondernemen – Afdeling Inspectie en Ondersteuning, België-Vlaanderen	Dirk De Rijck
Aangewezen instantie(s) om audittaken uit te voeren	Inspection Générale des Finances, Luxemburg	Jeannot Waringo
Aangewezen instantie(s) om audittaken uit te voeren	Inspection Générale des Finances, België-Wallonië	Gérard Quinet
Aangewezen instantie(s) om	Ministerium für Wirtschaft, Klimaschutz, Energie und	Udo Teßmer

¹² Overeenkomstig artikel 8, lid 12 van de ETS-verordening valt de informatie over de aanwijzing van de Managementautoriteit, de Certificeringsautoriteit, waar van toepassing, en de Auditautoriteit niet onder het besluit van de Commissie waarin het Samenwerkingsprogramma wordt goedgekeurd, maar behoort deze tot de verantwoordelijkheid van de deelnemende lidstaten.

Autoriteit/instantie	Naam van de autoriteit/instantie	Hoofd van de autoriteit/instantie
audittaken uit te voeren	Landesplanung, Rheinland-Pfalz, Duitsland	
Aangewezen instantie(s) om audittaken uit te voeren	Algemene Rekenkamer (Ministerie van Financiën), Nederland	Ruud van As
Aangewezen instantie(s) om audittaken uit te voeren	Région Nord-Pas-de-Calais, Frankrijk	Touhami Gherissi
Aangewezen instantie(s) om audittaken uit te voeren	Federale rekenkamer (Eidgenössischen Finanzkontrolle), Zwitserland	Grégoire Demaurex
Aangewezen instantie(s) om controletaken uit te voeren	Agentschap Ondernemen – Entiteit Europa Economie, België-Vlaanderen	Werner Van den Stockt
Aangewezen instantie(s) om controletaken uit te voeren	Gewestelijke Overheidsdienst Brussel – Afdeling EFRO, België-Brussel	Corentin Dussart
Aangewezen instantie(s) om controletaken uit te voeren	Department of Communities and Local Government, Verenigd Koninkrijk	Arni Narain
Aangewezen instantie(s) om controletaken uit te voeren	Direction du Contrôle financier, Luxemburg	Patrick Gillen
Aangewezen instantie(s) om controletaken uit te voeren	Bundesamt für Raumentwicklung ARE, Zwitserland	Nora Bosshard
Aangewezen instantie(s) om controletaken uit te voeren	Ministerium für Finanzen und Wirtschaft, Baden-Württemberg, Duitsland	Christian Debach
Aangewezen instantie(s) om controletaken uit te voeren	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Nederland	Lambert Smeets
Aangewezen instantie(s) om controletaken uit te voeren	Région Nord-Pas-de-Calais, Frankrijk	Christophe Uliasz
Aangewezen instantie(s) om controletaken uit te voeren	Southern & Eastern Regional Assembly, Ierland	Stephen Blair
Aangewezen instantie(s) om controletaken uit te voeren	Wallonie-Bruxelles International, België-Wallonië	Christian Carette

5.2 Procedure voor het instellen van het Gezamenlijke Secretariaat

Het Gezamenlijk Secretariaat (GS) wordt na overleg met de lidstaten ingesteld onder verantwoordelijkheid van de Managementautoriteit.

Het GS ondersteunt het Comité van Toezicht, de Managementautoriteit en indien van toepassing de Auditautoriteit bij het vervullen van hun taken. Het wordt gefinancierd uit het TB-budget.

Het GS is gevestigd in Lille/Rijsel (Frankrijk). Bij indiening van het Programma zijn de uitvoeringsregelingen hiervoor reeds aanwezig, omdat deze zijn overgenomen van de

programmaperiode 2007-2013. De interne organisatie van het GS is aangepast en beter afgestemd op de uitdagingen van het nieuwe programma, met name vanwege de focus op resultaatgerichtheid (thematische specialisten, meer kennis van risicobeheer enz.). De werktal van het Programma is het Engels.

5.3 Beknopte beschrijving van de beheers- en controleregelingen

Het Interreg NWE-programma wordt uitgevoerd door een Managementautoriteit, een Gezamenlijk Secretariaat, een Comité van Toezicht, een Auditautoriteit en een Groep Auditors.

Rol en taken van de Managementautoriteit en het Gezamenlijk Secretariaat

De Managementautoriteit, ondersteund door het Gezamenlijk Secretariaat, is verantwoordelijk voor het beheer van het Samenwerkingsprogramma overeenkomstig het beginsel van goed financieel beheer zoals beschreven in artikel 125 van Verordening (EU) 1303/2013 (CPR-verordening) en artikel 23 van Verordening (EU) 1299/2013 (ETS-verordening).

Het betreft onder meer de volgende taken en verantwoordelijkheden:

- toezien op de juistheid en rechtmatigheid van betalingen;
- toezien op de voorlichting en publiciteit met betrekking tot het Samenwerkingsprogramma;
- contacten onderhouden met de autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het Programma en zo nodig met andere belanghebbenden;
- contacten onderhouden met de Europese Commissie; alle goedgekeurde aanbevelingen voor het aanpassen van beheers- en toezichtprocedures implementeren;
- toezicht houden op het GS en het budget voor technische bijstand beheeren;
- voorbereiden van CvT-vergaderingen en adviezen aan het Comité van Toezicht over strategische uitgangspunten;
- doeltreffende en evenredige fraudepreventiemaatregelen nemen.

Gezamenlijk Secretariaat

Het Gezamenlijk Secretariaat (GS) wordt ingesteld onder de wettelijke verantwoordelijkheid van de Managementautoriteit. Het Gezamenlijk Secretariaat ondersteunt het Comité van Toezicht, de Managementautoriteit en indien van toepassing de Auditautoriteit bij het vervullen van hun taken, en met name:

- a. het voorbereiden, uitvoeren en opvolgen van besluiten van het CvT en het organiseren van de vergaderingen van het CvT;
- b. het onderhouden van contacten met de uitvoeringsautoriteiten en de Europese Commissie om te zorgen dat zij de beschikking hebben over de betreffende uitvoeringsverslagen en andere relevante informatie;
- c. het samenwerken met organisaties, instellingen en netwerken die relevant zijn voor de doelstellingen van het Programma;
- d. het verspreiden van informatie en genereren van publiciteit voor het Programma en de bijbehorende onderdelen en projecten, inclusief het onderhouden van een programma-website en het organiseren van evenementen;
- e. het opzetten van een programmadatabase en een online projectmonitoringsysteem om de gegevens die nodig zijn voor toezicht, evaluatie, financieel beheer, verificatie en audits, in gecomputeriseerde vorm te kunnen verstrekken;

- f. het uitwerken en ter goedkeuring aan het CvT voorleggen van een transparante selectieprocedure, selectiecriteria, terms of reference voor de projectoproepen, aanvraagdossier inclusief financieringsregels;
- g. het beheren van de aanvraagprocedure voor alle projecten, inclusief het verstrekken van informatie en advies aan aanvragers (bijv. d.m.v. een aanvraagdossier), het controleren en beoordelen van aanvragen op grond van goedgekeurde criteria en een goedgekeurde procedure, en het doorgeven van besluiten van het CvT aan partners;
- h. het ondersteunen en organiseren van activiteiten ten behoeve van de totstandkoming en ontwikkeling van projecten;
- i. het organiseren van evenementen in het hele NWE-programmagebied om partners te vinden;
- j. het bewaken van betalingsverplichtingen en de uitbetaling van EFRO-middelen op programmaniveau per steunverleningscategorie;
- k. het adviseren en helpen van projecten bij de uitvoering van activiteiten en de financiële administratie;
- l. het bewaken van de voortgang van projecten door het verzamelen en controleren van voortgangsverslagen en het bijhouden van de outputs, resultaten en financiële implementatie;
- m. zorgen dat betalingen aan projecten binnen de vastgestelde termijn worden gedaan;
- n. het ondersteunen van de Managementautoriteit bij het opzetten van een samenhangend beheers- en controlesysteem voor het Programma om de rechtmatigheid en regelmatigheid van gedeclareerde uitgaven en de naleving van het beginsel van goed financieel beheer te waarborgen, en het onderhouden van contacten met door de partnerlanden benoemde eerstelijnscontroleurs om de verificaties uit hoofde van artikel 23, lid 4 van ETS-verordening (EU) nr. 1299/2013 te verrichten;
- o. het ondersteunen van de Managementautoriteit bij het opstellen van de beheersverklaring over het functioneren van het beheers- en controlesysteem;
- p. indien nodig het ondersteunen van de Managementautoriteit bij het beheer van het TB-budget (boekhouding, inkoop/uitbesteding, betalingen, rapportage);
- q. het verrichten van de gebruikelijke werkzaamheden van een programmasecretariaat, zoals het organiseren van vergaderingen, opstellen van stukken, opstellen van notulen, enz.;
- r. het onderhouden van contacten met de instantie die als certificeringsautoriteit fungeert en zorgen dat deze de beschikking heeft over alle relevante gegevens;
- s. het ondersteunen van de Auditautoriteit en de Groep Auditors: het organiseren en opvolgen van vergaderingen, bijhouden van ledenlijsten, volgen van de aanbestedingsprocedure voor de uitbesteding van audits, zorgen voor goede communicatie tussen de Auditautoriteit, de Groep Auditors, gecontroleerde projecten en het externe accountantskantoor, en het beschikbaar stellen van de relevante gegevens aan deze partijen zodat zij hun taken soepel kunnen vervullen.

Met betrekking tot het beheer van projecten hebben de Managementautoriteit en het Gezamenlijk Secretariaat een aantal discretionaire bevoegdheden. Zij kunnen besluiten over wijzigingen zolang het doel en de basiskenmerken van het project ongewijzigd blijven. Zij kunnen ook besluiten over wijzigingen in projecten die geen gevolgen hebben voor de subsidiabiliteit of de resultaten van het project. Met name kunnen de Managementautoriteit en het Gezamenlijk Secretariaat besluiten over:

- aanvullende, minder zwaarwegende voorwaarden voor goedgekeurde projecten wanneer er nog sprake is van fouten, vergissingen of verzoeken om toelichting in de fase dat de Lead partner aan de voorwaarden moet voldoen;

- wijziging van de in de goedgekeurde aanvraag opgenomen begroting, mits de inhoud en de uitvoering van de belangrijkste activiteiten niet veranderen (zonder verhoging van de EFRO-subsidie);
- veranderingen in activiteiten die geen invloed hebben op de algemene doelstellingen van het project;
- verlenging van de looptijd van het project zonder dat de einddatum van het Programma opschuift;
- verlenging van de termijn waarbinnen de Lead partner voortgangsrapporten moet inleveren;
- verlaging van het goedgekeurde projectbudget wanneer een projectpartner zich terugtrekt of zijn werkzaamheden vermindert;
- vervanging en/of toevoeging van projectpartners, mits de betreffende lidstaat waar de nieuwe projectpartner is gevestigd, daarmee instemt.

Het Comité van Toezicht beslist in twijfelgevallen en in alle andere gevallen en dient te worden ingelicht over de besluiten die de Managementautoriteit en/of het Gezamenlijk Secretariaat in de bovenstaande gevallen hebben genomen.

Rol en taken van het orgaan dat fungeert als Certificeringsautoriteit

De CA is verantwoordelijk voor het vervullen de taken zoals omschreven in artikel 126 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 en artikel 21, lid 2 van Verordening (EU) nr. 1299/2013.

Rol en taken van de Auditautoriteit en de Groep Auditors

Op grond van artikel 127 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 waarborgt de Auditautoriteit dat er audits worden uitgevoerd op de behoorlijke werking van het beheers- en controlesysteem en op een passende steekproef van projecten.

Ingevolge artikel 21 van Verordening (EU) nr. 1299/2013 dient de Auditautoriteit gevestigd te zijn in dezelfde lidstaat als de Managementautoriteit. Overeenkomstig de Franse administratieve bepalingen voor het controleren van projecten die door de Europese structuurfondsen zijn gefinancierd, zal de Commission Interministérielle de Coordination des Contrôles des Opérations co-financées par les Fonds Européens (CICC) fungeren als Auditautoriteit en zal deze de in artikel 127 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 genoemde functies vervullen.

Overeenkomstig artikel 25 van Verordening (EU) nr. 1299/2013 komen de NWE-lidstaten overeen dat de Auditautoriteit niet rechtstreeks de auditfuncties op het gehele grondgebied van het programma mag vervullen. Daarom zal de Auditautoriteit worden bijgestaan door een groep auditors, bestaande uit vertegenwoordigers van elk van de NWE-lidstaten die aan het Samenwerkingsprogramma deelnemen, welke groep de in artikel 127 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 omschreven taken zal vervullen. Elke NWE-lidstaat is verantwoordelijk voor de op zijn grondgebied verrichte audits. Daarom moeten de vertegenwoordigers bevoegd zijn om namens hun lidstaat deel te nemen aan de besluitvorming binnen de Groep Auditors en moeten zij afkomstig zijn van een instantie die onafhankelijk is van de CvT-leden, de overeenkomstig artikel 23 van Verordening (EU) 1299/2013 aangewezen controleurs en de activiteiten en financiën van projecten. De contactgegevens van de onafhankelijke organen/instanties waardoor de lidstaten in de Groep Auditors worden vertegenwoordigd, worden opgenomen in de overeenkomst die iedere NWE-lidstaat ondertekent. Een overzicht daarvan zal tegelijk met het Samenwerkingsprogramma worden ingediend bij de Europese Commissie. Wijzigingen in dit overzicht zullen via het jaarlijkse controleverslag aan de Commissie worden doorgegeven.

De groep auditors wordt uiterlijk drie maanden na goedkeuring van het Samenwerkingsprogramma opgericht. Deze zal worden voorgezeten door de Auditautoriteit. De groep auditors zal tijdens zijn eerste vergadering zijn reglement van orde vaststellen. Daarnaast zal de Auditautoriteit binnen acht maanden na de vaststelling van het Samenwerkingsprogramma een auditstrategie opstellen voor het uitvoeren van audits. In de auditstrategie zullen de auditmethodologie, de steekproefmethode voor audits van projecten en de planning van audits voor het lopende en de twee volgende boekjaren worden vastgelegd.

Overeenkomstig artikel 127 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 kan de Auditautoriteit, in overleg met de Groep Auditors (en het Comité van Toezicht voor de budgettaire bepalingen), besluiten om een extern accountantskantoor in te schakelen voor het verrichten van audits op de werking van het beheers- en controlesysteem en op een passende steekproef. De kwaliteit en de volledigheid van de uitgevoerde audits zullen worden gewaarborgd door de Auditautoriteit en de Groep Auditors, met hulp van het Gezamenlijk Secretariaat. Het Gezamenlijk Secretariaat zal het Comité van Toezicht informeren over de uitkomsten van de audits en de noodzakelijke follow-up. De afstemming tussen de leden van de Groep Auditors in dit verband zal worden geformaliseerd in het reglement van orde van de Groep Auditors, in de auditstrategie en in de beschrijving van het beheers- en controlesysteem.

Rol en taken van het Comité van Toezicht

Overeenkomstig artikel 47 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 richten de lidstaten binnen drie maanden na de datum waarop kennisgeving wordt gedaan van het besluit tot goedkeuring van een programma, een comité op dat in overleg met de Managementautoriteit toezicht houdt op de uitvoering van het Programma. Dit Comité van Toezicht stelt tijdens zijn eerste vergadering unaniem zijn eigen reglement van orde vast.

Het Comité van Toezicht bestaat uit:

- maximaal drie vertegenwoordigers per land (NWE-lidstaten en Zwitserland) namens het geëigende bestuurlijke niveau;
- vertegenwoordigers van de Europese Commissie in een adviserende functie;
- de Managementautoriteit, het Gezamenlijk Secretariaat en zo nodig de Auditautoriteit in een adviserende functie;
- op uitnodiging kunnen relevante stakeholders deelnemen, eveneens in een adviserende functie.

Overeenkomstig artikel 49 van Verordening (EU) 1303/2013 evalueert het Comité van Toezicht de uitvoering van het Programma en de voortgang die is geboekt met de verwezenlijking van de doelstellingen ervan, en vervult het meer specifiek de functies zoals genoemd in artikel 110 van Verordening (EU) nr. 1303/2013. Conform artikel 12 van Verordening (EU) 1299/2013 selecteert het de projecten die door het Samenwerkingsprogramma worden gefinancierd. Vóór de lancering van iedere projectoproep stelt het Comité van Toezicht de methoden en criteria voor de selectie van projecten vast, alsook de subsidiabiliteitsregels. Gedetailleerde bepalingen zullen worden opgenomen in het reglement van orde van het Comité van Toezicht.

Het Comité van Toezicht valideert de beschrijving van het beheers- en controlesysteem dat de basis vormt voor het aanwijzen van de autoriteiten overeenkomstig artikel 124, lid 2 van Verordening (EU) nr. 1303/2013.

De vertegenwoordigers van het Comité van Toezicht waarborgen dat op nationaal niveau alle relevante partners worden betrokken bij de voorbereiding, uitvoering, monitoring en evaluatie

van het Samenwerkingsprogramma zoals bedoeld in artikel 5, lid 2 van Verordening (EU) nr. 1303/2013.

Ten aanzien van de taken van het Comité van Toezicht dient te worden gewaarborgd dat de besluitvorming onbevooroordeeld is en niet wordt beïnvloed door partijdige persoonlijke en/of organisatiegebonden belangen van de afzonderlijke leden. Indien er sprake is van belangenverstrengeling met betrekking tot enig onderwerp dat door het Comité van Toezicht wordt behandeld, dienen de betreffende leden dat ter vergadering te melden en mogen zij daarover niet meebeslissen. Het Comité van Toezicht zal de betreffende procedure uitwerken in zijn reglement van orde.

Rol en taken van het netwerk van Contactpunten

Het Programma zal een netwerk van Contactpunten (CP's) opzetten om de uitvoering van het Programma in de lidstaten te bevorderen. In 2014 hebben de Managementautoriteit en de lidstaten het *Manifesto for the improved functioning of the CP-JS network* goedgekeurd, dat meer duidelijkheid moet geven over de taken en functie van de betrokken instanties en hun onderlinge relaties (bijlage 6).

De CP's vormen de 'front office' van het Programma en moeten daarom goed op de hoogte zijn van de specifieke lokale en regionale context in hun gebied. Zij helpen bij de totstandkoming van hoogwaardige projectideeën: zij concentreren zich op de strategische aansluiting bij het Programma en het vinden van partners. Het zijn met name de CP's die de totstandkoming van projecten begeleiden en ondersteunen. In de hele projectontwikkelingsfase werken ze nauw samen met het GS. Bij het GS zal een netwerkcoördinator worden benoemd.

Beoordeling en selectie van projecten en klachtenprocedure

Projectvoorstellen kunnen worden ingediend naar aanleiding van projectoproepen. De documenten die bij de aanvraagprocedure horen, zullen op de website van het Programma worden gepubliceerd. Hierbij gaat het onder meer om de terms of reference en het Handboek van het Programma, waarin de subsidieregels staan beschreven. In het Handboek kunnen aanvragers ook vinden hoe de selectieprocedure precies verloopt. Alle aanvragen worden voorgelegd aan het Comité van Toezicht. Het Gezamenlijk Secretariaat organiseert een onpartijdige beoordeling van deze aanvragen op basis van de door het Comité van Toezicht vastgestelde subsidiabiliteits- en kwaliteitscriteria, en doet vervolgens een voorstel voor een besluit aan het Comité van Toezicht.

Iedere lidstaat moet zelf de subsidiabiliteit controleren en, indien van toepassing, bevestigen dat alle op hun grondgebied gevestigde projectpartners relevant zijn. Dit dient bij voorkeur te gebeuren voordat het Comité van Toezicht een project goedkeurt en uiterlijk twee weken nadat het Comité van Toezicht een project heeft goedgekeurd. Iedere lidstaat kan de deelname van projectpartners op zijn grondgebied om gegronde redenen afwijzen zonder daarmee het hele projectvoorstel af te wijzen. Na het besluit van het Comité van Toezicht stelt de Managementautoriteit een subsidiecontract op tussen de Managementautoriteit en de Lead partner van ieder goedgekeurd project.

Als een aanvraag niet ontvankelijk is verklaard of niet is goedgekeurd, wordt de Lead partner schriftelijk in kennis gesteld van de redenen daarvoor. Eventuele vragen over de beoordeling worden afgehandeld door de Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat. Als er dan toch klachten zijn, worden deze afgehandeld door een klachtencommissie bestaande uit de vorige, huidige en toekomstige voorzitters van het Comité van Toezicht en de Management-

autoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat. Zo nodig kan de klachtencommissie besluiten een klacht terug te verwijzen naar het Comité van Toezicht. Op zijn eerstvolgende vergadering ontvangt het Comité van Toezicht een overzicht van de klachten die door de commissie zijn afgehandeld. In het Handboek van het Programma kunnen aanvragers vinden hoe deze procedure precies verloopt.

Bezwaren tegen besluiten van de Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat gedurende de looptijd van een project moeten worden ingediend volgens de bepalingen van het Subsidiecontract tussen de Managementautoriteit en de Lead partner. Klachten over de eerste- of tweedelijnscontrole moeten conform de geldende nationale regels worden ingediend bij de verantwoordelijke nationale instantie.

Procedure voor ondertekening van het document met de subsidievoorwaarden (het ‘Subsidiecontract’)

Na het besluit van het Comité van Toezicht over de projectuitgaven legt de Managementautoriteit, aan de hand van een door het Comité van Toezicht goedgekeurd standaard-formulier, de verantwoordelijkheden en verplichtingen van de begunstigden nader vast in een subsidiecontract. Het Subsidiecontract wordt door de Managementautoriteit ondertekend en toegestuurd aan de eerstverantwoordelijke begunstigde van het project (hierna: Lead partner).

Indien de Managementautoriteit gebruikmaakt van haar recht om het Subsidiecontract op te zeggen, worden de bij het project betrokken lidstaten daarover één maand van tevoren per e-mail ingelicht en krijgen zij de gelegenheid hun mening te geven. Het Comité van Toezicht wordt tijdens zijn eerstvolgende vergadering in kennis gesteld van de opzegging van een subsidiecontract.

De Managementautoriteit zorgt ervoor dat duidelijk in de subsidiecontracten staat vermeld dat de Lead partner en de projectpartners alle documenten over dienen te leggen, de noodzakelijke informatie dienen te verstrekken en bovendien alle bevoegde organen van de EU of de lidstaten, de Auditautoriteit, de Managementautoriteit of het Gezamenlijk Secretariaat toegang tot hun kantoor dienen te geven voor controle- en auditdoeleinden overeenkomstig artikel 140 van Verordening (EU) nr. 1303/2013. In de subsidiecontracten dient te worden verwezen naar de door de NWE-lidstaten opgezette controlesystemen overeenkomstig artikel 23 van Verordening (EU) nr. 1299/2013.

Financiële controle van begunstigden

Overeenkomstig artikel 23, lid 4 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 en overwegende dat de Managementautoriteit de verificaties uit hoofde van artikel 125, lid 4, onder a) van Verordening (EU) nr. 1303/2013 niet in het gehele programmagebied kan verrichten, wijst iedere NWE-lidstaat de instanties aan die verantwoordelijk zijn voor het verrichten van die verificaties ten aanzien van de begunstigden op zijn grondgebied (‘controleur(s)'). De instantie die verantwoordelijk is voor het in iedere NWE-lidstaat opgezette eerstelijns-controlesysteem, wordt opgenomen in de overeenkomsten die als bijlagen bij het Samenwerkingsprogramma zijn opgenomen.

Iedere NWE-lidstaat stuurt de Managementautoriteit ook een gedetailleerde beschrijving van het opgezette controlesysteem, gebruikmakend van het door de Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat verstrekte formulier. De volledige beschrijving wordt opgenomen in de beschrijving van het beheers- en controlesysteem overeenkomstig artikel 72 van Verordening (EU) nr. 1303/2013. Bij de beoordeling van dit document is de Auditautoriteit bevoegd aanvullende informatie op te vragen bij de lidstaten. De NWE-lidstaten stellen de

Managementautoriteit onverwijld in kennis van wijzigingen ten aanzien van de verantwoordelijke instantie en het opgezette controlesysteem.

Op grond van artikel 23 van Verordening (EU) nr. 1299/2013 dient iedere NWE-lidstaat ervoor te zorgen dat de uitgaven van een begunstigde kunnen worden geverifieerd binnen drie maanden nadat de betrokken begunstigde de documenten heeft overgelegd.

De kosten van deze verificaties worden ofwel door de NWE-lidstaten ofwel door de project-partners gedragen. In het laatste geval kunnen deze kosten in principe in aanmerking komen voor een EFRO-vergoeding en dus door het project worden opgevoerd.

Om te zorgen voor consistentie tussen de controleurs uit alle aan het Programma deelnemende landen, stelt het Comité van Toezicht standaarddocumenten (bijv. ELC-verklaring, controleverslagen incl. checklist) vast, die in alle NWE-lidstaten als minimum gelden.

Voor betalingen (van technische bijstand) aan de Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat geldt dat de Managementautoriteit deze uitgaven laat certificeren volgens het door Frankrijk opgezette controlesysteem. Er kunnen andere regels gelden wanneer technische bijstand wordt gebruikt om acties op nationaal niveau te financieren.

De uitkomsten van door de NWE-lidstaten uitgevoerde controles op het functioneren van het eerstelijnscontrolesysteem worden aan de Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat doorgegeven voor coördinatiedoeleinden (en zo nodig maatregelen). Verder zal de Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat de NWE-lidstaten informeren over de resultaten en opvolging van eventuele controles door andere programmaorganen of de Commissie of de Europese Rekenkamer.

Monitoring van projecten

De Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat houdt toezicht op de activiteiten en het financiële verloop van projecten. Dat gebeurt op basis van drie elementen:

- het gebruik van de EFRO-subsidie voor het doel zoals vermeld in het Subsidiecontract en de goedgekeurde aanvraag;
- de voortgang die is geboekt met de uitvoering van het project overeenkomstig het Subsidiecontract en de goedgekeurde aanvraag;
- de bevestiging van de uitgaven door de controleur van de Lead partner volgens het systeem dat in iedere lidstaat is opgezet conform artikel 23, lid 4 van Verordening (EU) nr. 1299/2013.

De Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat beoordeelt de rapporten en houdt toezicht op de uitvoering van het project zoals bedoeld in het Subsidiecontract, volgens de procedure die is opgenomen in de beschrijving van het beheers- en controlesysteem.

Monitoring van het Programma

Dankzij de monitoring zal er op ieder moment informatie beschikbaar zijn over de uitvoering. Hierbij gaat het om financiële aspecten en om de bereikte resultaten ten opzichte van de vastgestelde targets voor de diverse mijlpalen in het prestatiekader.

Dit is bevorderlijk voor een goede, doeltreffende uitvoering, omdat de voortgang van de projecten wordt bewaakt ten opzichte van de doelstellingen en beoogde resultaten van het Programma. De monitoring berust hoofdzakelijk op periodieke rapporten van de projecten.

Het Programma zal elk project vragen om risicobeheer uit te voeren, zowel om aan de eisen van het Programma te voldoen als om risico's te voorkomen en te beperken (bijv. risicogevoelige infrastructuur).

Het Programma specificeert een aantal indicatoren voor de monitoring en evaluatie van de voortgang (zie deel 2). Deze hangen rechtstreeks samen met de diverse specifieke doelstellingen van het Programma. Met name de resultaatindicatoren vormen de hoeksteen van de prestatieanalyse van het Programma, aangezien deze betrekking hebben op meetbare onderdelen van de beoogde resultaten. Die programmaspecifieke indicatoren zijn opgesteld in het verlengde van bepaalde strenge eisen (die voor alle programma's in het kader van het cohesiebeleid gelden). Daarnaast kan het NWE-programma aanvullende indicatoren opstellen, aan de hand waarvan de programmaorganen de voortgang en de kwaliteit van de programma- en projectuitvoering goed kunnen bijhouden.

Projecten zijn verplicht periodiek verslag uit te brengen over de effecten en tastbare resultaten van hun activiteiten. In deze voortgangsrapporten dienen zij overtuigend aan te tonen welke concrete veranderingen hun activiteiten hebben opgeleverd.

Het Gezamenlijk Secretariaat verzamelt en bundelt de gegevens uit deze rapporten, zodat er op programmaniveau conclusies kunnen worden getrokken. Op basis van deze documenten – en aanvullende informatie over de financiële implementatie – stelt de Managementautoriteit de jaarverslagen en het eindverslag op ten behoeve van het Comité van Toezicht.

Jaarverslagen, eindverslag en afsluiting van het Programma

Ingevolge artikel 14 van Verordening (EU) 1299/2013 zal de Managementautoriteit bij de Commissie verslagen over de uitvoering indienen overeenkomstig artikel 50 van Verordening (EU) nr. 1303/2013. Deze moeten door het Comité van Toezicht worden goedgekeurd voordat ze naar de Commissie worden gestuurd. Een eindverslag over de uitvoering zal uiterlijk op 31 december 2023 bij de Commissie worden ingediend.

De afsluiting van het Programma zal conform artikel 141 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 worden uitgevoerd door de bevoegde autoriteiten van het Programma 2014-2020. De afsluiting van het Programma zal zo veel mogelijk binnen de subsidiabele periode van het Programma 2014-2020 worden voorbereid om de afsluitingsactiviteiten en -kosten na afloop voor de lidstaten en/of het volgende programma te beperken.

Evaluatie

Het Programma is onderworpen aan een ex-ante-evaluatie door onafhankelijke evaluatoren, die was bedoeld om de algehele kwaliteit van het Programma te verbeteren en de toewijzing van middelen en de kwantificering van streefwaarden in het prestatiekader te optimaliseren. Bij het uitwerken van dit Programma zijn de aanbevelingen van deze evaluatie in aanmerking genomen, zoals beschreven in het eindrapport van de ex-ante-evaluatie.

Overeenkomstig artikel 56 en 114 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 zal de Managementautoriteit een evaluatieplan opstellen voor het Programma. Het evaluatieplan wordt aan het Comité van Toezicht voorgelegd op diens eerste vergadering.

Er zullen een of meerdere evaluaties worden uitgevoerd om de doeltreffendheid, efficiëntie en impact van het Programma te beoordelen. Alle evaluaties worden door het Comité van Toezicht onderzocht en naar de Commissie gestuurd.

Uiterlijk op 31 december 2020 zal de Managementautoriteit bij de Commissie een verslag indienen met een samenvatting van de bevindingen van de tijdens de programmaperiode uitgevoerde evaluaties en met een beoordeling van de belangrijkste outputs en resultaten van het Programma.

Geautomatiseerde uitwisseling van gegevens

Uiterlijk op 31 december 2015 zullen er computersystemen voor het beheer en de monitoring van programma- en projectgegevens zijn opgezet. Ook zullen er online projectrapportage-systemen worden opgezet overeenkomstig de voorschriften van artikel 122, lid 3 van Verordening (EU) nr. 1303/2013. Door middel van deze systemen zal alle informatie elektronisch kunnen worden uitgewisseld tussen begunstigden en de Managementautoriteit en de Auditauteuriteit. Het betreft een interoperabel systeem, dat ervoor zorgt dat de begunstigden alle in artikel 122, lid 3 bedoelde informatie slechts één keer hoeven in te dienen.

Bij de ontwikkeling van de computersystemen van het Programma zal gebruik worden gemaakt van de database en de online functies die in het kader van het voorgaande Programma zijn opgezet.

Geldstromen

Bijdrage van de diverse partners aan de financiering van het Programma

Op programmaniveau wordt de technische bijstand (TB) gefinancierd uit de EFRO-subsidie en de nationale bijdragen van de NWE-lidstaten. De lidstaten cofinancieren 15% (en het EFRO 85%). Het aandeel van elke NWE-lidstaat is gebaseerd op het aantal inwoners in de betrokken NUTS2-regio's binnen het programmagebied in relatie tot de totale bevolking van de NWE-lidstaat in 2012. Daarnaast draagt Zwitserland bij aan het budget voor technische bijstand. Het totale budget voor technische bijstand is EUR 27.962.424 (incl. EUR 24.000 van Zwitserland).

De Managementautoriteit beheert de EFRO-subsidie voor het Programma alsook de nationale bijdragen aan het budget voor technische bijstand. Binnen drie maanden na goedkeuring van het Samenwerkingsprogramma zullen er twee afzonderlijke rekeningen worden geopend: één voor de TB-bijdragen en één voor de EFRO-subsidie. De Zwitserse financiering voor projecten zal door de verantwoordelijke nationale instantie rechtstreeks aan de Zwitserse projectpartners worden uitbetaald. De Zwitserse bijdrage voor technische bijstand zal worden overgemaakt op de rekening voor technische bijstand.

De lidstaten zullen hun TB-bijdrage in de periode van 2014 tot 2020 overmaken in maximaal zeven termijnen. De jaarlijkse bijdrage dient steeds eind januari van het betreffende jaar te zijn betaald. Uitstel is slechts in goed onderbouwde gevallen mogelijk. Drie maanden voor de vervaldatum zal het Gezamenlijk Secretariaat een schriftelijk betalingsverzoek versturen overeenkomstig de financiële tabellen met de nationale bijdragen aan het budget voor technische bijstand 2014-2023 zoals goedgekeurd door het Comité van Toezicht. In dit betalingsverzoek staan het rekeningnummer, het bedrag van de jaarlijkse bijdrage en de vervaldatum vermeld. Het budget voor technische bijstand is gebaseerd op het financieringsplan van het Samenwerkingsprogramma. Het wordt tussen de NWE-lidstaten verdeeld naargelang van hun aantal inwoners. Het omvat ook een bijdrage van Zwitserland. Er kunnen andere regels gelden wanneer technische bijstand wordt gebruikt om acties op nationaal niveau te financieren.

De Managementautoriteit zal periodiek verslag uitbrengen aan het Comité van Toezicht over de stand van zaken ten aanzien van de betalingen en de rente die is opgebouwd over het bedrag op de rekening. Overeenkomstig artikel 44 van Verordening nr. 1303/2013 dienen eventuele renteopbrengsten van de EFRO-voorfinanciering te worden bestemd voor het Programma, aangezien deze worden beschouwd als middelen voor de NWE-lidstaat in de vorm van een nationale overheidsbijdrage. Bij de definitieve afsluiting van het Programma dient aan de Commissie te worden opgegeven hoeveel rente de EFRO-voorfinanciering heeft opgebracht en hoe deze is gebruikt. De lidstaten mogen zelf bepalen wat er met de renteopbrengst van de nationale TB-bijdragen wordt gedaan.

Wanneer aan het einde van de programmaperiode blijkt dat de lidstaten meer geld hebben overgemaakt dan feitelijk voor technische bijstand is gebruikt, zal de Managementautoriteit deze bedragen terugbetalen.

Betaling van de communautaire financiering door de Managementautoriteit en de Lead partners

Alle projecten moeten door de projectpartners worden voorgefinancierd. De Lead partner verzamelt de gecertificeerde kostendeclaraties van alle projectpartners en stuurt vervolgens een betalingsaanvraag (in het voortgangsrapport) naar de Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat. De maximale percentages voor vergoeding van subsidiabele uitgaven zijn gespecificeerd in tabel 16 in paragraaf 3.2.A. Het EFRO vergoedt maximaal 60% van de totale subsidiabele kosten van projectpartners. Deze vergoeding wordt door de Managementautoriteit betaald aan de Lead partner, die het geld vervolgens conform het voortgangsrapport en de Partnerschapsovereenkomst uitkeert aan de partners. Alle bedragen in het Subsidiecontract zijn uitgedrukt in euro (EUR). De subsidie wordt in euro (EUR) overgemaakt op de bankrekening die de Lead partner daartoe in het aanvraagformulier heeft opgegeven. Het valutarisico wordt gedragen door de Lead partner.

Overeenkomstig artikel 21, lid 2 van Verordening (EU) nr. 1299/2013 en artikel 132 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 zorgt de Managementautoriteit voor uitbetaling van de EFRO-subsidie aan de Lead partners. De Managementautoriteit zorgt ervoor dat de Lead partners het bedrag integraal en zo snel mogelijk ontvangen, d.w.z. gemiddeld binnen zes weken na goedkeuring van de rapporten door de Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat, op voorwaarde dat de middelen door de Commissie beschikbaar zijn gesteld. Er worden geen kortingen, inhoudingen of specifieke heffingen in mindering gebracht op het uit te betalen bedrag. De Lead partner maakt de EFRO-subsidie vervolgens over aan de projectpartners zoals bepaald in artikel 13 van Verordening (EU) nr. 1299/2013.

Bij een vermoeden van onregelmatigheden zal de Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat de bevoegde nationale autoriteiten zoals vermeld in de bijlage bij de ingediende overeenkomst conform de beschrijving van het beheers- en controlesysteem inlichten. De uitbetaling van de EFRO-subsidie met betrekking tot de projectpartner en de uitgaven die worden onderzocht, wordt dan opgeschort. Betalingen aan Lead partners worden gedaan na goedkeuring van de rapporten door de Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat.

De bijdragen voor Zwitserse partners worden niet door het Programma maar op nationaal niveau afgehandeld en zullen dus door de verantwoordelijke Zwitserse autoriteiten worden beheerd.

Landen buiten het NWE-programmagebied

Op grond van artikel 20 van Verordening (EU) 1299/2013 kan de Managementautoriteit toestaan dat een project geheel of gedeeltelijk buiten het tot de Unie behorende deel van het programmagebied wordt uitgevoerd, mits het project ten goede komt aan het programma-

gebied en het totale bedrag dat door het Programma wordt toegewezen aan projecten die buiten het NWE-programmagebied zijn gesitueerd, niet hoger is dan 20% van het EFRO-budget van het Programma.

Als er een project met een of meer partners in landen buiten het NWE-gebied wordt goedgekeurd, moet de lidstaat of het derde land waar deze partner is gevestigd, een overeenkomst met de Management- en de Auditautoriteit ondertekenen met betrekking tot het beheer, de controles en audits.

Voorlichting en communicatie

Overeenkomstig artikel 116 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 stelt de Managementautoriteit met hulp van het Gezamenlijk Secretariaat een communicatiestrategie op, die uiterlijk zes maanden na goedkeuring van het Samenwerkingsprogramma door het Comité van Toezicht moet worden besproken en goedgekeurd. Aanpassingen van de communicatiestrategie moeten worden besproken en goedgekeurd door het Comité van Toezicht.

De Managementautoriteit informeert het Comité van Toezicht ten minste één keer per jaar over de vorderingen bij de uitvoering van de communicatiestrategie en over haar beoordeling van de resultaten, alsmede over de voorlichtings- en communicatieactiviteiten die voor het volgende jaar zijn gepland.

De Managementautoriteit wijst één persoon aan die verantwoordelijk is voor de voorlichting en communicatie op programmaniveau en brengt de Commissie hiervan op de hoogte. Deze persoon neemt deel aan door de Commissie opgerichte netwerken om informatie over de resultaten van de uitvoering van de communicatiestrategie uit te wisselen, zoals bepaald in artikel 117, lid 4 van Verordening (EU) nr. 1303/2013. De samenwerking tussen de verantwoordelijke(n) voor voorlichting en communicatie op programmaniveau en in de lidstaten zal worden omschreven in de communicatiestrategie.

De communicatiestrategie wordt uitgevoerd door het Gezamenlijk Secretariaat, onder leiding van de programmadirecteur en de Managementautoriteit. Hierbij wordt samengewerkt met de NWE-lidstaten en andere in bijlage XII, punt 3 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 genoemde instanties. De NWE-lidstaten zullen de communicatieactiviteiten met name ondersteunen door – zo nodig – landspecifieke informatie te verstrekken over potentiële begunstigden, een contactpersoon aan te wijzen voor potentiële aanvragers, te zorgen voor een brede verspreiding van informatie over het Programma en nationale bijeenkomsten te organiseren.

Volgens het proportionaliteitsbeginsel zal er vanuit het TB-budget van het Programma een budget voor de uitvoering van de communicatiestrategie worden vrijgemaakt.

Het doel van de communicatiestrategie is met name om potentiële begunstigden te informeren over de financieringsmogelijkheden onder dit Samenwerkingsprogramma en om de rol en het succes van het cohesiebeleid bij burgers onder de aandacht te brengen door middel van voorlichting en communicatie over de resultaten en effecten van programma's en projecten. Daarbij zullen de in bijlage XII van Verordening (EU) nr. 1303/2013 genoemde elementen in aanmerking worden genomen.

Om de steun van de fondsen inzichtelijk te maken, zal een lijst van projecten met ten minste de in bijlage XII, onder 1, van Verordening (EU) nr. 1303/2013 genoemde gegevens op de programmawebsite worden gepubliceerd en ten minste elke zes maanden worden bijgewerkt, in een exporteerbaar format dat de mogelijkheid biedt om de gegevens te sorteren, te doorzoeken, te extraheren, te vergelijken en eenvoudig op internet te plaatsen.

5.4 Verdeling van de aansprakelijkheid onder de deelnemende lidstaten bij financiële correcties door de Managementautoriteit of de Commissie

Verlaging en terugvordering van bedragen van begunstigden

De Managementautoriteit zorgt ervoor dat bedragen die als gevolg van een onregelmatigheid ten onrechte zijn betaald, via de Lead partner worden teruggevorderd van het project. Projectpartners dienen ten onrechte uitbetaalde bedragen terug te betalen aan de Lead partner. De Managementautoriteit zal middelen ook terugvorderen van de Lead partner (en de Lead partner van de projectpartner) wanneer het Subsidiecontract geheel of gedeeltelijk wordt beëindigd conform de voorwaarden van het Subsidiecontract. Als de Lead partner er niet in slaagt terugbetaling van een andere projectpartner te verkrijgen, of als de Managementautoriteit er niet in slaagt terugbetaling van de Lead partner of de enige begunstigde te verkrijgen, betaalt de NWE-lidstaat op wiens grondgebied de betrokken begunstigde is gevestigd of, in geval van een EGTS, is geregistreerd, het betreffende bedrag terug aan de Managementautoriteit overeenkomstig artikel 27, lid 3 van Verordening (EU) nr. 1299/2013. Details van de procedure zullen worden opgenomen in de beschrijving van het conform artikel 72 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 op te zetten beheers- en controlesysteem. Naast / na terugbetaling van het oninbare bedrag door de NWE-lidstaat aan de Managementautoriteit heeft de NWE-lidstaat het recht om terugbetaling te vorderen van de op zijn grondgebied gevestigde projectpartner of enige begunstigde, desnoods via een gerechtelijke procedure. Daartoe cederen de Managementautoriteit en de Lead partner hun rechten uit hoofde van het Subsidiecontract en de Partnerschapsovereenkomst aan de betreffende NWE-lidstaat.

De Managementautoriteit is verantwoordelijk voor de terugbetaling van de betreffende bedragen aan de algemene begroting van de Unie overeenkomstig de verdeling van de aansprakelijkheden onder de deelnemende lidstaten zoals vastgelegd in het Samenwerkingsprogramma en in artikel 27 van Verordening (EU) nr. 1299/2013.

De financiële gevolgen voor de NWE-lidstaten bij een financiële correctie waarover de Commissie conform artikel 144 tot en met 147 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 besluit, zijn neergelegd in de onderstaande paragraaf 'Aansprakelijkheid en onregelmatigheden'. Correspondentie hierover tussen de Commissie en een NWE-lidstaat wordt altijd in afschrift aan de Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat gestuurd. De Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat zal zo nodig de Auditautoriteit en/of de Groep Auditors inlichten.

Aansprakelijkheid en onregelmatigheden

Ten aanzien van het gebruik van de EFRO-subsidie uit hoofde van het Programma dragen de lidstaten de volgende aansprakelijkheid:

- Voor projectuitgaven die zijn vergoed aan op het grondgebied van een lidstaat gevestigde projectpartners, is die lidstaat zelf aansprakelijk.
- Bij een systemische onregelmatigheid of (door de Commissie opgelegde) financiële correctie dragen de NWE-lidstaten de financiële gevolgen elk naar rato van de op hun grondgebied ontdekte onregelmatigheid. Indien de systemische onregelmatigheid of financiële correctie niet aan het grondgebied van een bepaalde NWE-lidstaat kan worden gekoppeld, zijn de NWE-lidstaten aansprakelijk naar rato van de EFRO-bijdrage die aan de betrokken projectpartners op hun grondgebied is betaald.
- Voor de kosten van technische bijstand geldt het volgende:

- De lidstaten zijn aansprakelijk voor besluiten van het Comité van Toezicht naar rato van hun aandeel in het budget voor technische bijstand. Wanneer technische bijstand rechtstreeks door een lidstaat wordt gebruikt, draagt deze lidstaat de volledige aansprakelijkheid voor deze uitgaven.
- Als verantwoordelijke voor de dagelijkse uitvoering van de technische bijstand draagt de Managementautoriteit de volledige aansprakelijkheid voor de gevolgen van besluiten die namens haar worden genomen.

Indien de Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat of een NWE-lidstaat onregelmatigheden constateert, dient de aansprakelijke lidstaat of de Managementautoriteit/het Gezamenlijk Secretariaat hierover onmiddellijk te worden ingelicht. Indien nodig zal laatstgenoemde zorgen dat de informatie wordt doorgestuurd naar de Auditautoriteit of de Groep Auditors.

Overeenkomstig artikel 122 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 is iedere NWE-lidstaat verplicht om onregelmatigheden bij begunstigden op zijn grondgebied tegelijkertijd bij de Commissie en bij de Managementautoriteit te melden. Iedere NWE-lidstaat houdt zowel de Commissie als de Managementautoriteit op de hoogte van de voortgang van de desbetreffende administratieve en gerechtelijke procedures. Zo nodig zal de Managementautoriteit zorgen dat de informatie wordt doorgestuurd naar de Auditautoriteit.

Wanneer een lidstaat zijn verplichtingen uit hoofde van deze bepalingen niet nakomt, is de Managementautoriteit gerechtigd de betalingen aan alle op het grondgebied van deze lidstaat gevestigde projectpartners op te schorten.

5.5 Gebruik van de euro

Overeenkomstig artikel 28, optie b) van Verordening (EU) nr. 1299/2013, en in afwijking van artikel 133 van Verordening (EU) nr. 1303/2013, worden in een andere valuta dan de euro gedane uitgaven door de begunstigden omgerekend in euro aan de hand van de maandelijkse boekhoudkundige wisselkoers voor de euro van de Commissie in de maand waarin die uitgaven overeenkomstig artikel 23 van Verordening (EU) nr. 1299/2013 ter verificatie aan de controleur zijn aangeboden. De omrekening wordt geverifieerd door de controleur in de lidstaat of het derde land waarin de begunstigde is gevestigd.

5.6 Betrokkenheid van partners

1) Korte beschrijving van het voorbereidingstraject van het Samenwerkingsprogramma, met een specifieke focus op partnerschap

Het NWE-programma is tot stand gekomen volgens de partnerschapsbenadering zoals bedoeld in artikel 5 van Verordening (EU) nr. 1303/2013.

Er is een Programme Preparation Group (PPG) ingesteld om het NWE-programma voor te bereiden. De PPG bestaat uit vertegenwoordigers van nationale en regionale overheden uit de acht deelnemende lidstaten, de Managementautoriteit, het Gezamenlijk Secretariaat, het NWE-netwerk van Contactpunten en INTERACT. De ingehuurd opstellers van het Programma en de ex-ante-evaluatoren hebben diverse vergaderingen bijgewoond. Het opstellen van het Programma was een zeer interactief proces tussen alle PPG-leden, dat voortdurend nieuwe voorstellen en verbeteringen opleverde.

De eerste PPG-vergadering vond plaats in februari 2012, waarna er nog 19 vergaderingen volgden tot aan de formele indiening van het Programma bij de Europese Commissie. Aan het begin van het traject is er een gegevens- en beleidsanalyse van het programmagebied

gemaakt en zijn de resultaten van de Interreg IVB-projecten geanalyseerd. De uitkomsten van deze twee analyses zijn gebruikt voor een SWOT-analyse van het programmagebied.

Op basis van de uitkomsten van de SWOT en de besprekingen binnen de PPG is de strategie vastgesteld en zijn er TD's, IP's en SD's geselecteerd. Gaandeweg is de inhoud van specifieke doelstellingen, soorten acties, indicatoren, begunstigden en uitgangspunten nader ingevuld.

De PPG heeft ook vergaderd over toekomstige programmastructuren, procedures en uitvoeringsinstrumenten. Eerdere ervaringen en aanbevelingen naar aanleiding van evaluaties van het IVB-programma zijn in aanmerking genomen om het beheer en de procedures van het Programma te verbeteren.

De betrokkenheid en input van andere publieke en private partners in het NWE-gebied heeft een sleutelrol gespeeld bij de voorbereiding van het Programma (waaronder nationale, regionale en lokale overheden, economische, wetenschappelijke en sociale partners en niet-gouvernementele organisaties, zoals milieu- of energieorganisaties).

Er is ook input voor het nieuwe Programma verzameld tijdens jaarlijkse NWE-evenementen in Manchester in 2010, in Dortmund in 2012 en in Roubaix in 2013, en via diverse door de NWE-lidstaten georganiseerde nationale of regionale overleg rondes. Cruciaal was het evenement van 2013, waar meer dan 400 deelnemers konden reageren op de thematische prioriteiten zoals die toen waren gekozen. De reacties hebben rechtstreeks geleid tot wijzigingen in het Samenwerkingsprogramma.

Verder is in september 2013 een online enquête gehouden om input over de belangrijkste uitdagingen en thematische prioriteiten te verzamelen onder belanghebbenden in het gebied. Hierop kwamen meer dan 200 reacties uit NWE (van publieke, private en onderzoeks-organisaties, NGO's, enz.).

Uiteindelijk werd het ontwerp-samenwerkingsprogramma in april 2014 gepubliceerd voor de openbare raadpleging, gelijktijdig met de raadpleging over het milieurapport. Dit leverde reacties op van 124 organisaties uit zeven NWE-landen. Een aantal suggesties voor verbeteringen is overgenomen en de betreffende onderdelen van het Samenwerkingsprogramma zijn dienovereenkomstig aangepast. In paragraaf 9.3 wordt verwezen naar een lijst van partners die betrokken zijn geweest bij de twee raadplegingsrondes in 2013 en 2014.

2) Beschrijving van de wijze waarop de betreffende partners zullen worden betrokken bij de uitvoering, monitoring en evaluatie van het Samenwerkingsprogramma

Het NWE-programma is het resultaat van een participatieproces op basis van een brede, transnationale dialoog. Aan de totstandkoming ervan hebben zowel nationale, regionale en lokale overheden als niet-gouvernementele organisaties bijgedragen. Deze partnerschapsbenadering zal worden voortgezet tijdens de uitvoering, monitoring en evaluatie van het Programma. Een aantal PPG-leden heeft zitting in het Comité van Toezicht, dat verantwoordelijk is voor de selectie van projecten en de monitoring van de resultaten en prestaties van projecten en het Programma.

Voortdurende feedback en input van begunstigden en andere belanghebbenden zijn essentieel voor het Programma. Daarom zullen er van tijd tot tijd programma-activiteiten worden georganiseerd, zoals thematische workshops of evenementen, om zo veel mogelijk

belanghebbenden van diverse niveaus en uit diverse sectoren in het NWE-gebied bij het Programma te betrekken.

DEEL 6 – COÖRDINATIE

De mechanismen die zorgen voor een effectieve coördinatie tussen de Fondsen, het ELFPO, het EFMZV en andere Europese en nationale financieringsinstrumenten, met inbegrip van de coördinatie tussen en eventuele combinatie met de CEF, het ENI, het EOF, het IPA, alsook met de EIB, waarbij rekening wordt gehouden met de bepalingen van het GSK als neergelegd in bijlage I van de CPR-verordening, in situaties waarin lidstaten en derde landen deelnemen aan samenwerkingsprogramma's met gebruik van EFRO-kredieten voor ultraperifere regio's en middelen van het EOF, coördinatie-mechanismen op een adequaat niveau om een effectieve coördinatie van het gebruik van die middelen te bevorderen

Synergieën

De NWE-programmastrategie hangt nauw samen met andere Europese programma's in het NWE-gebied. Met name de volgende programma's zijn relevant:

- In de meeste regionale EFRO-programma's in de NWE-lidstaten spelen de thema's 'innovatie' en 'koolstofarme economie' een belangrijke rol. Het NWE-programma richt zich op onderzoeks- en technologische ontwikkelingsactiviteiten dichtbij de markt (bijv. proof-of-concept) en op de vermarkting van nieuwe producten, processen en diensten (SD 1). De uitdagingen die worden aangepakt op het gebied van innovatie, moeten bij voorkeur samenhangen met groene groei en sociale inclusie, omdat dat veelbelovende en urgente thema's zijn in NWE. Het doel van het NWE-programma is om de uitvoering van regionale slimme-specialisatiestrategieën op transnationaal niveau te ondersteunen. De programmastrategie is ook gericht op het dichten van de kloof tussen innovatieleiders en innovatievolgers en draagt dus ook bij aan de territoriale samenhang in NWE.
- Plattelandsontwikkelingsprogramma's bevorderen de sociaal-economische ontwikkeling van plattelandsgebieden in NWE en versterken daarmee ook de inclusiviteit en territoriale samenhang. Het NWE-programma en de plattelandsprogramma's zijn complementair ten aanzien van innovatie (SD 1) en energievoorziening (SD 3) in landelijke gebieden. Transnationale projecten kunnen nieuwe synergieën opleveren tussen de verschillende projecten en belanghebbenden in de landelijke gebieden van NWE.
- Andere Interreg-programma's vertonen thematische overeenkomsten met het NWE-programma, zoals een focus op innovatievermogen (SD 1) en energie (SD 2, SD 3 en SD 4). Sommige van die programma's overlappen met het NWE-gebied (bijv. Interreg Noordzeeregio, Interreg Europa, Interreg 2 Zeeën, Interreg Greater Region). Deze programma's zullen sterk complementair zijn in die zin dat ze projecten opschalen naar andere institutionele niveaus of dat ze de projectresultaten verspreiden in andere gebieden. Het INTERACT-programma zal een rol spelen in de afstemming tussen de diverse Interreg-programma's en -projecten.
- Bij de meeste specifieke doelstellingen van het NWE-programma (SD 1, SD 3 en SD 5) is er sprake van samenhang met Horizon 2020. Het NWE-programma draagt bij aan een snellere innovatie en geoptimaliseerde invoering van technologieën voor nieuwe bedrijven, met name ten aanzien van maatschappelijke uitdagingen (zoals milieu, demografie, gezondheid). Horizon 2020 is gericht op (toegepast) onderzoek en het NWE-programma kan de resultaten daarvan gebruiken voor de uitvoering op transnationaal niveau.
- Het COSME-programma versterkt het concurrentievermogen en de duurzaamheid van het Europese bedrijfsleven, met name door nieuwe transnationale randvoorwaarden te bieden voor bedrijfssamenwerking op het gebied van O&O, innovatie, koolstofarme

technologieën en efficiënt gebruik van natuurlijke hulpbronnen en materialen (SD 1, SD 3, SD 5). Het NWE-programma is daarmee in een aantal opzichten complementair; ondernemingen zijn een belangrijke doelgroep voor de versterking van het innovatievermogen in het NWE-gebied.

- Het LIFE-programma bestrijkt twee thematische gebieden die van belang zijn voor het NWE-programma: mitigatie van klimaatverandering (gericht op terugdringing van de uitstoot van broeikasgassen) en aanpassing aan klimaatverandering (gericht op vermindering van de kwetsbaarheid). Het LIFE-subprogramma Milieu ondersteunt daarnaast inspanningen op het gebied van ‘Milieu en efficiënt hulpbronnengebruik’, waarbij “de focus wordt verschoven naar de tenuitvoerlegging van het milieubeleid en de milieuwetgeving van de Unie, terwijl op markttoepassing gerichte innovatie ervan wordt uitgesloten”.¹³
- In de periode 2014-2020 zullen investeringen in het kader van de Connecting Europe Facility (CEF) met name zijn gericht op projecten met een hoge toegevoegde waarde voor de EU, zoals de aanleg van ontbrekende grensoverschrijdende verbindingen en het oplossen van knelpunten langs trans-Europese vervoerscorridors. De Connecting Europe Facility ondersteunt grote infrastructuurprojecten in het kader van Europese verbindingen, terwijl het NWE-programma subsidie verleent voor het ontwikkelen en invoeren van koolstofarme technologieën om de BKG-uitstoot te verminderen (SD 3) en het testen en demonstreren van nieuwe oplossingen voor groene transnationale systemen (SD 4).
- Het URBACT-programma is gericht op de overdracht en verspreiding van goede praktijken op het gebied van duurzame stedelijke ontwikkeling, inclusief de samenhang tussen stad en platteland. Het NWE-programma vult het URBACT-programma aan in die zin dat het de invoering van sociale innovatie ondersteunt (SD 1), oplossingen demonstreert voor toegankelijke en betaalbare energie in (stedelijke) achterstandswijken, energiebesparing in de sociale woningbouw, mitigatie van en aanpassing aan de gevolgen van klimaatverandering, met name in stedelijke gebieden (SD 2), en koolstofarm vervoer bevordert in stedelijke en landelijke gebieden (SD 4).
- Het ESPON-programma kan nuttige territoriale informatie aanleveren voor de ontwikkeling en selectie van projecten binnen het NWE-programma. ESPON kan ook nuttig zijn om te kijken naar de resultaten van NWE-projecten in combinatie met relevante territoriale gegevens. Dit vereist een minimale afstemming/samenwerking tussen beide programma's.

Afstemming

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat op tal van beleidsterreinen meerdere programma's kunnen worden gebruikt om de doelstellingen van de Europa 2020-strategie te realiseren. Het NWE-programma erkent het belang van de complementariteit tussen diverse programma's op Europees, nationaal en regionaal niveau in zowel de plannings- als de uitvoeringsfase. Er zal worden gezorgd voor afstemming met deze programma's op project- en programmaniveau.

Projectniveau

¹³ Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake de vaststelling van een programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE),
http://ec.europa.eu/environment/life/about/documents/COMM_PDF_COM_2011_0874_F_NL.pdf

- Bij het aanvragen van NWE-subsidie moeten projecten aangeven of en hoe ze bijdragen aan of een aanvulling vormen op andere EU-programma's (zoals Horizon 2020, COSME of LIFE). Bij de projectoproepen en in het aanvraagformulier zal dit duidelijk worden vermeld.
- Als er mogelijkheden voor succesvolle samenwerking lijken te zijn, kunnen de betreffende projectpartners met elkaar in contact worden gebracht om na te denken over programmaoverstijgende clustervorming. Het NWE IVB-initiatief 'Strategic Health Cluster Europa' laat zien welke voordelen het kan hebben om projectresultaten tussen verschillende programma's uit te wisselen.

Programmaniveau

- Alle lidstaten gebruiken hun eigen structuren voor de afstemming van de diverse regionale en nationale programma's zoals beschreven in hun partnerschaps-overeenkomst.
- De programmapartners zijn ook betrokken bij andere ESI-programma's in hun regio's. De lidstaten zorgen voor de verspreiding van projectinformatie en waarborgen de complementariteit van verschillende projecten binnen hun organisaties.
- Behalve met de ESI-programma's bestaat er ook overlap met andere Europese programma's, zoals hierboven reeds is aangegeven. Er is met name sprake van overlap en synergie met Horizon 2020. Daarom zal het Programma erop toezien dat de NWE-contactpunten regelmatig contact hebben met de nationale contactpunten van andere Europese programma's, met name Horizon 2020. Op die manier is het mogelijk om op de hoogte blijven van de projectoproepen van andere programma's, gezamenlijke projectpartners te identificeren en na te gaan of projectvoorstellen eventueel ook relevant zijn voor andere programma's. Wanneer projecten of projectpartners overlappen met een ander Europees programma, zal hierover binnen de lidstaten overleg worden gevoerd.
- Net als in het verleden zullen de Managementautoriteit, het Gezamenlijk Secretariaat en de Contactpunten streven naar actieve samenwerking met andere Europese programma's en instrumenten, bijvoorbeeld door elkaars evenementen bij te wonen, de projectoproepen van andere programma's bij te houden, gezamenlijke evenementen te organiseren, projectuitwisselingen tussen de begunstigden van de verschillende programma's te stimuleren en resultaten en ervaringen uit te wisselen.

DEEL 7 – VERMINDERING VAN DE ADMINISTRATIEVE LASTEN VOOR BEGUNSTIGDEN

Een samenvatting van de beoordeling van de administratieve lasten voor de begunstigden en waar nodig van de geplande acties om die lasten te verminderen, met een tijdsindicatie voor die acties

7.1 Beoordeling van de administratieve lasten voor begunstigden

In 2012 is een uitgebreide analyse gemaakt van de doeltreffendheid en efficiëntie van de NWE-procedures voor projectontwikkeling en -selectie (de externe tussentijdse evaluatie). Het rapport eindigde met een aantal aanbevelingen, waarvan sommige moesten leiden tot vereenvoudiging en vermindering van de administratieve lasten voor begunstigden:

- Gezien de complexiteit van het opzetten van transnationale projecten zou in de volgende programmaperiode een procedure in twee stappen – of ten minste een vrijwillige voorlopige beoordelingsfase – moeten worden ingevoerd, om het proces efficiënter en kosteneffectiever te maken en kansloze projecten te voorkomen.
- Om de aanvraagprocedure beter beheersbaar te maken, zouden alle projecten moeten worden verplicht om vooraf advies in te winnen bij een Contactpunt of het GS. Een alternatief zou zijn om programmabreed de voorbereidingskosten te vergoeden.
- Nieuwe partnerschappen zouden een langere aanlooptijd en indieningstermijn moeten krijgen, zodat ze meer tijd hebben om een degelijke aanvraag uit te werken.
- Voor de volgende programmaperiode zou het format van het aanvraagformulier moeten worden vereenvoudigd, conform het advies van INTERACT en aanvullend advies dat ten behoeve van NWE is verstrekt.

7.2 Geplande acties om de administratieve lasten te verminderen

De vereenvoudigingsmaatregelen waarmee in het IVB-programma een begin is gemaakt, zullen worden doorgezet en verder worden uitgewerkt. Dit houdt met name in dat er een online formulier voor declaraties en voortgangsrapporten komt. Deze online procedure is om de volgende redenen van belang met het oog op vereenvoudiging:

- partijen (partners en controleurs) kunnen gegevens en correcties meteen uitwisselen, aangezien de declaratie en het voortgangsrapport door meerdere gebruikers kunnen worden ingevuld, wat het proces versnelt;
- het levert transparantie op voor de partner, de Lead partner en het GS, die op ieder moment kunnen controleren wat de stand van zaken is. Dit eindigt wanneer het GS de bedragen valideert die aan de begunstigden worden uitbetaald en aan de Commissie worden gecertificeerd. Het zorgt ook voor transparantie ten aanzien van de doorgevoerde correcties (welke post, welk bedrag, door wie en waarom).

Andere elementen die de administratieve lasten verminderen, zijn:

- Het NWE-programma zal gebruikmaken van de vereenvoudigde kostenopties zoals bedoeld in artikel 67 van Verordening (EU) nr. 1303/2013, met name door:
 - het hanteren van een forfaitair bedrag als vergoeding voor de voorbereidingskosten;
 - de mogelijkheid om de personeelskosten te berekenen aan de hand van een forfaitair percentage van maximaal 20% van de directe kosten anders dan personeelskosten;

- de berekening van kantoor- en administratieve kosten aan de hand van een forfaitair percentage van maximaal 15% van de subsidiabele directe personeelskosten.

- Het online rapportagesysteem zal worden aangepast aan de nieuwe voorschriften van het Programma en zal daarnaast transparanter, gebruikersvriendelijker en eenvoudiger worden gemaakt. De beschrijving van de kosten zal erin worden opgenomen, zodat alle documenten in één tool bij elkaar staan. Het systeem zal ook meer automatische functies bevatten (automatische berekening van forfaitair percentage, subsidiepercentage, enz.)

- Het aanvraagformulier komt online te staan (wat de gebruikersvriendelijkheid vergroot en het maximale aantal karakters beperkt) en wordt toegankelijk voor meerdere gebruikers. Het standaardaanvraagformulier van INTERACT zal als basis voor het aanvraagformulier van NWE worden gebruikt. De terminologie, namen en definities van begrotingslijnen zullen zo veel mogelijk aansluiten bij de woordenlijst van INTERACT. Veranderingen zullen rechtstreeks in het aanvraagformulier kunnen worden bijgehouden door middel van versie-nummers, en niet langer met behulp van een afzonderlijk Excel-document. Hierdoor moet de flexibiliteit toenemen.

- De aanvraagprocedure wordt opgesplitst in twee stappen, waarbij aanvragers in stap 1 alleen een verkorte versie van het aanvraagformulier hoeven in te vullen. Nadat ze van de lidstaten groen licht hebben gekregen, kunnen ze het volledige aanvraagformulier invullen dat nodig is voor stap 2. Deze nieuwe procedure is bedoeld om de aanvraagfase voor aanvragers efficiënter te laten verlopen en om nieuwkomers en voorlopers aan te trekken. Deze tweestappenaanpak zal meer gelegenheid bieden om de projectontwikkeling van begin tot einde beter aan te sturen. Begunstigden krijgen dus reeds vroeg in de projectontwikkelings-fase feedback op hun ideeën.

- De bedoeling is om één referentiedocument met informatie voor projecten op te stellen en om dit gebruikersvriendelijker en beter leesbaar te maken voor begunstigden, uitgaande van de opmerkingen van de tussentijdse evaluatie van NWE IVB.

Kortom, vereenvoudiging, harmonisatie en administratieve lastenverlichting staan hoog op de prioriteitenlijst van het NWE-programma.

7.3 e-Cohesie

Op grond van Verordening (EU) 1303/2013 (artikel 112, lid 3) moeten programma's ervoor zorgen dat uiterlijk eind 2015 de uitwisseling van alle gegevens tussen de begunstigden en de programma-autoriteiten elektronisch plaatsvindt. Meer specifiek stelt het initiatief 'e-Cohesie' voor de structuurfondsen de volgende eisen aan de elektronische gegevens-uitwisseling in de periode 2014-2020:

- begunstigden hoeven dezelfde gegevens slechts éénmaal in te voeren in het systeem;
- interoperabiliteit is gegarandeerd, wat betekent dat door begunstigden ingevoerde gegevens worden gedeeld met andere organen binnen hetzelfde programma;
- het elektronische auditspoor voldoet aan de betreffende artikelen van Verordening (EU) 1303/2013 (artikel 112 en 132) alsook aan eventuele nationale voorschriften voor de beschikbaarheid van documenten;
- het systeem voor elektronische gegevensuitwisseling garandeert de integriteit en vertrouwelijkheid van gegevens, authenticatie van de verzender, en opslag conform de vastgestelde bewaarregels (artikel 132 van Verordening (EU) 1303/2013).

Het systeem voor elektronische gegevensuitwisseling dat door het NWE IVB-programma is gebruikt, voldeed grotendeels reeds aan deze normen. Vanaf het begin van de nieuwe programmaperiode zal volledig volgens deze principes worden gewerkt.

DEEL 8 – HORIZONTALE BEGINSELEN

8.1 Duurzame ontwikkeling

Alle programmapartners erkennen het belang van duurzame ontwikkeling in het NWE-gebied. De algemene ambitie van NWE omvat zes uitdagingen die de huidige behoeften en uitdagingen in het NWE-gebied weerspiegelen. Hiertoe behoren onder meer efficiënt gebruik van hulpbronnen, milieurisico's, en energiezekerheid en -voorziening (bijv. duurzame energie). Door deze uitdagingen te verwerken in de strategie van het nieuwe Programma – namelijk prioriteit 2 – wordt het belang van duurzame ontwikkeling benadrukt.

De gekozen thematische doelstellingen en investeringsprioriteiten geven het belang van duurzame ontwikkeling duidelijk weer. IP 4e is gericht op koolstofarme strategieën, waaronder mitigatie- en adaptatiemaatregelen; IP 4f is gericht op koolstofarme technologieën. IP 7c heeft betrekking op duurzaam en koolstofarm vervoer, waardoor de BKG-uitstoot moet afnemen. Behoeften en uitdagingen op milieugebied komen ook terug in IP 6f, die is gericht op verbetering van milieubescherming en efficiënt gebruik van hulpbronnen en grondstoffen, terugdringing van de luchtverontreiniging in het NWE-gebied en vermindering en hergebruik van afval. Daarnaast omvat innovatie in de strategie van het NWE-programma ook eco-innovatie: innovatie die bijdraagt tot duurzame ontwikkeling in NWE.

Projectvoorstellen zijn slechts subsidiabel als de projectdoelstellingen en -activiteiten niet in strijd zijn met het beginsel van duurzame ontwikkeling zoals gedefinieerd door het Programma. Projecten moeten aan alle Europese en nationale milieuwetgeving en milieunormen voldoen. Door het aanvraagformulier te ondertekenen, onderschrijven aanvragers automatisch het beginsel van duurzame ontwikkeling. Verder zijn aanvragers verplicht om in hun aanvraag te beschrijven hoe hun project bijdraagt aan de aanpak van milieuproblemen in NWE.

Bij de evaluatie van het NWE-programma zal onder meer worden gekeken naar de bijdrage van het NWE-programma aan de bevordering van duurzame groei.

8.2 Gelijke kansen en non-discriminatie

Het horizontale beginsel van gelijke kansen en non-discriminatie is verankerd in de EU-wetgeving en ook in de wetten van de afzonderlijke lidstaten in het NWE-gebied. Daarom geldt dit beginsel als essentieel uitgangspunt voor een sterker en socialer Europa. Sociale, economische en territoriale samenhang zijn allemaal gericht op een gelijke ontwikkeling van het NWE-gebied als geheel, met speciale aandacht voor mensen en regio's die met een achterstand of met sociaal-economische problemen kampen.

Door sociale en economische integratie op te nemen in de programmastrategie, richt het NWE-programma zich ook op kwetsbare economische en sociale groepen, zoals jongeren, ouderen, migranten en mensen met economische of sociale problemen. De strategie ondersteunt de ontwikkeling van technologieën en diensten met een grote sociale impact (bijvoorbeeld in de gezondheidszorg) voor alle bevolkingsgroepen. Daarnaast is het Programma (via prioriteit 2) gericht op betaalbare energie voor iedereen en op het bevorderen van energiebesparing in de sociale woningbouw om 'brandstofarmoede' tegen te gaan. Dit relevante thema voor NWE zal worden opgepakt in de projectoproepen.

Projectvoorstellen zijn slechts subsidiabel als de projectdoelstellingen en -activiteiten niet in strijd zijn met de beginselen van gelijke kansen en non-discriminatie zoals gedefinieerd door het Programma. Aanvragers bevestigen in hun aanvraagformulier dan ook dat hun project bijdraagt aan dit beginsel. Door het aanvraagformulier te ondertekenen, onderschrijven aanvragers dit beginsel automatisch.

Bij de evaluatie van het NWE-programma zal onder meer worden gekeken naar de bijdrage van het NWE-programma aan de bevordering van gelijke kansen en non-discriminatie.

8.3 Gelijkheid van mannen en vrouwen

Gelijkheid van mannen en vrouwen is een van de grondbeginselen van het Europese recht en wordt in het NWE-gebied algemeen aanvaard en ondersteund. In artikel 7 van Verordening (EU) 1303/2013 wordt bevordering van gelijkheid van mannen en vrouwen expliciet genoemd. Het beginsel van gelijkheid van mannen en vrouwen is ook verankerd in het Programma en geldt voor alle projecten in het kader van het Programma.

Projectvoorstellen zijn slechts subsidiabel als de projectdoelstellingen en -activiteiten niet in strijd zijn met het beginsel van gelijkheid van mannen en vrouwen zoals gedefinieerd door het Programma. Aanvragers zijn dan ook verplicht om in hun aanvraagformulier te bevestigen dat hun project bijdraagt aan dit beginsel. Door het aanvraagformulier te ondertekenen, onderschrijven aanvragers dit beginsel automatisch.

Gelet op bijvoorbeeld de loonkloof tussen mannen en vrouwen, het gebrek aan vrouwen in besluitvormingsfuncties en het belang van vrouwelijke topmanagers voor het concurrentievermogen van ondernemingen, zijn concrete maatregelen van projecten ter bevordering van de participatie en de situatie van vrouwen welkom. Deze zouden in de selectiecriteria kunnen worden opgenomen, met name voor TD 1.

Bij de evaluatie van het NWE-programma zal onder meer worden gekeken naar de bijdrage van het NWE-programma aan de bevordering van gelijkheid tussen mannen en vrouwen.

DEEL 9 – AFZONDERLIJKE ELEMENTEN

9.1 Tijdens de programmeringsperiode uit te voeren grote projecten

n.v.t.

Tabel 23: Lijst van grote projecten

Project	Geplande datum van kennisgeving/indiening van de projectaanvraag bij de Commissie (jaar, kwartaal)	Geplande start van de uitvoering (jaar, kwartaal)	Geplande voltooiingsdatum (jaar, kwartaal)	Investerings prioriteit	Prioriteit

9.2 Prestatiekader van het Samenwerkingsprogramma

Tabel 24: Prestatiekader (overzichtstabel)

Prioriteit	Co de	Indicator of belangrijke uitvoeringsstap	Meeteenheid, indien van toepassing	Mijlpaal voor 2018	Uiteindelijke streefdoel (2023)
1 – INNOVATIE	1.A	Aantal goedgekeurde projecten onder prioriteit 1, gericht op nieuwe of verbeterde transnationale clusters en innovatienetwerken	Aantal projecten	5	9
1 – INNOVATIE	1.B	Aantal goedgekeurde projecten onder prioriteit 1, gericht op ondernemingen die steun ontvangen	Aantal projecten	14	27
1 – INNOVATIE	1.C	Aantal nieuwe of verbeterde transnationale clusters of innovatienetwerken	Aantal netwerken/clusters	0	27
1 – INNOVATIE	1.D	Aantal ondernemingen die steun ontvangen	Aantal ondernemingen	0	540
1 – INNOVATIE	1.E	Totale bedrag aan subsidiabele uitgaven dat aan EC is gecertificeerd voor prioriteit 1	EUR	32.681.033	217.873.888
2 – KOOLSTOF-ARME ECONOMIE	2.A	Aantal goedgekeurde projecten onder prioriteit 2 die leiden tot oplossingen ter bevordering van bestaand of nieuw CO ₂ -, energie- of klimaatbeleid	Aantal projecten	3	6

Prioriteit	Co de	Indicator of belangrijke uitvoeringsstap	Meeteenheid, indien van toepassing	Mijlpaal voor 2018	Uiteinde-lijke streefdoel (2023)
2 – KOOLSTOF-ARME ECONOMIE	2.B	Aantal goedgekeurde projecten onder prioriteit 2 die ertoe leiden dat ondernemingen gaan samenwerken met onderzoeksinstellingen	Aantal projecten	11	21
2 – KOOLSTOF-ARME ECONOMIE	2.C	Aantal oplossingen die de implementatie van bestaand of nieuw CO ₂ -, energie- of klimaatbeleid bevorderen	Aantal oplossingen	0	18
2 – KOOLSTOF-ARME ECONOMIE	2.D	Aantal ondernemingen die samenwerken met onderzoeksinstellingen	Aantal ondernemingen	0	420
2 – KOOLSTOF-ARME ECONOMIE	2.E	Totale bedrag aan subsidiabele uitgaven dat aan EC is gecertificeerd voor prioriteit 1	EUR	36.642.427	244.282.844
3 – EFFICIËNT GEBRUIK VAN HULPBRONNEN EN GROND-STOFFEN	3.A	Aantal onder prioriteit 3 goedgekeurde projecten	Aantal projecten	10	20
3 – EFFICIËNT GEBRUIK VAN HULPBRONNEN EN GROND-STOFFEN	3.B	Aantal ondernemingen die steun ontvangen	Aantal ondernemingen	0	400
3 – EFFICIËNT GEBRUIK VAN HULPBRONNEN EN GROND-STOFFEN	3.C	Totale bedrag aan subsidiabele uitgaven dat aan EC is gecertificeerd voor prioriteit 1	EUR	23.768.061	158.453.737

9.3 Partners die bij de voorbereiding van het Samenwerkingsprogramma betrokken zijn

Zoals beschreven in paragraaf 5.6 is een groot aantal partners via diverse consultatierondes en evenementen betrokken geweest bij de voorbereiding van het NWE-programma. Twee belangrijke gelegenheden waarbij kon worden gereageerd op het ontwerp-samenwerkingsprogramma, waren een enquête in september 2013 over de strategie en de gekozen prioriteiten, en de openbare raadpleging in april/mei 2014 onder partners uit alle NWE-lidstaten.

Bijlage 4 bevat een volledig overzicht van de organisaties die betrokken zijn geweest bij de twee raadplegingsrondes.

9.4 Toepasselijke programma-uitvoeringsvoorwaarden met betrekking tot financieel beheer, programmering, toezicht, evaluatie en controle betreffende de deelneming van derde landen aan transnationale en interregionale programma's door middel van een bijdrage van middelen uit het ENI en het IPA

n.v.t.

BIJLAGEN

- Bijlage 1 – Afkortingen in het NWE-programma
- Bijlage 2 – NUTS 2-regio's in het NWE-gebied
- Bijlage 3 – Kaart van het programmagebied
- Bijlage 4 – Partners betrokken bij de voorbereiding van het NWE-programma

BIJLAGE 1 – Afkortingen in het NWE-programma

AA - Auditautoriteit

CEF - Connecting Europe Facility

CF - Cohesiefonds

CICC - Commission Interministérielle de Coordination des Contrôles des Opérations co-financées par les Fonds Européens

CP - Contactpunt

CPR - Common Provision Regulation (gemeenschappelijke verordening (EU) 1303/2013)

GSK - Gemeenschappelijk Strategisch Kader

ELFPO - Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling

EC - Europese Commissie

EOF - Europees Ontwikkelingsfonds

EGTS - Europese groepering voor territoriale samenwerking

EIB - Europese Investeringsbank

EFMZV - Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij

ENI - Europees Nabuurschapsinstrument

EFRO - Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

ESF - Europees Sociaal Fonds

ESIF - Europees structuur- en investeringsfonds

ETS - Europese territoriale samenwerking

EU - Europese Unie

ELC - eerstelijnscontrole

BKG - broeikasgas

ICT - informatie- en communicatietechnologie

IP - investeringsprioriteiten

IPA - Instrument voor pretoetredingssteun

GTI - geïntegreerde territoriale investeringen

GS - Gezamenlijk Secretariaat

LCEGS - Low Carbon and Environmental Goods and Services (koolstofarme en milieu-vriendelijke goederen en diensten)

MA - Managementautoriteit

CvT - Comité van Toezicht

LS - lidstaat

NUTS - nomenclatuur van territoriale eenheden voor de statistiek

NWE - Noordwest-Europa

PPG - Programme Preparatory Group (voorbereidingsgroep)

O&O - onderzoek en ontwikkeling

RIS - regionaal innovatiescorebord

SFC - Shared Fund Management Common System tussen de lidstaten en de Europese Commissie

KMO's/MKB - kleine en middelgrote ondernemingen/midden- en kleinbedrijf

SD - Specifieke doelstelling

SWOT - Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats (sterkten, zwakten, kansen, bedreigingen)

TB - technische bijstand

TA2020 - Territoriale Agenda van de Europese Unie 2020

VWEU - Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

TD - thematische doelstelling

TA - type acties

TRL - Technology Readiness Level

WSUD - Water Sensitive Urban Design

BIJLAGE 2 – NUTS 2-regio's in het NWE-gebied

BE10	Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BE21	Prov. Antwerpen
BE22	Prov. Limburg (BE)
BE23	Prov. Oost-Vlaanderen
BE24	Prov. Vlaams-Brabant
BE25	Prov. West-Vlaanderen
BE31	Prov. Waals-Brabant
BE32	Prov. Henegouwen
BE33	Prov. Luik
BE34	Prov. Luxemburg (BE)
BE35	Prov. Namen
DE11	Stuttgart
DE12	Karlsruhe
DE13	Freiburg
DE14	Tübingen
DE24	Oberfranken
DE25	Mittelfranken
DE26	Unterfranken
DE27	Schwaben
DE71	Darmstadt
DE72	Gießen
DE73	Kassel
DEA1	Düsseldorf
DEA2	Köln
DEA3	Münster
DEA4	Detmold
DEA5	Arnsberg
DEB1	Koblenz
DEB2	Trier
DEB3	Rheinhessen-Pfalz
DEC0	Saarland
FR10	Île de France
FR21	Champagne-Ardenne
FR22	Picardie
FR23	Haute-Normandie
FR24	Centre
FR25	Basse-Normandie
FR26	Bourgogne
FR30	Nord-Pas-de-Calais
FR41	Lorraine
FR42	Alsace
FR43	Franche-Comté
FR51	Pays de la Loire
FR52	Bretagne
IE01	Border, Midland and Western

IE02	Southern and Eastern
LU00	Luxembourg
NL21	Overijssel
NL22	Gelderland
NL23	Flevoland
NL31	Utrecht
NL32	Noord-Holland
NL33	Zuid-Holland
NL34	Zeeland
NL41	Noord-Brabant
NL42	Limburg (NL)
UKC1	Tees Valley and Durham
UKC2	Northumberland and Tyne and Wear
UKD1	Cumbria
UKD6	Cheshire
UKD3	Greater Manchester
UKD4	Lancashire
UKD7	Merseyside
UKE1	East Yorkshire and Northern Lincolnshire
UKE2	North Yorkshire
UKE3	South Yorkshire
UKE4	West Yorkshire
UKF1	Derbyshire and Nottinghamshire
UKF2	Leicestershire, Rutland and Northamptonshire
UKF3	Lincolnshire
UKG1	Herefordshire, Worcestershire and Warwickshire
UKG2	Shropshire and Staffordshire
UKG3	West Midlands
UKH1	East Anglia
UKH2	Bedfordshire and Hertfordshire
UKH3	Essex
UKI3	Inner London-West
UKI4	Inner London-East
UKI5	Outer London – East and North East
UKI6	Outer London – South
UKI7	Outer London – West and North West
UKJ1	Berkshire, Buckinghamshire and Oxfordshire
UKJ2	Surrey, East and West Sussex
UKJ3	Hampshire and Isle of Wight
UKJ4	Kent
UKK1	Gloucestershire, Wiltshire and Bristol/Bath area
UKK2	Dorset and Somerset
UKK3	Cornwall and Isles of Scilly
UKK4	Devon
UKL1	West Wales and The Valleys
UKL2	East Wales
UKM5	North Eastern Scotland

UKM2	Eastern Scotland
UKM3	South Western Scotland
UKM6	Highlands and Islands
UKN0	Northern Ireland
CH	Zwitserland

BIJLAGE 3 – Kaart van het NWE-programmagebied

BIJLAGE 4 – Partners betrokken bij de voorbereiding van het NWE-programma

Organisatie	Type	Land
Agentschap voor Natuur en Bos	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	BE
AMCV	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	BE
BEMAS – Belgian Maintenance Association	Overig	BE
Cabinet du Ministre wallon de l'Economie	Regionale overheid	BE
CCBT	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	BE
Centre Wallon de Recherches Agronomiques	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstituut/universiteit	BE
Cluster Eco-construction	Bedrijfs ondersteunende organisatie	BE
CSL (Centre Spatial de Liège)	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstituut/universiteit	BE
Departement LNE	Regionale overheid	BE
ENTP European New Towns and Pilot Cities Platform	NGO	BE
Espace environnement	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	BE
European Federation of National Maintenance societies (EFNMS)	Europese vereniging	BE
Flemish Land Agency – VLM	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	BE
Haven van Brussel	Regionale overheid	BE
Intercommunale Leiedal	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	BE
Interface Entreprises-Université de Liège	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	BE
KAHO Sint-Lieven	Privaatrechtelijke organisatie – Overheidsinstelling – Onderzoek en onderwijs (universiteit, instelling, enz.)	BE
Limburg.net	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	BE
Logistics in Wallonia	Bedrijfs ondersteunende organisatie	BE
Nexus Communication	KMO/MKB	BE
OVAM Flanders Waste Agency	Regionale overheid	BE
POM West-Vlaanderen	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	BE
Proefbedrijf Pluimveehouderij VZW – provinciebestuur Antwerpen	Privaatrechtelijke organisatie – Overheidsinstelling – Onderzoek en onderwijs (universiteit, instelling, enz.)	BE
Provincie Vlaams-Brabant	Regionale overheid	BE
PWVL	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	BE
Regionaal Landschap Lage Kempen vzw	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	BE
SIRRIS	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	BE
Stad Brugge	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	BE
Stad Gent	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	BE
Stadsbestuur Geel	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	BE
Think Tank Européen Pour la Solidarité	NGO	BE

Organisatie	Type	Land
Universiteit Antwerpen – TPR	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	BE
Vlaamse Landmaatschappij	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	BE
Vlaamse Milieumaatschappij	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	BE
Vlaamse Overheid- departement Leefmilieu, Natuur en Energie	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	BE
Waterwegen en Zeekanaal nv	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – Grote organisatie – Productie	BE
West-Vlaamse Intercommunale	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	BE
Zeeland Seaports	Overig	BE
Agiplan GmbH	KMO/MKB	DE
CHU Freiburg, Allemagne	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	DE
EBZ Business School – University of Applied Sciences	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Onderzoek/ontwikkeling	DE
Emschergerossenschaft	Waterschap	DE
Energieagentur Rheinland-Pfalz GmbH	Energiemaatschappij	DE
Energy Hills e.V.	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	DE
Euregio Rijn-Waal	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	DE
Gemeinde Morbach	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	DE
GVV Donaueschingen	Lokale overheid	DE
Industrie- und Handelskammer Koblenz	Kamer van Koophandel	DE
IZES gGmbH	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Productie	DE
Joseph-Stiftung, kirchliches Wohnungsunternehmen	KMO/MKB	DE
Klima-Bündnis – Climate Alliance – Alianza del Clima e.V.	Overig	DE
LIPPEVERBAND	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	DE
Ministerium des Inneren, für Sport und Infrastruktur des Landes Rheinland-Pfalz	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	DE
NanoBioNet	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	DE
NiO GmbH	Lokale vervoersmaatschappij	DE
Regierung von Oberfranken	Regionale overheid	DE
Regionalmanagement Nordhessen GmbH	Bedrijfsondersteunende organisatie (bijv. ontwikkelingsmaatschappij)	DE
Regionalverband FrankfurtRheinMain	Regionaal planningsorgaan	DE
Regionalverband Südlicher Oberrhein	Lokale overheid	DE
Rupprecht Consult GmbH	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Advies	DE
Stadt Ludwigsburg	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	DE

Organisatie	Type	Land
Stadt Würzburg CTW Wirtschaftsförderung	Lokale overheid	DE
Uni Koblenz-Landau	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	DE
Verbandgemeinde Göllheim	Lokale overheid	DE
Wasserverband Eifel-Ruhr	Overig	DE
WVIS – Wirtschaftsverband für Industrieservice	Overig	DE
ZENIT GmbH	Bedrijfsondersteunende organisatie (bijv. ontwikkelingsmaatschappij)	DE
A.P.R.E.M	NGO	FR
AC3A	NGO	FR
ADEIS	NGO	FR
Agglomération de Chaumont (Haute-Marne)	Lokale overheid	FR
Alain Hespel Consultants	KMO/MKB	FR
Brest métropole océane	Lokale overheid	FR
CCI Cher	Bedrijfsondersteunende organisatie	FR
CHU Strasbourg	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	FR
Clasel	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Advies	FR
CMAR-BN	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	FR
Communauté d'agglomération Orléans val de Loire	Lokale overheid	FR
Communauté de communes d'Erdre et Gesvres	Lokale overheid	FR
Conseil Général des Côtes d'Armor	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	FR
Conseil Général des Vosges	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	FR
Conseil Général du Bas-Rhin	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	FR
Conseil Général du Finistère	Lokale overheid	FR
Conseil général du Pas-de-Calais	Lokale overheid	FR
Conseil Régional de Lorraine	Regionale overheid	FR
Conseil Régional Nord-Pas-de-Calais	Regionale overheid	FR
CORIA CNRS	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	FR
CPIE Val d'Authie	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	FR
CRESS chambre régionale de l'économie sociale et Solidaire	Bedrijfsondersteunende organisatie	FR
CRITT Transport & Logistique	Bedrijfsondersteunende organisatie	FR
ECOLE CENTRALE DE LILLE	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	FR
EPAMA	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	FR
EPAQM	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	FR
EPTB Seine Grands Lacs	Interregionaal orgaan	FR
ESIGELEEC -IRSEEM	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	FR

Organisatie	Type	Land
Esitpa	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	FR
Eurométropole Lille-Kortrijk-Tournai	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	FR
Federation Regionale Chasseurs Nord Pas De Calais	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Productie	FR
Fondaterra	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstituut/universiteit	FR
France Conseil Elevage	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Dienstverlening	FR
IAU	Bedrijfs ondersteunende organisatie	FR
IMC	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Adviesbureau	FR
INERIS	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	FR
Institut de Radioprotection et de Sûreté Nucléaire	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	FR
Institut du Développement Territorial-Ecole de Management de Normandie	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	FR
Institut du Droit International des Transports	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstituut/universiteit	FR
Institut Polytechnique LaSalle Beauvais	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	FR
Laboratoire MIS de l'UPJV (Université de Picardie Jules Verne)	Privaatrechtelijke organisatie – Overheidsinstelling – Onderzoek en onderwijs	FR
Loire-Atlantique Développement (agence de conseil, d'ingénierie et de portage de projets innovants en Loire-Atlantique)	Overig	FR
Mairie de Lille	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	FR
Mairie de Rauville la Bigot	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	FR
MAISON DE L'INITIATIVE	Overig	FR
MATERIALIA	Overig	FR
MEDEFI	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	FR
MIRIADE	Bedrijfs ondersteunende organisatie	FR
Paris Région Lab	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	FR
Pays des vallons de Vilaine	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	FR
Pictanovo	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	FR
Pôle de Compétitivité DREAM Eau et Milieux	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Dienstverlening	FR
Polytech-Lille	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstituut/universiteit	FR
PROMOTECH CEI	Bedrijfs ondersteunende organisatie	FR
Quimper Communauté	Lokale overheid	FR
Région Basse-Normandie	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	FR
REGION CENTRE	Regionale overheid	FR
Région franche Comté	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	FR
Région Nord Pas de Calais –	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	FR

Organisatie	Type	Land
Direction Environnement	overheid	
RITMO Agroenvironnement	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Onderzoek/ontwikkeling	FR
San de Senart	Lokale overheid	FR
SMEDAR	Lokale overheid	FR
Technopôle Brest-Iroise	Bedrijfsondersteunende organisatie	FR
Université d'Artois	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	FR
Université de Caen & ENSICAEN	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	FR
Université de technologie de Troyes	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	FR
Université du littoral Côte d'Opale UCEIV	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	FR
Universite Lille 1	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	FR
UTBM	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	FR
CCAN – The Collaborative Center for Applied Nanotechnology	Overig	IE
Codema – Dublin's Energy Agency	Lokale energiemaatschappij	IE
ConsultWickham	KMO/MKB	IE
Cork Institute of Technology	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	IE
Individual person	Kleine zelfstandige	IE
Irish Exporters Association	Overig	IE
Local Government Management Agency	Lokale overheid	IE
Midland Regional Authority	Regionale overheid	IE
NUID-UCD	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	IE
South Kerry Development Partnership Ltd.	Bedrijfsondersteunende organisatie	IE
CRP Henri Tudor	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	LU
Lycée Technique Agricole Ettelbruck	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	LU
Ministry for Sustainable development and Infrastructure; Environmental department, Luxembourg	Nationale overheid	LU
Ministry for Culture, 'Service des Sites et monuments', Centre National de la Recherche Archéologique	Nationale overheid	LU
Mobilitätszentrale der Großregion	Nationale overheid	LU
RBS Center fir Altersfroen	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	LU
Stiftung Forum EUROPA	Overig	LU

Organisatie	Type	Land
Water administration, Luxembourg	Nationale overheid	LU
Alterra Wageningen UR	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – Grote organisatie – Onderzoek/ontwikkeling	NL
AutomotiveNL	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	NL
Bizzeurope consulting	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Advies	NL
Brainport Development	Bedrijfsondersteunende organisatie	NL
City of Eindhoven	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	NL
C-mone	Privépersoon	NL
DCMR Milieudienst Rijnmond	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	NL
De Witte Roos	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	NL
Dienst Landelijk Gebied (DLG)	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	NL
Dinalog	Overig	NL
DLV Plant	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Productie	NL
ECN	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	NL
Energy Hills e.V.	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	NL
Gemeente Arnhem	Lokale overheid	NL
Gemeente Barneveld	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	NL
Gemeente Eindhoven	Lokale overheid	NL
Gemeente Heerhugowaard	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	NL
Gemeente Lochem	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	NL
Gemeente Schouwen-Duiveland	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	NL
Gemeente Venlo	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	NL
Hogeschool Utrecht	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	NL
Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	NL
Maintenance education Consortium	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	NL
MOB	KMO/MKB	NL
Mobycon	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Dienstverlening	NL
NHTV Breda University of Applied Sciences	Privaatrechtelijke organisatie – Overheidsinstelling – Onderzoek en onderwijs (universiteit, instelling, enz.)	NL

Organisatie	Type	Land
Noord-Holland	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	NL
NV REWIN West-Brabant	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	NL
Ontwikkelingsmaatschappij Oost-Nederland NV	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	NL
Oost NV	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – Grote organisatie – Productie	NL
ProRail B.V.	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – Grote organisatie – Dienstverlening	NL
Provincie Limburg	Regionale overheid	NL
Provincie Noord-Brabant	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	NL
Provincie Zeeland	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	NL
Provincie Zuid-Holland	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	NL
Radboud Universiteit	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstituut/universiteit	NL
Rijkswaterstaat	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	NL
Rijkswaterstaat Zee en Delta	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	NL
Scarabeus	KMO/MKB	NL
Stadsregio Parkstad Limburg	Publiekrechtelijke organisatie – Regionale of lokale overheid	NL
Stichting Agrodome	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Advies	NL
Stichting Ontwikkelingsmaatschappij ENCI-gebied	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	NL
Studio VMK	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	NL
Syntens Innovatiecentrum	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	NL
Tecema	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Advies	NL
Universiteit Leiden	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstituut/universiteit	NL
Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	NL
Waterschap Vechtstromen	Regionale overheid	NL
Wiersma Projecten en Advies	Privépersoon	NL
WISER Consultancy	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Advies	NL
Zorg Innovatie Forum	Overig	NL
Argyll and Bute Council	Lokale overheid	UK
Aston University	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	UK

Organisatie	Type	Land
Atkins	Grote onderneming	UK
Blackpool Council	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	UK
Brecon Beacons NPA	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	UK
Brighton & Hove City Council	Lokale overheid	UK
Broads Authority	Overig	UK
Cambridgeshire County Council	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	UK
Colchester Borough Council	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	UK
Comhairle nan Eilean Siar	Lokale overheid	UK
Conwy County Borough Council	Lokale overheid	UK
Department for Transport – Maritime Directorate	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	UK
DHL Supply Chain	Overig	UK
Disability Action	NGO	UK
Early Years – the organisation for young children	NGO	UK
Eden Rivers Trust	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	UK
Environment Agency for England	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	UK
ERA21 ltd	KMO/MKB	UK
Gaelectric Holdings	KMO/MKB	UK
Greater London Authority	Regionale overheid	UK
Groundwork London	NGO	UK
Hampshire County Council	Lokale overheid	UK
ICBAN – Irish Central Border Area Network Ltd	Grensoverschrijdende organisatie onder leiding van lokale overheid	UK
Institute for Sustainability	KMO/MKB en geregistreerde onafhankelijke liefdadigheidsinstelling	UK
Lancaster University	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	UK
Liverpool John Moores University	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	UK
Merseytravel	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	UK
Midlands Aerospace Alliance	Overig	UK
National Green Specification	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Advies	UK
National Trust	NGO	UK

Organisatie	Type	Land
New Economy Manchester	Economische ontwikkelingsmaatschappij	UK
Norfolk County Council	Lokale overheid	UK
Northamptonshire County Council	Lokale overheid	UK
Queen's University, Belfast	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	UK
Red Lynx Limited	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Advies	UK
Severn Wye Energy Agency	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	UK
Sheffield Hallam University	Onderzoeks- of onderwijsinstelling	UK
Somerset County Council	Lokale overheid	UK
South East Technologies Alliances (SEHTA)	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Dienstverlening	UK
South Yorkshire Forest Partnership	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	UK
Stockport Council	Lokale overheid	UK
Stoke-on-Trent City Council	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	UK
The Design Programme	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – KMO/MKB – Dienstverlening	UK
The SeaChange Trust	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	UK
Town & Country Planning Association	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	UK
Transport for Greater Manchester	Publiekrechtelijke organisatie – Nationale overheid	UK
UCL (University College London)	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	UK
UEA Health Partners	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	UK
University of Brighton	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	UK
University of Liverpool	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	UK
University of Sheffield	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	UK
West of Scotland Colleges' Partnership	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	UK
West of Scotland European Forum	Lokale overheid	UK
Westcountry Rivers Trust	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	UK
University of Applied Sciences HTW Chur	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	CH
University of St. Gallen	Publiekrechtelijke organisatie – Onderzoeksinstelling/universiteit	CH
European Federation for Living	Publiekrechtelijke organisatie – Non-profitorganisatie	grensoverschrijdend
RheinPorts Basel-Mulhouse-Weil	Overig	grensoverschrijdend

Organisatie	Type	Land
		nd
Special EU Programmes Body	Grensoverschrijdende Europese financieringsinstantie	grensoverschrijdend
Euregio Rijn-Waal	Publiekrechtelijke organisatie – Andere publiekrechtelijke instelling (bijv. regionale ontwikkelingsmaatschappij)	grensoverschrijdend
Hezelburcht	Privaatrechtelijke organisatie – Particulier bedrijf – Grote organisatie – Productie	grensoverschrijdend

Totale aantal partners: 266